

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXXV. ročník • Číslo 4/2025 • Cena 10,- Kč

VELKÝ
TÝNEC

11-13 Čím žijí naše děti
v týnecké a suchonické mateřské škole

20 Mladí týnečtí fotbalisté hráli
proti zahraničním celkům

Přesahy Historik Martin Wihoda o Kosmově kronice

EDITORIAL

Milé čtenářky a čtenáři, duben nám přináší nejen probouzející se přírodu, ale i čilý ruch v naší obci. Na úvodních stránkách obecního servisu se dozvíte, co vše se v Týnci staví, rekonstruuje, modernizuje. Rekonstrukce čistírny odpadních vod, výstavba nového komunitního centra či skautské klubovny jsou investicemi do naší budoucnosti, které slibují lepší životní prostředí a nové možnosti pro setkávání se.

S příchodem jara se probouzí i chuť k venkovním aktivitám. Pro naše nejmenší jsou připraveny hned dvě velkonoční a jarní stezky, které je provedou krásami okolní přírody a zároveň je zabaví hravými úkoly. Nezapomínáme ani na naše předškoláky. Stránky našeho měsíčníku vám přiblíží, jakými zajímavými způsoby tráví čas v mateřské škole a jaké aktivity pro ně paní učitelky připravují. A pro rodiče budoucích školáků přinášíme důležité informace o květnových zápisech do MŠ v Týnci a spřátelené MŠ v Suchonicích.

Skautské okénko nás tentokrát zavede na Ivančenu, místo s obrovským symbolickým významem a památník skautské statečnosti během protinacistického odboje.

Věděli jste, že 95% z našich téměř 600 druhů včel tvoří včely samotářky? Pokud vás tato informace zaujala stejně jako mě, nenechte si ujít poutavý článek manželů Petry a Aleše Pečinkových, kteří se s vámi podělí o zajímavosti ze života tohoto užitečného hmyzu.

Pro fotbalové nadšence je připraven článek předsedy TJ Sokola Velký Týnec Roberta Prečana, který mapuje aktuální dění na týneckém fotbalovém hřišti. Dozvíte se, jaké zápasy sehráli naši velcí i malí fotbalisté a jaké plány mají na následující období.

V Přesazích jsem si pro vás připravil lahůdku pro milovníky historie. Profesor Martin Wihoda, můj bývalý učitel historie na univerzitě v Opavě, je jedním z největších odborníků na středověké dějiny u nás. V exkluzivním rozhovoru se s námi podělí o své znalosti o vzniku českého státu, o utváření tehdejší společnosti a o vzniku Kosmovy kroniky, prvního českého „bestselleru“. Jeho přednášky jsme milovali pro jeho obrovský vhled a porozumění dění ve středověku a naprosté nadšení pro naši historii.

A pro milovníky hudby máme na našich stránkách pozvánku na jedinečnou kulturní událost. V červnu se na olomouckém fotbalovém stadionu uskuteční tříhodinový koncert Moravské filharmonie se spoustou známých hostů, mezi kterými nebudou chybět Michal Horáček, Michal Kocáb a Monika Absolonová.

Přeji vám příjemné čtení a krásný duben plný jarní energie!

Vendula Vránová

Foto na titulní straně: Velikonoce - největší křesťanský svátek roku je spojen s příchodem květinového jara.
Foto: Petr Hanuška

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zveřejnění, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčas na podatelnu obecního úřadu.“

DUBNOVÝ ÚVODNÍK

Na buben překřtil duben německý básník Christian Morgenstern. A mně to teď zní v hlavě a popohání. Domnívám se však, že nejsem sám, kdo cítí to velké nutkání k práci. Všichni, kteří mají k dispozici nějaký ten kousek půdy, jsou na tom stejně. Doma za okny si rychlí přísady salátů, rajčat a kdo ví čeho jiného. Starostlivým pohledem hodnotí stav toho kousku oblohy nad svojí zahradkou. Aby právě jim z ní svítilo slunce anebo padal déšť v ten správný čas, když provedou svoji výsadbu. Co potřebuje souseď je ani trochu nezajímá. Jako by v nás v tuto dobu vyrazilo naše sobectví. Mít to nejkrásnější právě na své zahradce. I zapříšáhli trávníkáři, jako by byli trochu tím jarem nalomení, vysadí někde nějakou kytičku nebo keříček. Nalomení není asi to správné slovo, které by vyjadřovalo ten vnitřní stav pěstitele v dubnu. Bylo by vhodné použít napučení. Protože co jiného je charakterističtější pro toto období než pupeny. Ty prazvláštní vypoukliny na ho-

lých větvích, z kterých na vás pak stro- my vypláznou zelený jazyk, anebo cud- ně vytočí bílý kvítek.

Na chvíli se zastavíte, pokocháte, ale už je tu zase ten buben. Musí se přece stihnout agrotechnické lhůty a je tolik krásných, užitečných a léčivých rostlin. Chcete je mít všechny na svých řádcích. Já jsem na tom se svým úvodníkem dnes podobně a rád bych všechny ty podivuhodné jarní záznaky vepchal do jeho řádků. Jak se mi tak všechny ty věci honily hlavou, šustily, dupaly, povykovaly, kozelce metaly, spát mi nedaly. Vzbudil jsem se za úsvitu. Cvak a sladký přesladký spánek byl fuč. Vylézt z postele se mi nechtělo, a tak jsem jen tak lelkoval ve svých myšlenkách, když v tom mne zaujal nesmělý ptačí tryleek venku za okny. Po chvíli se ozvalo další zacvrlikání a pak další a další. Záhy z toho byl celkem slušný koncert. Proč vlastně ptáci ráno zpívají? Když jsem bylo dítě, tak mi rodiče řekli, že mají radost z nového dne a vítají ho svým zpěvem. Jenže věřte po

šedesáti letech rodičům, když vám také tvrdili, že děti nosí čáp. Vyskočil jsem tedy svižně z postele a šel se zeptat tety Wiki. A ejhle! Na každém šprochu pravdy trochu. Ptáci prý svým zpěvem dávají na vědomí ostatním souputníkům, že přežili noc, nic je nesežralo, a tudíž je jejich revír stále obsazen a oni mají dostatek síly si jej uhájit. Taký prý zpívají z hladu. Ráno je chladno, hmyz je ještě zalezlý, a tak si krátí dlouhou chvíli pís- káním. Přes den už tolik času na trylko- vání není. Je třeba shánět obživu a sta- rat se o mladé. Pod studenou sprchou jsem si tedy zazpíval s nimi a vyrazil do práce. Vždyť na jaře je jí všude tolik. Tak ať vám všechno kvete pod rukama a ra- dost z každého nového dne vás provází. Nechejte ve svých duších pučet lásku, aby jí tam bylo dost. Abyste měli z čeho v květnu rozdávat.

Stanislav Denk

Ve Vsisku roste areál pro bajkery

© Petr Hanuška

Na přání mnoha malých i větších milovníků kol vyrostla ve Vsisku na místě části bývalé komunikace spojující Olomouc s Přerovem bajkerská dráha

Vendula Vránová,
šéfredaktorka

Petr Hanuška,
redaktor

Stanislav Denk,
redaktor

Vladimíra Hacsíková,
redaktorka

Kamila Grmolenská,
redaktorka

Pavel Peňaška,
grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.

Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522. Ročník XXXV, číslo 4. Vyšlo 11. dubna 2025. Cena výtisku 10,- Kč. Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkytynec@velkytynec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D.

Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkytynec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkytynec.cz.

Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: PROFITISK, Chválkovická 5, 779 00, Olomouc.

Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

KRONIKA

Kalendárium

1. března

Týnecký masopust 2025

- Reznictví Ondřeje Coufala+Obec VT+NS Týnečáci
- zámecká zahrada - od 12:00 hodin

10. března

Jarní koncert k MDŽ

- Obec VT - kino - 18:00 hodin

13. března

Pochod pro mozek Tršice-Velký Týnec

- Klub seniorů VT a Knihovna VT - od 10:30 hodin

16. března

Dobrodružství pavouka Čendy

- Knihadýlko a Knihovna VT - společenský dům - 15:00 hodin

19. března

Vyhlášení výsledků výtvarné soutěže Galerie na zámku v Citově

- zámek Citov - 16:00 hodin

22. března

Týnecký košť 2025 aneb jaro stále vínem vítáme

- Komise pro kulturu a sport ZO VT - společenský dům - 16:00 hodin

28. března

22. zasedání mikroregionu Království

- Císařov - 9:00 hodin

29. března

Uklidíme Česko/Uklidíme Týnec

- Skaut VT a Č - 9:00-16:00 hodin

Další události

V úterý 11. března proběhl po zimní přestávce kontrolní den na stavbě dálnice R55 Olomouc-Kokory. Mj. se jednalo také o budoucí náhradní výsadbě zeleně.

V pondělí 17. března jednal starosta obce s náměstkem Olomouckého kraje pro dotace a dopravu Bohuslavem Hudcem o probíhající stavbě R55 Olomouc-Kokory, resp. o dopadech zvýšené dopravy na technický stav krajské komunikace

v Grygovské ulici. Pan náměstek byl panem ředitelem ŘSD Smolkou ubezpečen, že vozovka bude uvedena do původního stavu. Stejně tak komunikace mezi Vsiskem a Grygovem.

Ve středu 26. března předala do užívání firma HAKOV Hranice naší obci novou kalovou koncovku instalovanou na ČOV Velký Týnec. Dílo za 5 mil. Kč jednou pětinou finančně podpořil Olomoucký kraj.

Počasí

Co o tomto měsíci napsat? Podivné počasí. Sucho. Zapršelo dvakrát či třikrát, s jednou bouřkou. Teploty nejprve jarní, pak mrazivé. Rozdíl mezi denními a nočními teplotami dost velký. První dekáda. Noc: -2, -1, -3, -3, -5, -1, 0, 0, 2, 6. Den: 8, 10, 10, 12, 16, 19, 19, 20,

19, 18. Druhá dekáda. Noc: 9, 3, 11, 0, 4, -1, -2, -6, -5, -3. Den: 13, 14, 8, 4, 3, 7, 3, 7, 10, 12. Třetí dekáda. Noc: -3, -1, 9, 7, 6, 3, 5, 2, 8, 7, 4. Den: 16, 16, 15, 14, 16, 16, 11, 15, 17, 14, 11.

Připravil Petr Hanuška

Pavel Peňaška

Jarní nahota přírody otevírá nevšední pohledy na týnecké dominanty

Ze Starostova deníku

Zápisy do mateřské a základní školy

25/3 V dubnu proběhne zápis dětí do Mateřské školy Velký Týnec, resp. do Základní školy Milady Petřkové Velký Týnec. Na tomto místě chci rodiče malých dětí upozornit, že od nového školního roku 2025-26 nebude obec již

zabezpečovat převoz dětí do Mateřské školy Suchonice. Důvodem je předpokládaná dostatečná kapacita pro týnecké děti v Mateřské škole Velký Týnec. Děkujeme za pochopení!

Starostenským objektivem

Petr Hanuška

Jak se podařilo obrátit řidiči své auto na bok na zcela rovné silnici, to hlava nebere - rondel u Olympie

NAPSALI NÁM...

Pachatelé série vloupání dopadeni

V březnovém čísle TL psal obecní policista Petr Kubenz o sérii krádeží, které proběhly v okolních obcích. Všechny čtenáře a spoluobčany můžeme uklidnit, že pachatelé byli dopadeni - viz vyjádření Policie ČR níže.

Pachatelé série vloupání dopadeni

Olomoučtí kriminalisté objasnili sérii vloupání do rodinných domů a zahájili trestní stíhání 34letého muže a jeho o 7 let staršího komplice, které obvinili ze spáchání trestných činů krádež, poškození cizí věci a porušování domovní svobody.

Obvinění si pro svoji trestnou činnost vybírali rodinné domy na Olomoucku, Prostějovsku, Přerovsku a také Vsetínsku. Společně od začátku roku vnikli do celkem 12 rodinných domů, ve kterých se zaměřovali především na šperky a hotovost. Jejich zraku ale neušel ani například inteligentní multifunkční hrnec, robotický vysavač nebo parfémy. Svým jednáním způsobili škodu odcizením ve výši půl milionu a poškozením za dvě stě tisíc korun.

Pro páchaní své trestné činnosti využívali dopoledních hodin, kdy majitelé nemovitostí nebyli doma. Do domů vcházeli přes okna, která vypálili nebo rozbili skleněnou výplň kamenem. Od činu je mnohdy neodradilo ani oplocení domu, které překonali. Jednou k jeho překonání použili nalezené kovové schody. V jednom případě je při činu vyrušil 59letý majitel domu. K události došlo v únoru na Vsetínsku v obci Kelč, v místní části

Lhota. Pachatelé nejprve společně vnikli do sklepa, odkud odcizili krabičku cigaret. Když páčili balkonové dveře, aby se dostali do domu, vyrušil je majitel a oba pachatelé z místa utekli pryč.

Kriminalisté územního odboru Olomouc na případech usilovně pracovali a pečlivě prověřovali všechny získané informace a poznatky. Díky tomu se jim podařilo vytipovat konkrétní osoby, které měly mít sérii vloupání na svědomí. Na oba podezřelé vydal okresní státní zástupce předchozí souhlas se zadržením. Kriminalisté je zadrželi 5. března, přičemž staršího z nich zajistili v Olomouci a mladšího zadrželi ve spolupráci se zásahovou jednotkou Moravskoslezského kraje v obci Kunovice na Vsetínsku.

Při domovní prohlídce u mladšího z dvojice kriminalisté našli část odcizených věcí, které zajistili. Další odcizené šperky se podařilo dohledat v olomoucké zástavbě.

Obvinění mají za sebou pestrou trestní minulost. Za mřížemi strávili několik let. Starší z mužů byl naposledy propuštěn v roce 2023 a 34letý muž byl z výkonu trestu odnětí svobody propuštěn v dubnu 2024. U obou jsme podali státnímu zástupci podnět k vydání návrhu na vzetí obviněných do vazby, který soud akceptoval.

V případech prokázání viny a odsouzení jim hrozí v krajním případě až pět let za mřížemi.

plk. Mgr. Richard Jílek
ředitel územního odboru KŘP Ol. kraje

Co jsme v roce 2024 udělali pro životní prostředí?

Díky obyvatelům se naše Obec Velký Týnec může za rok 2024 pochlubit výsledky sběru vysloužilého elektrozařízení předaného ke zpětnému odběru společnosti Elektrowin o celkové hmotnosti 10,32 t. Každý obyvatel tak odevzdal průměrně 3,23 kg spotřebičů. Ušetřili jsme tak spotřebu elektřiny a snížili produkci skleníkových plynů. Nespotebovali jsme ropu, železnou rudu, měď a hliník, které jsou potřebné pro průmyslovou výrobu. Nahradili jsme je právě recyklací odevzdaných spotřebičů.

Konkrétní přínos obyvatel vyčísluje *Osvědčení o podílu na zlepšení životního prostředí*, které na základě dosažených výsledků vystavil kolektivní systém pro sběr a recyklaci vysloužilých spotřebičů Elektrowin. Vyplývá z něj, že díky našim odpovědným obyvatelům došlo za rok 2024 k úspoře produkce CO₂ o 106,31 tun. Tipnete si, kolik smrků pohltí stejné množství CO₂? 41 ks! Také nebylo nutné vytěžit a spotřebovat 6 050,26 litrů ropy. Představte si, že z tohoto množství se pokryje spotřeba pohonných hmot aut např. na cestu

z Prahy do Brna po dálnici D1 a to 227krát. Došlo také k úspoře 62 282,60 kWh energie. Asi stejné množství, jako kdybychom spustili cyklus myčky nádobí 62283krát. Z odevzdaného množství spotřebičů se podařilo vrátit do výroby 5 954,38 kg železa. Takové množství recyklovaného železa je možné použít pro výrobu 245 ks nových praček, aniž by bylo nutné těžit železnou rudu. Recyklací vysbíraných spotřebičů se také podařilo získat 207,70 kg mědi, což stačí pro ražbu 36925 1€ mincí, nebo 252,82 kg hliníku, který by stačil na výrobu

16855 plechovek o objemu 0,33 l. Pamatujte! Elektrozařízení obsahuje nejen dále využitelné materiály, ale také škodlivé látky. Odhozením do popelnice se elektrozařízení nedostanou k recyklaci, ale skončí nevyužité na skládce. Odevzdávejte spotřebiče na sběrný dvůr, nebo poslednímu prodejci při zakoupení nového!

Data uvedená v tomto článku byla vygenerovaná 21. 03. 2025 11:30 z informačního systému RECOS pro Obec Velký Týnec.

Ochrana životního prostředí je pro naši společnost prioritou

Elektrospotřebiče jsou běžnou součástí našeho každodenního života a jen těžko si jej bez nich dokážeme představit. Elektroodpad je tak v současné době jedním z nejrychleji rostoucích druhů odpadu. Pro zajištění sběru a recyklace již vysloužilých elektrozařízení si naše obec vybrala ke spolupráci kolektivní systém ASEKOL. Elektroodpad obsahuje řadu zdraví škodlivých materiálů a díky zajištění ekologické recyklace vysloužilých elektrozařízení přispíváme k ochraně životního prostředí. Recyklace navíc umožňuje opětovné materiálové využití a patří mezi základní principy cirkulární ekonomiky. Míra opětovného materiálového využití je velmi vysoká a dle jednotlivých typů výrobků dosahuje až 95 %.

Jakým rozsahem naše obec konkrétně přispěla k úsporám na životním prostředí, se dozvídáme z environmentálního vyúčtování zpracovaného společností ASEKOL. Díky zodpovědné recyklaci vznikají úspory vyčíslené např. na spotřebu elektrické energie, primární suroviny, vodu, oxyselování prostředí a produkci skleníkových plynů.

Certifikát environmentálního vyúčtování vyčísluje přínos naší obce k ochraně přírody v roce 2024. Vyplývá z něj, že díky množství námi odevzdaných elektrozařízení jsme uspořili 38,03 MWh elektřiny, 3232,53 litrů ropy, 259 m³ vody a 4,67 tun primárních surovin. Navíc jsme snížili emise skleníkových plynů CO₂ ekv. o 45,10 tun, a produkci SO₂ ekv. (který zapříčiňuje oxyselování prostředí) o 461,67 kg. Každý kus vytříděného elektrického odpadu, což dokazuje příklad 100 vytříděných notebooků, které uspoří 10 MWh elektřiny. Takové množství odpovídá 3leté spotřebě elektřiny rodiny žijící ve standardním bytu. Za 100 kg vytříděných elektrospotřebičů se ušetří takové množství ropy, které by stačilo na výrobu benzínu pro cestu z Prahy do Paříže. Děkuje všem, kteří pečlivě třídí odpad a přispívají tak k ochraně životního prostředí a trvalé udržitelnosti.

**Environmentální vyúčtování je vypočítáváno pomocí studie životního cyklu výrobku (tzv. LCA – Life Cycle Assessment), která vypovídá o dopadech výroby a recyklace jednotlivých elektrozařízení na životní prostředí. Studie zohledňuje všech 6 skupin elektrospotřebičů, jejichž zpětný odběr kolektivní systém ASEKOL zajišťuje.*

ZE STARÉHO NOVÉ!

Vážený partnere,

s velkou radostí Vám zasíláme zlatý certifikát Ekologická firma, který je oceněním Vašeho významného přínosu v oblasti zpětného odběru vysloužilých elektrozařízení. Toto ocenění je důkazem Vašeho aktivního přístupu k ochraně životního prostředí a inspirací pro další společnosti.

Díky Vaší angažovanosti se podařilo efektivně nasbírat a recyklovat elektroodpad, který by jinak mohl skončit na skládkách či ohrožovat naše biotopy. Vaše úsilí přímo přispívá k ochraně přírody, snižování emisí skleníkových plynů, snižování potřeby těžby přírodních zdrojů a přechodu k udržitelnějšímu způsobu života.

Děkujeme Vám za Vaši obdivuhodnou práci a věříme, že i příští rok společně znovu oslavíme zlaté ocenění.

S přáním dalších úspěchů,

Váš ASEKOL

ZE STARÉHO NOVÉ!

ZLATÝ CERTIFIKÁT

v kategorii

Ekologická obec

udělujeme obci

Velký Týnec

19.03.2025

V Praze, dne

Mgr. Jan Vrba

ZE STARÉHO NOVÉ!

CERTIFIKÁT

ENVIRONMENTÁLNÍHO VYÚČTOVÁNÍ

Obec Velký Týnec

IČ: 00299669

ZA ROK 2024 BYLO ZPRACOVÁNO 6 256 kg

ELEKTROZAŘÍZENÍ A TÍM USPOŘENO:

ELEKTRICKÉ ENERGIE

38,03 MWh

PRIMÁRNÍCH SUROVIN

4,67 t

VODA**

259,00 m³

ROPY**

3 232,53 l

SO₂ EKV. = OXISELOVÁNÍ PROSTŘEDÍ

461,67 kg

CO₂ EKV. = SNIŽENÍ PRODUKCE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ

45,10 t

** Úspora kakového množství vody se rovná spotřebě ekvivalentu potřebovaného k užití 47 819 km v běžném sadením a osazení

** Úspora kakového množství vody se rovná spotřebě ekvivalentu potřebovaného k užití 3 477 cyklů myčky

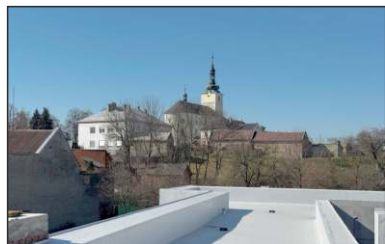
CO JE NOVÉHO NA OBCI?

Komunitní centrum roste před očima

© 5x Petr Hanuška

Stavba komunitního centra finišuje

Nezvyklý pohled ze střechy budoucího komunitního centra na kostel Nanebevzetí Panny Marie

Pohled směrem do centrálního Týnce

Budoucí skautská klubovna

I když to tak nevypadá - vstup do prostoru sociálních zařízení

Rekonstrukce střechy týneckého kostela započala

© Petr Hanuška

Rekonstrukce střechy římsko-katolického kostela započala

Práce na D55 pokračují

© 2x Petr Hanuška

Křižovatka budoucí dálnice a spojnice Velkého Týnce s Grygovem už dostala první vrstvy asfaltu

Na stavbě dálnice byly instalovány odhlučňovací stěny, které pomohou ve Vsisku eliminovat hluk z dálničního provozu

Modernizace ČOV Velký Týnec

© 2x Petr Hanuška

Nová kalová koncovka na ČOV Velký Týnec

Nové dopravní značení zklidní dopravu ve Vsisku

© Petr Hanuška

Ve Vsisku po dlouhém administrativním procesu byla instalována klidová zóna

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci dubnu blahopřejeme
k významným životním milníkům
těmto našim spoluobčanům

93 let František Zavdil z Velkého Týnce	80 let Marta Malíková z Velkého Týnce
88 let Vlastimila Skopalíková z Velkého Týnce	75 let Anna Musilová z Velkého Týnce
85 let Marie Valouchová z Velkého Týnce	70 let Ladislav Sekanina z Velkého Týnce
84 let Jiří Merta z Velkého Týnce Jaroslav Rozsypal z Velkého Týnce	65 let Zdena Hansmannová z Čechovice Vladimír Kolda z Velkého Týnce Miloslav Zlámal z Velkého Týnce Renata Chytilová z Velkého Týnce
83 let Mariana Zdařilová z Velkého Týnce	

Připravuje Radka Tomečková, matrikářka obce

PODĚKOVÁNÍ

V březnu mezi oslavence patřila i naše spoluobčanka paní Anna Grézlová. Známe ji spoustu roků. Na první pohled přísná paní, ale kdo ji pozná blíže, zjistí, že je to velice příjemná žena s velkým srdcem. Kdykoliv jsem ji požádala o radu, vždy mě ochotně vyslechla a pomohla.

Vážená paní Grézlová, přeji Vám i Vašemu manželovi pevné zdraví, štěstí

a spokojenost celé Vaší rodiny. Znovu jste ukázala, že Vaše srdce je na správném místě, a pozornost, kterou jste měla dostat od nás z Obce Velký Týnec jsme na Vaše přání předali potřebným.

Vlastimila Coufalová

Autorka je zastupitelkou obce a předsedkyní
Komise pro sociální záležitosti ZO VT

HLEDÁME DOBROVOLNÉ HASIČE

✓ Jsi starší 18-ti let?

✓ Jsi zdravotně způsobilý?

✓ Máš zájem pomáhat lidem?

Skvělé! Pak hledáme právě Tebe!

Co nabízíme?

- ✓ super kolektiv
- ✓ moderní vybavení
- ✓ asistence na kulturních akcích
- ✓ pomoc při mimořádných událostech

Kontakty:

- ✓ facebook: Hasiči Velký Týnec
- ✓ email: Hasiči.velkytynec@seznam.cz
- ✓ Libor Venclik, +420 739312067
- ✓ Michal Sviták, +420 722234735

STAŇ SE JÍM I TY!

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Velký Týnec hledá nové kolegy do svých řad.

ZÁKAZ SPALOVÁNÍ

zahradního odpadu od 1. 3. 2025

Od 1. března 2025 vstupuje v platnost novela zákona o ochraně ovzduší (Zákon č. 42/2025 Sb.), která mimo jiné upravuje pravidla pro spalování zahradního odpadu. Podle nového znění § 16 zákona je možné v otevřeném ohništi spalovat pouze suché rostlinné materiály, které nejsou znečištěné chemikáliemi nebo jinými cizorodými látkami.

Tento zákaz se zaměřuje zejména na pálení zahradního odpadu, jako je stará tráva nebo shrabané listí. I když se na první pohled může zdát, že je materiál úplně suchý, často tomu tak není a dochází tedy k nedokonalému spalování. To vede k uvolňování škodlivých látek do ovzduší, což může nepříznivě ovlivnit zdraví lidí i životní prostředí.

Proč je pálení zahradního odpadu problém?

Spalováním vlhké trávy, listí a větví vznikají škodlivé plyny, jako např.:

- **Oxid uhelnatý (CO)** – toxický plyn, který snižuje schopnost krve přenášet kyslík.
- **Oxidy dusíku (NOx) a síry (SOx)** – přispívají ke vzniku smogu a kyselých dešťů.
- **Polyaromatické uhlovodíky (PAU), dioxiny a furany** – karcinogenní látky s dlouhodobými negativními účinky na zdraví.
- **Jemné prachové částice (PM10, PM2.5)** – pronikají hluboko do plic a zhoršují dýchací obtíže.

Mnoho lidí může argumentovat, že v porovnání s tím, co se děje jinde ve světě – například masivní průmyslové emise v Asii nebo požáry v důsledku válečných konfliktů – se jedná o zbytečné omezení.

Pravdou však je, že některé věci ovlivnit nemůžeme, ale můžeme být ohleduplní ke svým spoluobčanům. Nikdo si nepřeje dýchat kouř plný škodlivin jen proto, že si někdo potřeboval pohodlně zlikvidovat zahradní odpad.

Jak to tedy dělat správně?

Jak tedy správně naložit se ZAHRADNÍM ODPADEM?

Existuje několik ekologických a efektivních způsobů, jak se zbavit zahradního odpadu, aniž bychom znečišťovali ovzduší:

- ✓ **kompostování**
Nejlepší možnost pro trávu a listí. Přemění se na cenný humus, který obohatí půdu.
- ✓ **štěpkování větví**
Čerstvé větve lze rozdrtit na štěpku, kterou lze kompostovat nebo využít jako mulč.
- ✓ **sušení větví na oheň**
Pokud necháte větve schnout 6–12 měsíců, budou vhodné pro táborák, kde si můžete třeba opéct špekáčky.

Článek připravil
spolek NAŠE ODPADKY z.s.

Sháníme menší pozemek či zahrádku

k pronájmu nebo koupi ve Velkém Týnci pro domácí chov 5-10 slepic.

Budeme vděční za jakékoli nabídky či doporučení.

Kontakt: 721 551 972

Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec pořádá:

DRUHÝ

Týnecký jarmark v podzámčí

11. 05. 25
10:00 - 15:00

Velký Týnec - ulice Sokolská
u zdravotního střediska

Selské trhy, dílnička, soutěže nejen pro děti,
občerstvení a příjemné posezení.

Týnecké listy vyhlašují soutěž O FOTKU MĚSÍCE

Nejoriginálnější fotka bude oceněna
každý měsíc poukázkou* na nákup
v Olympii Olomouc v hodnotě 300,- Kč

* po zveřejnění k vyzvednutí na sekretariátu OÚ ve Velkém Týnci

Soutěží se ve dvou kategoriích

Život v naší obci

Do kategorie patří snímky zachycující člověka
při práci, odpočinku, zábavě, ale i portréty či akty.

Svět kolem nás

Do kategorie zařazujeme snímky zvířat, rostlin,
krajiny, ale i architektury a uměleckých děl.

**Do jaké kategorie má být fotka zařazena,
rozhoduje autor.**

Fotku je třeba zaslat na email:

mistostarosta@velketynec.cz

Nezapomeňte uvést jméno a příjmení autora,
adresu, věk a kategorii, ve které chcete soutěžit.

**Život v naší obci - Vodění medvěda aneb setkávání generací
- Lenka Pazderová - Velký Týnec**

Svět kolem nás - „Kazatelna” - Norsko - Aleš Dočkal - Velký Týnec

TÝNECKÝ KOŠT OBRAZEM

TEXTILNÍ BANKA RADIMĚŘ ve spolupráci se SOCIÁLNÍ KOMISÍ OBCE VELKÝ TÝNEC

vyhlašují

HUMANITÁRNÍ SBÍRKU

na podporu sociálně slabých rodin, lidem zasažených povodní, přírodními katastrofami, válkou aj.

- ❖ veškerých oděvů vč. zimního prádla - rukavice, šály, čepice, ponožky /dámské, pánské, dětské/,
- ❖ obuv a kabelek, tašek – nepoškozené,
- ❖ povlečení, prostěradel, ručníků, utěrek, záclon,
- ❖ domácí potřeby - nádobí, hrnce, hrnečky, sklenice, skleničky - vše nepoškozené,
- ❖ vatované přikrývky, polštáře a deky,
- ❖ hračky – nepoškozené a kompletní.

Oděvy není podmínkou vyprané. Může být i porušené. Vše spotřebujeme a vytrídíme.

VĚCI, KTERÉ VZÍT NEMŮŽEME:

- ❖ ledničky, televize, počítače a jinou elektroniku, matrace, koberce,
- ❖ znečištěný a vlhký textil.

Sbírka se uskuteční :

v pondělí a úterý 28. – 29. 4. 2025 v době od 15.00 do 17.00 hodin ve společenském domě ve Velkém Týnci.

Děkujeme za Vaši pomoc.

Předvelikonoční putování: objevte tradice a zvyky nejvýznamnějších svátků jara

Připojte se k našemu předvelikonočnímu putování se sedmi zastaveními, která budou od 11. dubna připravena na cyklostezce Velký Týnec-Čechovice a objevte tajemství Velikonoc. Na každém zastavení se dozvíte zajímavosti o svátečních dnech i tradičních zvycích. Putování vám nabídne zábavu spojenou s poznáním. Tato velikonoční trasa vás provede nejen krásami jarní přírody, ale i bohatou tradicí našich předků.

V sobotu 12. dubna od 14:00 hodin můžete tuto jarní procházku zakončit v Čechovicích, kde bude probíhat akce pro děti s hledáním nadílky velikonočního zajíčka. Chybět nebude ani bohaté občerstvení! Přejeme vám krásné Velikonoce plné radosti a pohody!

*Lenka Novotná
Autorka je zastupitelkou obce a předsedkyní
Komise pro místní část Čechovice*

VELIKONOČNÍ STEZKA

s tvořivou dílničkou

**ČECHOVICE 12.4.2025
od 14:00 – 17:00hod.**

Start a cíl stezky, občerstvení u obecní úřadovny,
Týnecká 98, Čechovice

Program:

„Zajíčková velikonoční stezka s nadílkou“,
tvořivá dílnička, velikonoční štěstička,
občerstvení, káva a velký výběr zákusků.

SRDEČNĚ VÁS ZVOU
OSADNÍ KOMISE PRO MÍSTNÍ ČÁST ČECHOVICE
a NAŠE ČECHOVICE z. s.

Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec a Mateřská škola Velký Týnec pořádají:

JARNÍ STEZKA ZA POKLADEM

14. dubna - 20. dubna

Na prostranství u mohyly tě čeká deset záhadných úkolů. Každý splněný úkol tě přiblíží k pokladu, který čeká na objevení. Přijď a rozlušti tajemství ukrytá na Hradisku ve Velkém Týnci!

více informací na:

VELKÝ TÝNEC
Mohyla
Týnečka
POKLAD

POZVÁNKA NA VÝSTAVU

5. KVĚTNA
2025

v zámeckých prostorách
Obecního úřadu
Velký Týnec

**Bohumil
HORKÝ**

Jmenuji se Bohumil Horký, ve Velkém Týnci bydlím patnáct roků.
Mým koníčkem je malování obrazů, především krajinek.
Chtěl bych vás srdečně pozvat na mou VÝSTAVU, která se bude konat 5. KVĚTNA 2025 v zámeckých prostorách Obecního úřadu Velký Týnec

ZE ŽIVOTA MATEŘSKÉ ŠKOLY

Sluníčka v únoru plesala

Únor je měsícem plesů, masopustu a karnevalů. A tak jsme také pro naše děti ze školky uspořádali pohádkový karneval. Celé dopoledne probíhalo ve veselém karnevalovém rejdní a soutěžení. Děti

si také pochutnaly na dobrotách od maminek. Nejen děti, ale i paní učitelky měly zajímavé kostýmy. A v podstatě už teď se těšíme na ten příští.

Učitelky ze Sluníček

Výtvarná soutěž

Mateřská škola Citov pod záštitou Sdružení obcí mikroregionu Království každoročně pořádá výtvarnou soutěž, která je otevřená pro školky a školy z okolních vesnic. Letošní téma bylo „Náš rybník“ a naše děti se do soutěže aktivně zapojily. Výrobky vytvářely buď samostatně nebo ve skupinách, což podporuje jejich kreativitu a spolupráci. Při vyhlášení cen 19. března jsme zaznamenali úspěch, když některé děti získaly ocenění, a dokonce jsme se v nejmladší kategorii umístili na prvním místě. Tento úspěch nás motivuje k účasti i v příštím roce, kdy se těšíme na nové téma, které budeme zpracovávat s dětmi. Je skvělé

vidět, jak se děti rozvíjejí a jak jejich práce přináší radost a uznání.

Michaela Hrabcová

Autorka je učitelkou v oddělení Berušek

© 3x archiv MŠ Velký Týnec

Mateřská škola Velký Týnec zve na:
Den otevřených dveří
 16. dubna
 v čase:
 9:00 - 11:00
 14:00 - 16:00

Mateřská škola
 Velký Týnec

ZÁPIS DĚTÍ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY
VELKÝ TÝNEC
 2025/2026

Zápis se uskuteční: 5. 5. 2025 od 9:00 - 16:00
 6. 5. 2025 od 9:00 - 14:00

K zápisu donese zákonný zástupce:

- Žádost o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání
- Potvrzení o řádném očkování
- Rodný list dítěte
- Kopie doporučení, závěrů školských poradenských zařízení
- Občanský průkaz zákonného zástupce

Více informací a žádost ke stažení na webu MŠ

Mateřská škola
 Velký Týnec

Vynášení Moreny v Kuřátkách

Zimu nesem ze vsi,
nové jaro do vsi.
Byla zima mezi náma
a teď už je za horama.
Hu hu hu, jaro už je tu!

S tímto říkadlem vynesly nejmladší děti naší školky Morenu – tradiční ztělesnění zimy, kterou jsme společně vyrobili z pečiva a klacíků, aby v naší přírodě nena dělala neplechu. Společně s Morenou jsme symbolicky poslali pryč nejen zimu se svým mrazivým počasím, ale také rýmu, kašel a všechny nemoci, které s ní souvisejí a které nás potrápily v uplynulých měsících. Teď už se můžeme radovat z přicházejícího jara a užívat si sluníčko a probouzející se přírodu.

Za všechna Kuřátka
paní učitelka Marta Horáková

3x archiv MŠ Velký Týnec

Celé Česko čte dětem

Březen je dlouhá léta známý jako Měsíc knihy. A právě v březnu se naše mateřská škola zapojila do celostátního projektu na podporu knih a čtenářství Celé Česko čte dětem. Ve školce čteme dětem každý den, protože víme, jak je důležité pěstovat u našich nejmenších kladný vztah ke knížkám. Rozvíjíme tím nejen jejich soustředění, fantazii, slovní zásobu, sluchové vnímání atd., ale učíme je také, že knížky stále patří do našeho života – ať už pro pobavení, za-

myšlení jako zdroj informací či relaxace. Aktivitu pro rozvoj předčtenářské gramotnosti nabízíme ve školce také díky paní Kopečkové, která chodí dětem každý týden číst pohádky před odpoledním odpočinkem. Děti se pokaždé těší na další pohádky od „naší čtecí babičky“ a všichni společně jsme moc rádi, že nám věnuje svůj čas. Děkujeme!

Za všechna Kuřátka
paní učitelka Marta Horáková

4x archiv MŠ Velký Týnec

Den vody v Kořátkách

Dne 23. března jsme slavili „Den vody“. Celý týden jsme si s dětmi povídali o vo-dě. O jejím koloběhu v přírodě, o jejích skupenstvích. Děti samy přicházely na to, čím je pro nás voda důležitá. Jak je nutné s vodou neplýtvat a jak se musíme chovat ekologicky. Vodu jsme také poslouchali – jak zurčí voda v bystřině, jak syčí pára, jak voda teče ze sprchy či z vodovodního potrubí. Koloběh vody si děti i zahrály i vytvořily. Samozřejmě součástí povídání o vodě bylo i téma čištění, tak jsme se vydali do naší čističky odpadních vod, kde se nás ujal správce ČOV pan Štencel a průběh čištění vody dětem vysvětlil a názorně ukázal.

Kateřina Parčová
Autorka je učitelkou
v oddělení Kořátek

3x archiv MŠ Velký Týnec

Masopustní týden v Mateřské škole v Suchonicích

První březnový týden ve školce v Suchonicích byl opravdu pestrý. Masopust je obdobím radosti, her, zábavy a také masopustních veselí a tradic, které u nás dodržujeme.

V úterý děti čekal masopustní průvod obcí. Děti se převlékly do nápaditých kostýmů, které hýřily pestrými barvami. Průvod vedly děti v maskách medvídků a obcí se rozezněl zpěv lidových písní za doprovodu nástrojů. Společně jsme si užili veselou atmosféru a tradiční zvyky spojené s tímto obdobím.

Ve středu se školka proměnila v místo plné hudby a zábavy. Naše děti měly tu čest přivítat divadelníka a muzikanta,

kteří k nám přijel s představením „Já nic, já muzikant“. Malí diváci měli možnost vidět a slyšet klasické, ale i nevšední hudební nástroje. Muzikant dětem předvedl, jak každý nástroj zní a co k jeho hraní potřebujeme. Děti se s radostí zapojily a některé si dokonce mohly nástroje osahat a zahrát na ně. Následovalo společné zpívání a hraní veselých písniček, které provázely celé představení.

Ve čtvrtek odpoledne se v mateřské škole konal tradiční karneval, na který se všichni moc těšili. Děti i dospělí si mohli užít zábavné hry, tanec a také se zúčastnit proměny masek. Všichni

přišli v krásných kostýmech a atmosféra byla plná radosti a dětského smíchu. Součástí programu byla i tombola, kde každé dítě vyhrálo krásnou cenu. Během dopoledne děti s paní učitelkami usmažili masopustní koblížky, které karnevalu dodaly sladkou tečku. Takhle zábavně Mateřská škola v Suchonicích přivítala nadcházející jaro a tradiční masopust.

Kristýna Rabelová
Autorka je zástupkyní
ředitelky MŠ Suchonice

1975-2025

MATEŘSKÁ ŠKOLA SUCHONICE

VYHLAŠUJE

ZÁPIS DO MŠ

NA ŠKOLNÍ ROK 2025/26

KDY: 15. KVĚTNA 2025 15:30 – 18:00

**ELEKTRONICKÝ
PŘEDZÁPIS JIŽ OD 24.3.**

ODKAZ NAJDETE TADY!

PROČ SE ZAPSAT K NÁM?

Nízký počet dětí ve třídě

Výuka angličtiny hravou formou v rámci vzdělávacího programu

Pravidelné výlety, oslavy tradic a společné akce

Klidné, bezpečné a podnětné prostředí

Přijímáme děti už od 2 let

Tel.: 585 957 175

Letem školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec - duben 2025

ÚSPĚCHY NAŠICH ŽÁKŮ

Okresní kolo Zeměpisné olympiády

Vítězové školního kola se 19. února zúčastnili okresního kola Zeměpisné olympiády v DDM v Olomouci. Soutěže se zúčastnili talentovaní žáci z celého regionu. Poměřili své znalosti a dovednosti v oblasti geografie. Naši žáci reprezentovali školu celkem ve třech různých kategoriích. Soutěž byla rozdělena do tří částí – práce s atlasem, test geografických znalostí, praktická část (třídění a zpracování dat a informací, analýza, syntéza). Celkem mohl každý žák získat 100 bodů.

Za naši školu se olympiády zúčastnili tři žáci, po jednom z 6., 7. a 9. třídy. Účast v okresním kole soutěže byla pro všechny cennou zkušeností a velkou motivací k rozvoji geografických znalostí.

6. třída:
Benjamín Šturm - 25. místo
(účastníků: 35)

7. třída
Denis Maholiak - 29. místo

8. - 9. třída:
Pavel Schmidt - 11. místo
(účastníků: 46)

Děkujeme za reprezentaci školy
a GRATULUJEME!

Okresní kolo Soutěže v anglickém jazyce

V okresním kole Soutěže v anglickém jazyce, která probíhala 20. února v DDM v Olomouci, naši školu reprezentoval Pavel Schmidt z 9. A. Pavel obsadil úžasné 2. místo a postupuje do krajského kola! To proběhne 4. dubna opět v Olomouci. BLAHOPŘEJEME, Pavle, a držíme pěsti.

Okresní kolo recitační soutěže

Ve čtvrtek 20. března a v pátek 21. března organizovala olomoucká knihovna ve spolupráci se ZUŠ Žerotín a Divadlem na cucky okresní kolo 53. ročníku recitační přehlídky Dětská scéna. Během dvou dnů poměřilo síly přes sto recitátorů mezi 2. a 9. třídou ve dvou kategoriích – mladší a starší. Naši školu v okresním kole reprezentovali Benjamín Šturm, Matěj Šiška a Lucie Strejčková.

Lucka se svým podáním prózy z knihy Uzly a pomeranče od Ivy Procházkové postupuje do krajského kola. GRATULUJEME a budeme držet palce!

Hasič v plné parádě

Tak zněla část věty z úst jednoho žáka ve chvíli, kdy se profesionální hasič na besedě, která se na začátku března konala ve druhých třídách v rámci osvětového programu, oblékl do hasičské výstroje. Žáci se dozvěděli nejen to, jaký je rozdíl mezi profesionálními a dobrovolnými hasiči, jaká je jejich náplň práce, ale také jaký je rozdíl mezi „dobrým“ a „zlým“ ohněm. Velký zájem u žáků vzbudilo reálné předvedení hasičského obleku a jeho součástí, které hasiči využívají k různým událostem. Své nadšení neskrývali ani v případě možnosti vyzkoušet si hasičský skafandr. V rámci prevence a vzdělávání museli žáci prokázat

určité znalosti z oblasti poskytnutí první pomoci, správné reakce při vzniku různých požárů či tísňového volání. Za zmínku jistě stojí poučení o domácím únikovém plánu, který by měl být součástí každé domácnosti. Jak byli žáci správně poučeni, měl by s ním být seznámen každý člen rodiny. Rovněž by měli všichni znát, kde má rodina v případě evakuace dané místo setkání. Z reakcí dětí bylo zjevné, že se jim setkání s představiteli olomouckých hasičů líbilo a děti byly za své znalosti a vědomosti odměněny drobnými dárečky.

třídní učitelky Mgr. Věra Vencíková,
RNDr. Hana Tomášková

Zábavné odpoledne

Odpoledne plné masek, rozptýlení a soutěživých her prožili žáci školní družiny pod vedením Terezy Vencíkové. Na karnevalovou veselici se žáci těšili několik školních dnů. Většina žáků si jednoduchou masku vlastnoručně zhotovila přímo ve školní družině. Některým s kostýmem pomohli rodiče. Kromě tance si děti užily také aktivity zaměřené na vzájemnou spolupráci. O úspěchu akce vypovídají nejen pozitivní reakce našich žáků, ale také jejich úsměvy a spokojené tváře všech zúčastněných.

SPORTOVNÍ OKÉNKO

Okrskové kolo basketbalu

I v měsíci březnu se naše škola zúčastnila basketbalového turnaje vesnických škol. Do turnaje se opět zapojily základní školy z Tršic, Velkého Újezdu, Velké Bystřice a ta naše, týnecká. Tentokrát byla pořadatelem MŠ a ZŠ Velká Bystřice. 18. března poměřili své síly chlapci, 20. března pak děvčata. Turnaj byl zahájen vždy společným nástupem všech účastníků v osm hodin a následovala jedna „bitva“ za druhou.

Dne 20. března se opět konal basketba-

lový turnaj. Tentokrát se turnaj konal ve Velké Bystřici. Do Velké Bystřice jsme dojeli autobusem i s ostatními hráčky z jiných družstev. První zápas jsme hrály proti Velkému Újezdu. Vyhrály jsme, ale zápas to byl velmi vyrovnaný a náročný. Naše mladší žačky hrály hned po nás také s Velkým Újezdem a bohužel tomuto týmu podlehly. Jako druhý zápas jsme odehrály proti Velké Bystřici a opět jsme ukořistily výhru, ale zápas to byl zase velmi vyrovnaný. Ale mladší žačky bohužel opět nevyhrály. Třetí zápas nás

čekal proti Tršicím a vyhrály jsme. Naše výhra byla celkem jednoznačná. Ale pro naše mladší žačky to byl rozhodující zápas. Holky hrály velmi napínavou hru, ale nakonec ukořistily výhru. A tím se umístily na 3. místě. Náš tým se po všech výhrách umístil na 1. místě. Byl to poslední turnaj tohoto školního roku. Všechny 3 turnaje, které jsme odehrály tak byly skvělé a všechny holky hrály dobře. A jsme rády, že jsme se turnajů mohly zúčastnit.

Nikol Feriančková, 8. A

18. 3. 2025
Výsledek chlapců Velkého Týnce:
Mladší kategorie (6. a 7. tříd)

1. místo

Sestava: Ondřej Juříčka, Michal Dušek, Martin Ferianček, Matyáš Sofineti, Denis Maholiak, Pavel Hruška, Petr Vaněk, David Zeman, Vojtěch Frgal, Šimon Kolda

Starší kategorie (8. a 9. tříd)

3. místo

Sestava: Šimon Kundrt, Peter Botko, Miroslav Bránčík, František Kovář, Tomáš Janda, Tobiáš Novotný, Adam Svačina, Vojtěch, Vítek Lakomý, Roman Kadlec, Lukáš Prečan

20. 2. 2025
Výsledky dívek Velkého Týnce:
Mladší kategorie (6. a 7. tříd)

3. místo

Sestava: Simona Stratilová, Štěpánka Kovářová, Simona Navrátilová, Tereza Šišková, Tereza Stejskalová, Zuzana Urbánková, Terezie Zapletalová, Alžběta Brabcová, Šárka Andryšková, Rozárka Lakomá, Simona Šusterová, Iveta Schneiderová

Starší kategorie (8. a 9. tříd)

1. místo

Sestava: Gabriela Gengelová, Šarlota Hlaváčová, Kristýna Březinová, Nikol Feriančková, Sofie Vytásková, Anna Novosádová, Monika Majerová, Linda Šlajsová, Alžběta Soušková, Adéla Rubáčiková

Letem
školním světem

Časopis ZŠ Milady Petřkové Velký Týnec
Příloha Týneckých listů.
Odpovědná redaktorka Lenka Mužíková.
Foto v příloze není-li označeno jinak:
archiv ZŠ M. Petřkové Velký Týnec

OSVĚTOVÝ TÝDEN

V týdnu 3. 3. – 7. 3. proběhl na naší škole osvětový týden.

Na každý den bylo naplánované jiné téma z oblasti zdraví a bezpečí. V pondělí prostřednictvím interaktivní tabule jsme se seznámili s rizikovým chováním, bezpečností a zdravým životním stylem. Úterní program doplnil hasičský záchranný sbor z Olomouce. Náznými ukázkami nám představili svou náplň práce a mohli jsme vyzkoušet oděv. Týdenní plán byl zpestřen návštěvou zoologické zahrady na Svatém Kopečku u Olomouce. Průvodce nám okomentoval prohlídku a blíže nám přiblížil život zvířat. Čtvrtek byl sportovním dnem. Poměřili jsme síly ve skoku vysokém a v basketbalu. Osvětový týden jsme zakončili procházkou po okolí Velkého Týnce.

Zajímavé a užitečné informace určitě využijeme.

Simona Stratilová, 6. B

V pondělí jsme navštěvovali různá stanoviště, povídali si o různých tématech, např. první pomoc, krizové situace, pravidla silničního provozu a další. Pak si vyzkoušeli testem, co si z programu odnášíme.

V úterý jsme měli program s hasiči. Ukázali jsme si různé obleky a mohli jsme si i jeden z nich vyzkoušet. Druhou část úterního programu bylo povídání o šikaně a kyberšikaně.

Ve středu jsme si užili kontaktní zoo. Měli jsme v ruce hadí vajíčka a hladili jsme si i agamu.

Ve čtvrtek jsme měli sportovní den. Skákali jsme přes latku a moc mě to nebavilo.

V pátek jsme šli na vycházku do okolí – do Grygova a kolem Chlumu. Počasí nám vyšlo. Byla to legrace.

Sára Hambálková, 6. B

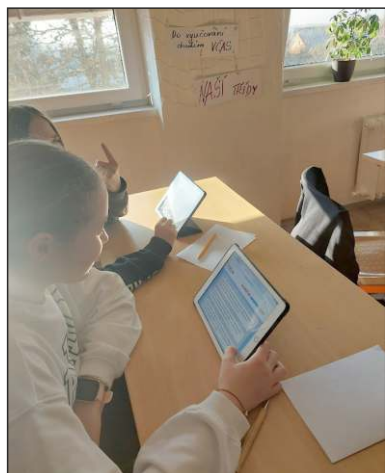
V pondělí jsme měli připravený program. Po škole jsme měli ve třídách různá stanoviště. Povídali jsme i o krizových situacích, o první pomoci, dopravních značkách a pravidlech silničního provozu. Pracovali jsme jako tým.

V úterý k nám přijeli dva hasiči. Verča a Zdeněk jsou profesionální hasiči a opravdu se ve svém povolání vyznají! Ukázali nám různé obleky, které používají v určitých situacích. Zopakovali jsme si s nimi tísňová čísla a jak se chovat v různých situacích.

Ve středu jsme jeli do ZOO. Říkali jsme si nějaké informace o žirafách, lamách, bizonech, dikobrazech apod. Poté jsme měli hodinku rozhod. Zašli jsme si koupit hranolky a povídali jsme si.

Čtvrtek byl sportovním dnem a v pátek jsme šli na vycházku. Od školy jsme vyrazili kolem osmé hodiny ráno, šli jsme do Grygova a přes Cigánské zmoly ke Krčmani a zpět ke škole. Užili si jarní přírodu.

Karolína Vašáková, 6. B

V pondělí jsme řešili různé krizové situace, první pomoc, šikanu.

Promítali jsme si film o šikaně, který se nás všech dotkl, a uvědomili jsme si, že i malá sranda nebo vtip může mít strašné následky. U první pomoci jsme řešili, jak pomoci zraněné osobě, povídali jsme si o tom, že nejdřív musíme zjistit, jestli nám nejde o zdraví a potom jít pomoci, kam volat, co říkat, zmiňovali si aplikaci Záchranka, apod. U krizových situací jsme doplňovali papír o tom, komu zavolat, zda známe tísňová čísla, co dělat, když se něco mimořádného děje. V úterý byl sportovní den, hráli jsme basketbal a skákali do výšky. Skočila jsem 105 cm a umístila se 4. mezi děv-

čaty sedmých tříd. Měla jsem radost. Všichni jsme byli zpocení, hladoví, vysportovaní. Celý týden jsme měli jen pět vyučovacích hodin, takže po půl jedné hurá na oběd.

Ve středu jsme pokračovali v prevenci. Tentokrát jsme si povídali o alkoholu a nebezpečných látkách, o chování mladistvých i dospělých, o tom, jak jsou energetické drinky nezdravé pro dospívající tělo, věděli jste to? Zbytek dne nám zpestřily hry, trochu jsme si odpočinuli.

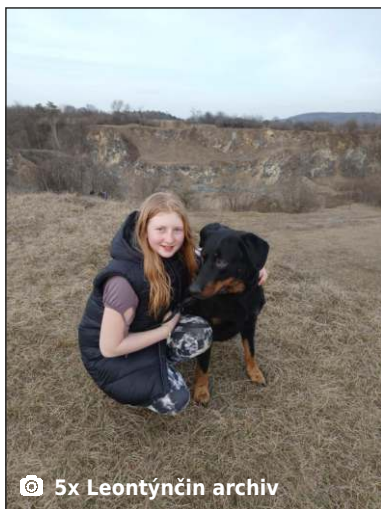
V pátek jsme se vydali na procházku do přírody.

Šárka Andrášková, 7. B

CESTOVATELSKÉ OKÉNKO

Jaro v přírodě

Jak se dny prodlužují, začíná se příroda probouzet ze zimního spánku. Zima se sice ještě nechce vzdát svého pomyslného žezla, tu a tam z posledních sil ukazuje svoji moc, ale jaro už netrpělivě a hlasitě klepe na dveře. Řčení „březen, za kamna vlezem“ platí možná pro lidi, ale určitě ne pro mé oblíbené posly jara z říše rostlin, a to koniklec velkokvětý či bledulí jarní. S prvními jarními paprsky začínají na stránkách Strejčkova lomu vykukovat chlupaté hlavičky konikleců, jejichž populace je tu jedna z největších na Moravě. A právě na toto úžasné místo bych vás ráda pozvala. Strejčkův lom najdete mezi obcemi Krčmaň a Grygov. Bohužel kvůli probíhající stavbě dálnice je snadnější přístup od Grygova. Opuštěný vápencový lom s přilehlou travnatou stepí leží v nadmořské výšce 250 metrů a je domovem mnoha ohrožených druhů rostlin a živočichů. Z rostlin se zde hojně vyskytuje hvozdík kartouzek, vstavač trojzubý či len žlutý. Své útočiště zde mají nejen brouci střevlíci a pavouci slíďáci, ale i vzácné druhy hmyzu jako modrásek vikvicový, okáč voňavkový či kudlanka nábožná. Na rozpálených kamenech se také rády vyhřívají ještěřky či užovky. Nejvýznamnější je ovšem výskyt v ČR silně ohroženého druhu koniklece velkokvětého.

© 5x Leontýnčin archiv

nem během celého růstu, a to v nadzemních i podzemních částech rostliny. Nesmí se trhat, ničit ani přesazovat. Pokud se na tyto kvetoucí krasavce přijdete podívat, budete jistě okouzleni. A možná se příští rok zase vrátíte. Já osobně, jako rodilá Krčmaňanka, navštěvuji koniklece každoročně, a nejen pro naši rodinu je to již tradice. Než ale toto místo opustíme, ráda bych se ještě krátce zmínila o historii samotného lomu. Byl založen na počátku 20. století panem Františkem Strejčkem. Na tu dobu se jednalo o velmi dobře technicky vybavený lom, ve kterém se používal kompresor s jedním vrtacím kladivem, drtič i třídič kamene, výtah a kolejový systém s výklopnými vozy. Ty se s nalámaným vápencem vytahovaly pomocí lana po kolejích umístěných na šikmé navezené rampě. Její pozůstatky můžeme v lomu spatřit dodnes. Kámen se tu lámá po devět měsíců v roce a těžba byla ukončena v roce 1962. Již od roku 1941 byla část území chráněna a v roce 1952 zde byla vyhlášena přírodní rezervace na rozloze přibližně 66 arů. V letech 1969-1974 stávala v blízkosti lomu obalovna silniční drti, která svým provozem a stavebními úpravami narušila přírodní podmínky tohoto chráněného území. Její pozůstatky zde můžeme pozorovat i dnes v podobě panelů či asfaltových cest. V roce 1975 pak byla přírodní rezervace rozšířena na plochu 2,4 ha. Bohužel ani největší populace zvláště chráněného koniklece velkokvětého nezabránila v roce 2023 stavbě dálnice v těsné blízkosti přírodní památky U Strejčkova lomu. Teprve bu-

Tato vytrvalá, chlupatá rostlina je krásná svými světle fialovými, zvonkovými květy, které se objevují brzy z jara. Svůj půvab však neztrácí ani po odkvětu, kdy dorostou listy, stonek se povytáhne z původních pěti až na 30 centimetrů a zaschlé květy vypadají jako rozčepýřené štětky. Koniklec je chráněný záko-

doucnost ukáže jak se provoz a zhoršené ovzduší podepíše na toto jedinečné území.

A nyní bych vás ráda pozvala domů ke svému druhému poslovi jara, a to bledulí jarní. A nebude to leccjaký domov. Nachází se v přírodní rezervaci Království poblíž obce Grygov, kterou tvoří lužní les, ležící na bočním rameni řeky Moravy. Po staletí si udržel původní vzhled tak jej znali naši předci. Svůj pohádkový název získal díky králům, kteří jej před dávnými časy darovali městu Olomouci. V roce 1267 to byl Přemysl Otakar II a v roce 1306 Václav III. Poslední část lesa pak Olomouc získala roku 1352 výměnou za obec Majetín a doplatek 30 hřiven stříbra. V rezervaci najdeme staleté duby, habry, vrostlé lípy či jilmy, ve kterých hnízdí až 63 druhů ptáků a je tak i významnou ornitologickou lokalitou. Při troše štěstí zde můžeme spatřit ohroženého krahujce obecného či žluvu hajní. Mimo ptáky zde ale v tůních přezívají i vzácní korýši například listonoh jarní nebo žábřoňka sněžná. Svůj domov tu má také nejen chráněný čolek obecný či rosníčka zelená, ale i nejmohutnější památný strom v okrese Olomouc. Jedná se o dub letní a říká se mu Král dub. Ční do výšky 31 metrů, obvod kmene dosahuje úctyhodných 560 centimetrů a vládne lesu přes 400 let. Váží se k němu i jedna prastará legenda. V roce 1306 si do místních lesů vyjel na lov mladičský král Václav III. Ztratil se své družině, unavený odpočíval u mladého doučku a znenadání ho přepadl spánek. Zdál se mu sen o tančících vílách, které si hrají s malým kolouškem, když tu na ně nečekaně zaútočil vlk. Kralevec rychle natáhl svůj luk a tím se probudil. Po této prapodivné příhodě daroval král městu Olomouci les s příkazem, aby dub, pod kterým odpočíval, nebyl nikdy pokácen. A tak se také stalo. Když dub dožil, byl místo něj vysazen nový, který můžeme obdivovat dodnes. A mladý král? Ten byl zanedlouho v Olomouci zavražděn a starý dub nám tak může připomínat i tuto tragickou událost. Přírodní rezervace je krásná v každé roční době a vždy má svým návštěvníkům co nabídnout. Na jaře pokryjí les kvetoucí koberce sasaneček, petrklíčů a medvědího česneku. V létě poskytuje stín před prahnoucím sluncem, na podzim obléká barevný kabát tkaný babím létem a v zimě odpočívá pod sněhovou peřinou. A již časně z jara nás pak opět překvapí svou krásou, a to i díky rozkvétajícím lánům bledule jarní. Její sněhově bílé květy září ještě spícím lesem jako lucerničky, takže je nelze přehlédnout. Tuto krásu ale můžete obdivovat jen teď a tady, protože bledule jsou ve volné přírodě

chráněny a platí tedy zákaz jejich trhání či poškozování. A pro sběratele turistických známek mám ještě jeden tip. Přírodní rezervace Království vlastní také známku, a to pod číslem 2763.

K počínajícímu jaru se váže i prastará tradice vynášení smrtky. Jejím smyslem bylo rozloučit se nejen se zimou, ale i vším špatným co v životě prožíváme. Smrtce se v krajích říkalo a říká různě, například Morana, Mořena nebo Smrt-holka. Pro naše předky byl tento rituál významnou událostí. Postava Smrtky, vyrobená ze slámy, byla nesena celou vesnicí, aby do sebe nasála všechny chlad a strach. Poté byla upálena, topena či zakopána. Nejčastěji bývala Smrtka vhozena do vody a tím poslána zpět do podsvětí, do kterého je vodní tok branou. Kdo pak poslední doběhl do vesnice, měl podle pověry do roka zemřít. Tento zvyk se na mnoha místech dochoval dodnes a jinde se začíná pomalu oživovat. V naší vesnici Krčmaň se Vynášení Morany stalo již tradicí a bývá hojně navštěvováno. Bujary průvod s Moranou v čele prochází za zvuku dechovky celou vesnicí až k místnímu potoku. Tam je Morana, za skandování davu: "Jaro sem, zima pryč", upálena a poslána po vodě ven z dědiny. Symbolicky tak ukončíme zimu a přivítáme jaro s novými začátky. Průvodu se může zúčastnit každý, a to jak v masce, tak bez ní. Podle mého tento zvyk krásně oživí předjaří a náležitě si jej užije každý návštěvník. Tento rok připadá akce na 22. 3. 2025. Doufám, že se vám mé jarní tipy líbily a přeji krásné toulání jarní přírodou.

Leontýnka

MASOPUST

Snad každý zná masopust jako událost, při které se vodí medvěd, obléká se do tradičních i netradičních kostýmů, jde se v průvodu, ale co to ten masopust je a proč se vlastně slaví? Masopust se slaví před příchodem jara a to hlavně v zemích jako jsou Česká republika, Slovensko, Rakousko a ještě v pár dalších zemích Evropy. Letos vychází na první březnový týden. Masopustní oslavy jako je právě vodění medvěda nebo karneval probíhají v posledních dnech před obdobím postu, kdy lidé prochází duchovní očistou, přestanou na toto období jíst maso a jedí spíše leh-

čí jídla třeba jako zeleninové polévky, jídla z obilovin a podobně nebo omezují některé zvyky a oslavují začátek jara. Tohle období trvá pak až do Popeleční středy. Masopust je právě ten poslední den, kdy si lidé mohou užívat hodně jídla a zábavy a mohou si dopřát vše, co při postu musí pak omezit. Hlavně si všichni užívají ten čas spolu s lidmi z vesnice, chodí koledovat, dělají průvody, tančí, chodí od domu k domu, kde vždy něco vykoledují.

Adam Vyvozil, 8. A

Masopustní veselí

V sobotu 1. března jsme se sešli na zámecké zahradě, abychom se společně veselili, holdovali jídlu, pití, zábavě a připravili se na postní období, které začíná Popeleční středou. Po dobu čtyřiceti dnů do Velikonoc bychom měli být střídmi, rozjímat a třeba udělat i dobrý skutek.

Naše parta to tak bere už od roku 2017 a rozdala již 381.457,- Kč jen z masopustních slavností. Pak jsou i jiné aktivity, které přinášejí další desetitísíce korun pro potřebné. Letošní výdělek činí 55.600,- Kč a bude věnován organizaci Jsme tady. Kdo byl na naší akci, tak viděl a slyšel paní Saňkovu, která nám o své službě povykládala. Člověk si uvědomí, jaké štěstí je, že tuto službu nepotřebuje a že má zdravé dítě.

Letos nás opět s pořádáním podpořila Obec Velký Týnec, firmy Drůbež Jaš, Pohostinství Ján, Játka Waris Krnov, Játka Brodek u Přerova, uzenářství Voma Uherský Brod, Reznictví Ondřej Coufal, Penam Olomouc a Makro Velká Bystřice. Mé poděkování patří panu starostovi Hanuškově, panu místostarostovi Denkovi, manželům Hadašovým, Kovaříkovým,

Zdráhalovým, Gabče a Pětovi, Janče Hlavinkové, Jiřule Onderkové a samozřejmě mé rodině. Nikdo si nedovede představit, kolik času a práce za vším stojí. A co si budeme namlouvat, roky nám přibývají a sil ubývá. Ale přesto jsem přesvědčená, že příští rok se opět sejdem a řekneme si: „Jo, jdeme na to, stojí to za to!“

Jméno všech mých přátel vám děkuji, že nás v této bohuľibé akci podporujete. Myslím si, že jsme jediní široko daleko, kteří myslí na druhé a že nejsme komerčně zaměřeni jako v okolních vesnicích. Dovolím si citovat slova mého spolužáka pana primáře Slezáka: „V Týnci je svět ještě v pořádku!“ A já jsem na jeho slova pyšná a moc bych si přála, aby nás bylo více a alespoň trochu usnadnili život těm, ke kterým nebyl osud nakloněn.

Vlastimila Coufalová

Autorka je zastupitelkou obce a předsedkyní Komise pro sociální záležitosti ZO VT

© Milan Stacho

SRPŠ pořádá tvořivé odpoledne pro děti

Spolek rodičů a přátel školy (SRPŠ) srdečně zve všechny děti i jejich rodiče na tvořivé odpoledne. Během odpoledne si děti budou moci vyzkoušet různé výtvarné a kreativní aktivity. Těšit se můžete na příjemnou atmosféru, prostor pro fantazii a možnost strávit čas s kamarády. Přípraveno bude i malé občerstvení. Místo konání: klubovna OÚ Čechovice. Začátek vždy v 16:00 hodin. Cena 90,- Kč/dítě. Veškerý potřebný materiál a občerstvení v ceně. Přihlášky na: srpsvt@seznam.cz.

Přijďte si s námi užít odpoledne plné radosti a kreativity! Těšíme se na vás!

Program na měsíce duben až červen:

- 3. dubna/Jarní věnec - zdobení ratanové ho věnce dle vlastní fantazie, práce s tvavnou pistolí
- 8. dubna/Velikonoční dekorace - práce s přírodním materiálem, seznámení se s odléváním do silikonových forem
- 13. května/Tříčko - zdobení trička pomocí barev na textil a šablon
- 27. května/Domeček - výroba dřevěného domečku, práce s akrylovými barvami a fixy.
- 5. června/Tvoření z pryskyřice - seznámení se s odléváním pryskyřice

Lenka Novotná

Autorka je zastupitelkou obce a členkou představenstva SRPŠ

Vycházka pro mozek a radost

Ve čtvrtek 13. března si čechovští, týnečtí a vsišťští senioři vyšli na Pochod pro mozek. Ani jsme se nezalekli nepříznivého počasí - od rána pršelo. Jeli jsme autobusem do Tršic, kde společnou fotografií u sochy žaby jsme pochod začínali. Trasa vycházky byla velmi pěkně vymyšlená. Směřovala okolo dvou přehrad, hezkou i zajímavou

lesní krajinou. Terén byl mírně zvlněný. U myslivecké chaty Olešnice jsme si pod střechou zahráli s míčem a procvičili si zručnost při zdolávání různých překážek a cílů. Dále pochod pokračoval po cyklostezce do Doloplah. Na náměstí v pohostinství u Freitů jsme se občerstvili a ještě zahráli hru „kreslení se zavázanýma očima“.

Trasu pěkně vymysleli a vedli pan Přemysl Teimer a paní Zdena Hansmannová, oba z Čechovic. Pěkný plakát nám vytvořila knihovnice slečna Eliška Tomečková. Nad Pochodem pro mozek 2025 převzala záštitu paní Eva Pavlová, manželka prezidenta republiky. Parta seniorů, která se vycházky zúčastnila, byla skvělá.

Parta seniorů která se vycházky zúčastnila byla skvělá.
J. Kopečková

Josefa Kopečková

Autorka je členkou Klubu seniorů VT

Klub seniorů Velký Týnec slavil stylově MDŽ

Každá generace má své, resp. ctí a vyznává, co je jí blízké. Mezinárodní den žen (MDŽ) připadá každoročně na 8. března. Není to žádný požůstatek minulého režimu, jak se mnozí mladí domnívají, neb vyznávají v únoru Valentýna - svátek zamilovaných. MDŽ je mezinárodně respektovaným svátkem, který zavedla Organizace spojených národů pro připomínku stávk newyorských švadlen z roku 1908. Ženy tehdy usilovaly o kratší pracovní dobu, lepší platy, hlasovací právo a konec dětské práce.

Klub seniorů Velký Týnec MDŽ roztočil s živou hudbou, kytkami červených kafiátů, v retro oblečení. Atmosféra byla skvělá. Muži v klubu každé ženě popřáli s květinou, předali vlastnoručně vyrobená přání se svými podpisy. Většinu žen

lehce protančili, roznášeli občerstvení, umývali nádoby.

Pánové, ač jste v klubu v těžké menšině (20:80), dokazujete, že umíte být vstřícnými gentlemany. Vytáhli jste široké kravaty (tzv. lopaty), saka, která pamatují 70. léta, kalhoty do zvonu. Děkujeme vám. Parta žen z Čechovic přišla v pionýrských krocích se správnou sprostónárodní básničkou, neb jsou to pionýrky zletilé a ztepilé. Krimpleny, brože, čelenky, korále... Byla to přehlídka módních kousků. Mnohé jsou stále IN pro svou nadčasovost.

Jak jsme se dokázali všichni srdcem ponořit do retro MDŽ, tak jsme se dokázali svými srdci vcítit a sjednotit v podpoře mladé, těžce nemocné maminky, která bydlí v Olomouci a její životní druh pochází z Velkého Týnce. Vyhlásili jsme sbírku na „Pomoc pro nepohyblivou mámu Radku s nesnesitelnými bolestmi“.

Vybrali jsme 4.200 Kč a částku poukázali na <https://donio.cz>. Snad se podaří vybrat potřebný obnos, aby mohla absolvovat léčbu ve Švýcarsku, když v ČR způsob léčby není hrazen z pojištění.

Za Klub seniorů VT
Maria Dvořáková

© 3x archiv Klubu seniorů Velký Týnec

SKAUTSKÉ OKÉNKO

Mohyla Ivančena - památník skautů odbojářů zastřelených před 80 lety

Psal se rok 1938, kdy Polsko využilo situace a pod hrozbou války donutilo Československo k tomu, aby nebránilo obsazení jeho území na Těšínsku. V reakci na to se z řad skautů, s podporou důstojníků a vojáků, začala formovat Slezská legie. Organizace ale byla za nedlouho odhalena, což vedlo k zatýkání jejích členů. Po německém obsazení Slezska se dokumenty organizace dostaly do rukou Gestapa. Mnozí čelní představitelé byli buď zatčeni, nebo se uchýlili do zahraničí, což vedlo k tomu, že vedení organizace převzal tehdy devatenáctiletý skautský vedoucí Vláda Čermák. Skauti začali organizovat přechody přes Beskydy do zahraničí, s pomocí místních lesníků, kteří jim ukazovali cesty a úkryty v horách. Postupně se také začali spojovat s domácím odbojem a v oblastech Kozlovic a Vratimova vznikaly partyzánské skupiny. Do roku 1943 se ilegální organizaci podařilo shromáždit kolem 400 důvěryhodných členů, zajistit léčiva, obvazový materiál, mapy a konzervy a transportovat je do Beskyd. Skupina od listopadu 1943 nesla název Odboj slezských junáků a její jádro tvořili skauti z 1. oddílu Moravská Ostrava pod vedením Vladimíra Čermáka. Ke konci války, když se blížila sovětská vojska k branám Ostravy, se začala plánovat i bojová činnost. Na přelomu března a dubna roku 1945 došlo ke schůzce s partyzány a byl dohodnut přesun odbojové skupiny do Beskyd, kde by se přidala k bojovým operacím. Zradou konfidenta, který se vetřel do řad odbojové skupiny, byly plány vyraženy a začalo nemilosrdné zatýkání. Během týdne bylo

lo zatčeno celkem 85 členů Odboje slezských junáků. Zatčení byli drženi ve vězení krajského soudu v Moravské Ostravě a mučeni. Dne 24. dubna 1945 bylo na starém židovském hřbitově v polském Těšíně popraveno 18 členů odbojové skupiny, mezi nimi Vladimír Čermák, Vladimír Pach, Quido Němec, Otto Klein a Milan Rotter. Stalo se tak jen několik dní před koncem války. Letos je to celých 80 let od oné události. Jejich oběť však neměla padnout v zapomnění. Skupina skautů 30. ostravského Junáka byla odhodlána zapsat tento akt udatnosti do dějin. Na hřeben pod Lysou horu vynesli dřevěný kříž a pár kamenů. Na skrytém místě zvaném Ivančena se začalo plnit poselství - uctít padlé při každé návštěvě památníku přidáním nového kamene. Jak léta ubíhala, mohyla neustále rostla, a to co do velikosti i významu. Pověst o tichém strážci hor se rozšířila do všech koutů země. Skauti z různých koutů podnikali pouť k mohyle a přikládali kameny k neustále rostoucímu památníku, aby vzdali hold svým padlým kamarádům. Místo se stalo symbolem odporu proti nesvobodě. Někteří lidé sem položili obyčejné kameny, jiní je zdobí vzkazy, jmény nebo malůvkami. Mezi rozsáhlou sbírkou je možné najít i kus uhlí, který připomíná bohaté uhelné dědictví Ostravska. Nejzajímavějším přírůstkem je dle legendy měsíční kámen, o kterém se říká, že je darem od astronauta Neila Armstronga, vášnivého skauta, který byl prý dojat, když se o tomto srdceryvném památníku dozvěděl. Velká a nestabilní mohyla stála jako monument na beskydském hřebenu do

roku 2016. Zabírala 40 metrů čtverečních a 195 metrů krychlových. Tehdy se začalo s rekonstrukcí památníku. Skauti a skautky přestavovali kameny několik měsíců do podoby vzešlé z vítězného architektonického návrhu. Výsledkem byly kamenné kaskády po vrstevnicích. Vznikl tak nový památník v udržitelné a stále důstojné podobě. Kluci a holky

z našich oddílů vyráží na Ivančenu každý rok, vždy okolo 24. dubna. Po společném výstupu pak uctí památku zastřelených bratrů při pietním aktu, na kterém se vždy sejde několik stovek junáků z celé republiky.

Jiří Dvořák
Autor je vedoucím oddílu Poutníci Čechovice

ivančena
2025

80 let

čermák vladimír
němec quido
rotter milan

klein otto
pach vladimír
a další

sobota 26. dubna

mše svatá 10:45
slavnostní nástup 12:00

pietní akt v Polském Těšíně
v pátek 25. dubna v 17:00

konání akce umožnil podnik
Lesy České republiky, s. p.

ivancena2025@skaut.cz
+420 608 854 571

aktuální informace na
www.ivancena.cz
a na facebooku

Mohyla Ivančena v roce 2009

Nová podoba památníku

SKAUTSKÝ ODDÍL POUTNÍCI,
ZA PODPORY OBCE VELKÝ TÝNEC,
ZVE NA PŘEDNÁŠKU

SVĚTLO

DOBRÝ SLUHA A ZLÝ PÁN

ČTVRTEK 24. DUBNA, OD 18 HODIN
SPOLEČENSKÝ DŮM VELKÝ TÝNEC

PŘEDNÁŠÍ
PAVEL SUCHAN
Z ASTRONOMICKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

Bude vyprávět o světelném znečištění, o jeho důsledcích pro astronomy, o vlivu na přírodu i člověka.
Dozvíte se o tom jak vzniká, jak se projevuje a co s tím.

DUCHOVNÍ SLOVO

Ke spuštění mzdového fondu Donátor na podporu kněží a pastora- ce zasílá arcibiskup Josef Nuzík všem věřícím olomoucké arcidiecéze svůj dopis

ARCIBISKUPSTVÍ
OLOMOUCKÉ

Milí bratři a sestry, draží diecézané, mezi důležité úkoly, které spolu se svými nejbližšími spolupracovníky již delší dobu řeším, patří také zajištění zdrojů pro financování naší olomoucké arcidiecéze po roce 2029, kdy skončí příspěvky od státu na mzdy pracovníků církve. Abychom byli finančně samostatní, ho-

sponďme na majetku, který nám byl vrácen, a provádíme nové investice, které financujeme z finanční náhrady, jejíž vyplácení bude ukončeno v roce 2042. Nyní se nacházíme v mezikase, kdy se budoucí financování mezd a činnosti církve postupně utváří.

Jsem si vědomi, že finanční prostředky z majetku a investic nebudou zcela pokrývat potřeby diecéze. Proto jsme využili způsob, který se osvědčil v jiných

diecézích, a založili jsme fond Donátor, pomocí něhož se můžete i vy podílet na spolufinancování mezd kněží a pastora-
ce naší diecéze.

Jsem rád, že se tohoto nového úkolu ujal P. Zdeněk Stodůlka, biskupský vikář pro evangelizaci, který postupně navštěvuje jednotlivé farnosti a seznamuje se smyslem a fungováním tohoto fondu.

Děkuji vám za otevřenost a podporu to-

hoto projektu, který, jak věřím, přinese nejen finanční užitek, ale bude též projevem vděčnosti za službu církve a našich kněží.

Ve společenství modlitby a s požehnaním

Mons. Josef Nuzík,
arcibiskup olomoucký

Pouť na Velehradě připomene první hlasitý odpor věřících proti komunismu

Měla to být „jen“ připomínka 1100. výročí úmrtí sv. Metoděje. Pouť, při které se na Velehradě 10. dubna 1985 sešlo na 1 200 biskupů i kněží a dalších až 10 tisíc věřících z celého Československa, se stala prvním veřejným a hromadným projevem víry v odporu proti stále ještě silnému komunistickému režimu. Její význam nyní přesně po čtyřiceti letech připomene adorace a pontifikální bohoslužba.

Podle historika Jaroslava Šebka byla kněžská pouť na Velehradě 10. dubna 1985 prvním signálem, že situace v Československu se začíná měnit. „Přestože se konala ve všední den, účastnilo se jí více než deset tisíc lidí, a to nejen starší generace. Během ní přečetl kardinál Tomášek papežovo poselství, nepřímou kritizující činnost duchovních ve sdružení Pacem in terris a vyzývající kněze k tomu, aby podle Metodějova vzoru nepodléhali strachu a beznaději,“ píše Šebek

v revue Paměť a dějiny XIV/2020.

Jak ve svém textu pro internetový křesťanský měsíčník Getsemany 223 znamená Tomáš Benedikt Zbranek, po skončení bohoslužby, při odchodu z baziliky, prý tisíce poutníků pozdravovaly kardinála Tomáška a skandovaly: „Pryč s Pacem in terris! Pryč s kolaboranty! Pryč se státním dozorem nad církvemi!“, na což kardinál Tomášek reagoval: „To jsou správná slova!“

Agenti se štolami

Už samotný průběh ale podle pamětníků ukázal, že režim zcela bezzubý není. Podle svědectví Františka Ingra z nedalekého Starého Města byli i mezi kněžími přítomni agenti StB, kteří dění sledovali. „Když potom bylo pozdravení pokoje, tak některý ten kněz podával ruku sousedovi v kněžském oblečení a poznal tam svého vyšetřovatele z StB...“

3x archiv velehradské farnosti + František Ingr

I u varhan stál jeden StBák, aby dirigoval – když by byl nějaký nevhodný projev, tak aby varhany do toho začaly hrát,“ vzpomíná Ingr pro projekt Paměť národa.

Následná reakce režimu tak byla tvrdá. Státní bezpečnost zesílila represivní opatření vůči katolické církvi – došlo k domovním prohlídkám, zatýkání a zastrašování duchovních. Podle disidenta Václava Bendy, citovaného v měsíčníku Getsemany 137, „... několik křesťanů bylo uvězněno a obžalováno, stovky jich byly vyslýchány a zastrašovány, bylo vykonáno mnoho domovních prohlídek, zabaveno asi deset cyklostylů a tisíce svazků náboženské literatury.“

Odvaha hlásat Krista

Událost, která se stala předzvěstí hlavní červencové pouti se statisícovou účastí, chce arcibiskup Josef Nuzík společně

s dalšími biskupy a kněžími z České republiky i Slovenska připomenout právě v den čtyřicátého výročí, ve čtvrtek 10. dubna 2025. „Kněžská pouť na Velehradě v dubnu roku 1985 byla projevem hluboké víry, ale také odvahy a naděje v těžkých časech. Dnes je inspirací pro nás všechny, abychom dokázali stát pevně ve víře, zůstali věrni Kristu a jeho církvi a přinášeli světlo evangelia do světa,“ říká olomoucký arcibiskup. Program ve velehradské bazilice zahájí ve 14.00 tichá adorace, od 16.30 doprovozená mluveným slovem a zakončená svátostným požehnáním. Součástí této modlitby bude také modlitba za mír, a účastníci se tak připojí k celoevropské iniciativě *Eucharistický řetězec*. Mše svatá, ke které jsou zváni všichni biskupové a kněží z ČR i Slovenska, pak začne v 17.00.

Zdroj: Arcibiskupství olomoucké

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Samotářské včely

Když v předjaří začne slunce nabírat na síle, na větvích vrb se objeví huňaté jehnědy a mezi loňským listím vykuknou první jarní kvítky. Objeví se také první včelí opylovači. Kromě známé včely medonosné a čmeláků na květech můžeme vidět i další druhy včeliho příbuzenstva. Většinou se bude jednat o samotářské včely, které tvoří okolo 95 % z asi 580 druhů našich včel. Jak již napovídá jejich jméno, tyto včelky tvoří husté obydlené úly jako u včely

na jaře vyletí dospělí jedinci, dojde ke spáření a samotné samičky si začnou chystat hnízdo. Připraví komůrku, do které nanosí zásobu potravy, nakladou vajíčko, komůrku uzavřou a začnou připravovat novou. Za svůj život, který trvá jen 4-6 týdnů, samička naklade asi 20 vajíček. Z těch se vylíhnou larvičky, které se živí z připravených zásob. Přezimuje buď larva nebo už dospělá včela, která však komůrku opustí až příští jaro. Samotářské včely si staví hnízda na nej-

nebo také kukaččí včely a téměř každý druh hnízdící včely se musí vypořádat s nějakým příživníkem z této skupiny. Podobně jako kukačka, také samička parazitické včely pozoruje hnízda svých hostitelů a pokud objeví nestřeženou komůrku krátce před dokončením, tedy už s hotovou zásobou pylu, naklade sem své vajíčko. Kukaččí larva se vylíhne velmi rychle, sežere vajíčko nebo larvičku hostitele a potom už se živí jeho zásobami, roste, zakuklí se a vylétuje

opylovače mnoha rostlin včetně plodin. Jejich užitečnost chtěla vyzdvihnout i Česká společnost entomologická, která samotářské včely loni vyhlásila hmyzem roku. Některé druhy samotářských včel se sice šíří, jiné jsou však velmi vzácné nebo u nás již vymizely. Pokud byste chtěli podpořit tyto na první pohled neviditelné pracanty na vlastní zahrádce, stačí k tomu několik jednoduchých kroků. Například založit a udržovat

Hojná jarní samotářka pískorypka ryšavá

medonosné, ale mají oddělené chodbičky, nory nebo komůrky. A protože některé včely samotářky vylétují za potravou již brzy na jaře, vybrali jsme je jako téma pro dubnovou Přírodu kolem nás.

Včely se živí rostlinným nektarem a pro své larvy chystají zásobu z nektaru, pylu a rostlinných olejů. K sbírání nektaru mají speciálně vytvarovaný spodní pysk do podoby jakéhosi jazýčku, k přenášení pylu slouží včelám speciální sběračky umístěné buď na zadních nohách (jako u včely medonosné a čmeláků) nebo na břišní straně zadečku. Některé včely se krmí na řadě rostlin, jiné jsou naopak hodně vybíravé.

Životní cyklus samotářských včel je na první pohled jednoduchý. Brzy poté, co

různějších stanovištích. Většina druhů si hrabe chodbičky v zemi a najdeme zde specialisty na písčitou, jílovitou nebo jakoukoliv jinou půdu. Některé druhy mají rády spíše rovné plochy, jiné zase strmé břehy. Hnízda ostatních druhů se ukrývají ve dřevě, uschlých stoncích, mezi kameny nebo i v prázdných šnečích ulitách. Včely vystylají komůrky pro vajíčka ještě jiným materiálem, třeba jilem, pryskyřicí nebo rostlinnými vlákny a včely **čalounice** dokonce vytváří komůrky z okrouhle vykoušaných listů, často růží. A přestože mluvíme o včelách samotářkách, na atraktivních místech můžeme najít jedno hnízdo vedle druhého.

Až čtvrtina samotářských včel si však hnízda nestaví. Říkáme jim parazitické

společně se svými hostiteli. Samičky parazitických včel se nemusejí starat o potravu pro své potomky, a tak jim chybí sběračky na pyl. Mezi parazitické včely patří například **nomády** - malé až střední včelky, které jsou stavbou těla a černo žlutým zbarvením podobné vosám a vajíčka zanašují do hnízd včelám pískorypkám.

Nejčastější jarní samotářskou včelou v naší obci, která létá intenzivně v dubnu okolo hmyzích hotelů a živí se na řadě jarních rostlin, je **zednice rezavá**. Velice pěknou jarní samotářskou včelou je také **pískorypka ryšavá**, jejíž samičky mají hustý, sytě oranžový kožíšek. Až 50 cm dlouhé chodbičky s hnízdem si hrabou pískorypky v zemi tam, kde je holý nebo jen řídké porostlý povrch. K už letním samotářským včelám patří

vlnařka obecná, která nás zaujme jak zavalitým tělem se žlutočerným zbarvením, tak nápadným chováním. Samečci si aktivně brání nejenom svoji samičku, ale také teritorium před potravními konkurenty. V horkém létě jsme tak několikrát pozorovali vlnařku, jak od „svého“ trsu šalvěje neohroženě odhání ostatní samečky i další druhy včel a čmeláky. Nakonec nejviditelnější samotářskou včelou týneckých zahrad a zároveň naší největší včelou vůbec je **drvodělka fialová**. Tato mohutná, až 3 cm velká včela s tmavými křídly a kovově modrým tělem létá během celého léta. Její chodbičky vykoušané do mrtvého dřeva (suché větve, trámy) mají až 1,5 cm v průměru a tvar písmene L. Pod hnízdem drvodělky pak najdeme pěknou hromádku pilin.

Samotářské včely představují důležité

Parazitická včela nomáda

vat pestrou směs kvetoucích rostlin poskytujících potravu od jara do podzimu. Včelám hnízdícím v zemi ponechat nějakou tu díru v trávníku a ostatním nabídnout hromádku trouchnvějících polen, písku nebo kamení, které by především během zimy měly zůstat v klidu. Kutilové mohou zkusit vytvořit stále populárnější „hmyzí hotel“, který bude obsahovat navrtaná polínka a cihly,

Listy růže vykoušané čalounicí

duté stonky rákosy a třeba i jíl, mech a šišky. Pokud je hotel vhodně umístěn (v závětrí, chráněn před deštěm a nasměrován k jihu), můžeme u něj již brzy pozorovat hemžení včelek, které si vybírají nejvhodnější „pokoje“. A je to opravdu pěkný pohled.

Petra a Aleš Pečinkovi

Autoři působí na

Přírodovědecké fakultě UP Olomouc

Zazděné hnízdní komůrky samotářských včel

Drvodělka fialová je naše největší včela

TIP NA VÝLET

Za zemětřesením, lázněmi a českým Yellowstoneem

Už je to skoro rok, co jsem navštívil západní Čechy, kraj pro Morávka poměrně vzdálený a tudíž neprobádaný. Dlouho jsem taky nenapsal žádný tip na výlet do Týneckých listů, což mi spolužačky ze základní školy na třídním srazu po třiceti letech připomínaly.

Tak tady jeden máte...

Rok co rok se vydávám někam po Česku na kole a letos padla řada na prozkoumání naší nejzápadnější části. Vzal jsem kamaráda a s koly jsme vyrazili vlakem do Mariánských Lázní, které se stali naší výstupní stanicí a prvním místem, kde jsme měli šlápnout na našem týdenním výletě do pedálů.

Pavel a Pavel tedy úspěšně dojeli přesně na čas do Mariánek. Byl začátek června a hustě pršelo. Jeden Pavel ovlivněn pěnivým mokem a druhý pln obav, koho že to s sebou vzal a jestli si na sebe neupletl bič, když s sebou vzal toto individuum s pochybnou minulostí a nejistou budoucností. Ale zážitky přece nemusí být jen pozitivní, stačí, že jsou intenzivní, což tento týden rozhodně sliboval. Protože bylo ten den fakt škaredě a navíc před vypuknutím lázeňské sezóny, na všech navštívených místech jsme byli takřka sami a mohli si tak Mariánky užít na plno. Objeli jsme několik pramenů v parku a zamilovali se Zpívající fontánou, symbolem mariánskolázeňské kolonády. Vody v ní i okolo bylo tolik, že jsme se před deštěm už ani neschovávali. Na první den jsme si naplánovali přesun z Olomouce do Dřenic, vesničky neda-

leko Chebu na břehu Jesenické přehrady, kam nám dnes chybělo ujet nějakých čtyřicet kilometrů. A tak jsme teda jeli. U Zpívající fontány jsme se rozloučili s tím, že si dáme někde sraz. Pavel, šotouš, fotící si vláčky, a druhý Pavel, keškař, hledající různé poklady. Skvadra, že by ji jeden pohledal. To, že Pavla uvidím ten den až po setmění, mě v tu chvíli ani nenapadlo. Rozkaz zněl jasně. Dostat se k zámku Kynžvart a od tady pokračovat společně. Pavel vyjel směrem k nádraží a podél kolejí pokračoval směrem na západ. Já si užil další mariánskolázeňské prameny, geopark a ochutnal nej-

lepší vodu na celém světě - pramen Richard v Lázních Kynžvart! To vám byla lahoda. Obzvláště, když v ten moment přestalo pršet a slunce udeřilo takovou silou, že svět okolo sebe proměnilo v prádelnu. Ta skvělá devítistupňová voda, kterou odborníci řadí výše než světoznámou Evian, a já jim dávám za pravdu, ve mně doslova zasyčela. Ale hnál se další černý mrak a Pavel na mě čekal už na nádraží nedaleko klasicistního zámku. Počasí nevěstilo nic dobrého, tak jsme si přes zprávy v mobilu předali adresu kempu u přehrady a souřadnice, kam dojet a každý jsme pokračovali „správným“ směrem, ale trochu jinou cestou. Jenže tomu nezodpovědnějšímu z Pavlů se vybil telefon...

A tady bych mohl pokračovat, ale jak se říká: „Co se stane v hokejové šatně, to tam taky zůstane...“ No, našli jsme se, a druhý den společně vyrazili z krásného kempu od přehrady do čtyři kilometry vzdáleného Chebu. Mám projeto už kde co, ale to, co nás čekalo v Chebu, jsem slovy Karla Gotta: „Opravdu nečekal“. Krásné historické centrum nás doslova dostalo. Krásně opravené hrázdné domy a další historické stavby... Špalíček, radnice a dlouhá časová osa vedoucí z hlavního náměstí směrem na východ. Paráda. A to jsme netušili, že večer uslyšíme i klekání v podobě zvonkohry linoucí se celým centrem. Cheb jsme projeli skrz na skrz. Po nějaké té hodině spolu jsme si zase dali rozchod. Pavel jel na nádraží a podívat se na stadion, kde vyrůstal Pavel Nedvěd, a druhý Pavel na chebský hrad. Úžasně místo takhle před sezónou a v podvečer v zapadajícím sluníčku. V podstatě jsem ho měl celý pro sebe a navíc je hrad bike friendly a stojany pro kola jsou umístěny přímo na hlavním nádvoří. Ne jako na Lokti, který jsme navštívili v dalších dnech při cestě do Karlových Varů po krásné cyklostezce podél řeky Ohře, kde cyklisty nevitají s otevřenou náručí.

Cheb se nám opravdu líbil, je plný různých krásných zákoutí, výborných kaváren se skvělými cheesecaky a ne jen místem, kde zabili Albrechta z Valdštejna.

Pro cyklisty je to parádní výchozí místo k výletům do dalších lázeňských měst v blízkém okolí nebo například k nejzápadnějšímu bodu naší republiky. Do Karlových Varů došlapete za tři hodiny pohodové jízdy, do Františkových Lázní za necelou hodinu... A to není v okolí Chebu vše. Okolí je doslova prošívané různými turistickými cíli pohodlně dostupnými, jak ze sedla kola, tak i autem a krátkou procházkou.

My například spojili návštěvu Františkových Lázní s přírodní rezervací Soos, které se dá bez nadsázky říct Český Yellowstone. Ze země zde vyvěrá takové množství plynu, že je až s podivem, že se ve světě řeší nějaký green deal. Vodou zaplněná jezírka doslova vřou, jak v nich bubliny plynu výřívají hladinu a všichni čtyři, kteří jsme se takhle v úterý v po-

© 4x Pavel Peňaška

ledne na placené naučné stezce šli, nevěřičně zíráme na to divadlo s otevřenými ústy. To se nedá popsat, to se musí zažít. Ne nadarmo je tento kraj považován za seismicky nejvíce aktivní místo v České republice a s nejvíce citelnými zemětřeseními.

Pavel na mě čekal před vstupní branou do Soosu, protože nemaje tolika peněz na útratu, zvolil raději prohlídku nedalekého železničního muzea. Prý si ji také užil, ač měli zavřeno...

Ve Františkových lázních jsme prohlídli Františka, asi víte po čem, a po prohlídce a ochutnávce pramenů si zahráli na lázeňské šviháky a uvelebili se v pohodlných křesílkách jedné z místních kaváren. Ani tady nesmělo chybět káféčko a cheese cake. A když jsme jich měli tolik, vězte, že nejvíce mi chutnalo v Chebu u Ohře, přímo pod hradem. Cestou zpět do Dřenic jsme navštívili i Komorní hůrku, nejmladší českou sopku, a kolem druhé chebské přehrady Skalky jsme se vydali po dni plném poznání na kutě.

V dalších dnech jsme podnikli až spolu nebo odděleně výlety po zaniklé železniční trati do Německa, k Bismarkově rozhledně na Zelené hoře, památníku železné opony nebo pokus o dobytí nejzápadnějšího pólu naší země.

Nejdelším společným výšlapem byla cesta do Karlových Varů. Celou dobu podél řeky Ohře, takže defakto z kopce. Ten den se opravdu vydařil,

počasí jako malované a nám už uschlo všechno mokré oblečení z prvních dní. Krásná zákoutí podél řeky střídaly výhledy do nám neznámého kraje. Než jsme se nadáli, mijeli jsme jezero Medard u Sokolova. Hrad Loket jsme objeli i s jeho meandrem a za nedlouho jsme stanuli pod obří lahvi becherovky u muzea tomuto nápoji zasvěcenému. Pavel Vary znal, ve své bezdomovecké éře se zde nechal zaměstnat a pracoval tu jako dělník při rekonstrukci střechy místní nemocnice. Proto následoval další rozchod a ten den už jsme se neviděli. Vrátil jsem se „domů“ a on už počítal ovečky. To já počítal navštívená místa. Mlýnská kolonáda, Vřídlo, prameny, Goethova vyhlídka, vyhlídka Jelení skok a setkání se spolužákem ze střední školy, který zde byl na pracovní cestě...

A pak to přišlo. Den, pro který jsem sem vlastně jel asi nejvíc. Dobití západního pólu. Ale ouha! Chtěl jsem si cestu trochu zkrátit a zvolil do Aše cestu vlakem. Já vystoupil a můj telefon zapadl do sedadla si vesele pokračoval do Německa. Naštěstí se mě ujala slečna Jitka z Brna, která šlapala po stezce Českem a chtělo se jí konat dobré skutky, takže mi obětovala hodinu svého času a já mohl obvolávat z jejího telefonu všechny známé, ať mi pomůžou vypátrat můj mobil. Sláva sdílené poloze v google mapách! „Tati, já ho vidím, je na kolejkách a jede zpátky do Česka“, hlásil mi syn. Pak už jen zbývalo počkat, až se na zmodernizovaném nádraží v Aši otevře pokladna s milou paní v uniformě Českých drah a spojí mě s mašinfírou s mou prosbou, mobil ve vlaku najít a dovést mi ho zpět z výletu. Já si tu na něj počkám. S radostí u srdíčka objímám Jitku, děkuju jí, přeju šťastné kilometry a ani za Boha z ní nedostanu adresu, abych jí mohl poslat naši moravskou slivovici jako odměnu.

Ten den byl plný zážitků. Já našlapal něco přes osmdesát kilometrů, projel se Aší sem a tam a jak jsem zjistil až doma, úspěšně jsem minul náš nejzápadnější pól a vydal se omylem ke trojmezí mezi ČR, Bavorskem a Saskem... Takže mi nezbývá, než se do tohoto krásného kraje vydat znovu. A nebude to dlouho trvat. V plánu je příští návštěva nejvyššího kopce ve Slavkovském lese, pramen řeky Ohře v Německu, ale hlavně ten zatím nedobitý západní pól. Nepřidáte se někdo?

Pavel Peňaška

Jarní představení novinek Mercedes-Benz Trucks ve Velkém Týnci

Poslední březnový čtvrtek proběhla v naší provozovně ve Velkém Týnci další předváděcí akce pro zákazníky z moravského regionu. Tentokrát jsme se zaměřili na naše nové kabiny řidiče, zvané ProCabin. Ty jsme vám představili v souvislosti s uvedením nových vozidel Mercedes-Benz eActros 600 a Actros L na trh již v několika číslech Týneckých listů na konci loňského a začátku letošního roku. Dnes přinášíme několik momentek z vydařené akce, kde si zákazníci mohli prohlédnout různé varianty kabin i jejich interiéry a navíc měli možnost zkušební jízdy jak s dieselovou, tak i elektrickou verzí. Doprovodné přednášky a chutné občerstvení doplnily pohodovou atmosféru.

eActros 600 na sněhu a ledu: elektrická nákladní vozidla jezdí efektivně i v zimě

Asi si vzpomenete, že jsme v loňském roce v létě psali o dálkové testovací jízdě elektrických tahačů eActros 600, při které se testovací vozidla mimo jiné zastavila i ve Velkém Týnci a celkem ujela přes 15000km. Mercedes-Benz Trucks opět vyslal své dva prototypy eActros 600, blízké sériovým vozidlům, na testovací cestu po severní Evropě – tentokrát však v chladném období v někdy velmi zimních podmínkách. Cílem „European Testing Tour Winter 2025“ bylo otestovat praktičnost bateriového elektrického eActrosu 600 – který byl od té doby oceněn titulem International Truck of the Year 2025 a je již v sériové výrobě – v reprezentativním zimním provozu v severní Evropě na různých trasách a topografiích a také v různých klimatických pásmech a získat důležité poznatky o vlivu zimních teplot a silničních podmínek na spotřebu energie.

hustota vzduchu při nižších teplotách v zimě vždy vede ke zvýšenému odporu vzduchu, a tím i ke zvýšené spotřebě. Pneumatiky potřebné pro jízdu v zimě mají také větší valivý odpor a zvyšují spotřebu – čím chladnější zimní podmínky na vozovce, tím lepší přilnavost pneumatik a vyšší spotřeba. Podrobnější rozbor reprezentativního úseku trasy, který byl absolvován po studeném startu při průměrné teplotě -2 stupně Celsia a na pneumatikách třídy energetické účinnosti B na povrchu vozovky bez sněhu, ukazuje nárůst spotřeby o přibližně 25 procent ve srovnání se stejnou vzdáleností na pneumatikách třídy účinnosti A. Pět procent z toho má na svědomí nastavení teploty v kabině na příjemných 21 stupňů Celsia. K ohřevu baterie bylo použito méně než jedno procento. Ostatní pomocné spotřebiče představovaly výrazně méně než jedno procento dodatečné spotřeby. Zhruba

pět dní najeli téměř 3000 kilometrů a ve svých nákladních strávili dny i noci.

„Přes den jsme nastavili teplotu na 21 stupňů Celsia a v noci na 19 stupňů Celsia na spaní – při venkovní teplotě mezi -7 a 4 stupni Celsia,“ vysvětluje Werner Kempfle, vývojový inženýr a projektový manažer eActros 600, který byl také přítomen. To vedlo pouze ke snížení dojezdu o dvě až pět procent. S ohledem na celkovou spotřebu je tedy tzv. „hotelový“ podíl stěží významný a ani s bateriově elektrickým eActrosem 600 se nemusíte bát, že byste v důsledku topení v kabině nedojeli do cíle.

Elektrická nákladní vozidla se, stejně jako v létě, nabíjela i v zimě výhradně na veřejných dobíjecích stanicích. Ačkoli je stále obtížné najít možnosti nabíjení speciálně navržené pro nákladní vozidla, našly se zejména ve Skandinávii některé nejmodernější nabíjecí parky, kde nebylo nutné odpojovat návěsy a kde byla dostatečná nabíjecí kapacita a dobrá infrastruktura pro přestávky

v řízení. Zejména v zimě, při velmi nízkých teplotách a sněhu, je to pro řidiče velká úleva. Zatím to ale je spíše výjimka a dobíjecí infrastruktura je ještě potřeba rozšířit.

Nově představená aplikace „Mercedes-Benz Trucks Remote 3.0“ pro eActros 600 také výrazně usnadnila život řidičům. Mobilní aplikace je digitální rozhraní mezi řidičem a nákladním vozidlem, které lze použít k vyvolání důležitých stavových informací, jako je stav baterie a stavu nabití, nebo k přijímání notifikací. „Zejména při nabíjení se aplikace ukázala jako velmi užitečná. Znamenalo to, že my řidiči jsme nemuseli po dobu nabíjení trvale zůstat u vozidla. Díky aplikaci jsme měli vozidla neustále pod kontrolou, viděli stav nabití a mohli okamžitě reagovat například v případě přerušení nabíjení,“ pochvaluje si novou službu Kempfle.

Stranu připravil David Chleboun, Daimler Truck ČR

Z přibližně 6 500 kilometrů ujetých severní Evropou se více než polovina cesty uskutečnila po stejných trasách jako severní část téměř sedmidenního evropského testovacího turné, které se konalo v létě 2024. Na silnici byly opět dva kamiony s celkovou hmotností soupravy 40 tun. Vozidla vyrazila na šestnáctidenní cestu na sever v polovině ledna z Wörthu am Rhein. Trasa nejprve vedla z Německa přes Skandinávii k polárnímu kruhu. Poté se vrátil do Stuttgartu a Wörthu přes východ Evropy. Na své cestě po deseti zemích severní Evropy byly elektrické nákladáky někdy na silnici při extrémních teplotách mezi -18 a 9 stupni Celsia. Denní průměrné rychlosti se pohybovaly od 64 do 77 kilometrů za hodinu.

Aerodynamika a valivý odpor mají značný vliv na spotřebu nákladního vozu, a to bez ohledu na typ pohonu. Vyšší

čtyři procenta byla způsobena nižším výkonem rekuperace oproti létu, na čemž se z velké části podílí zvýšený valivý odpor a odpor vzduchu. S přibližně 15 procenty se na nárůstu spotřeby podílí poslední jmenované odpory. Na zvláště náročných trasách s převážně zasněženými a částečně namrzlými vozovkami vzrostla spotřeba energie téměř o 50 procent ve srovnání s jízdou v létě na pneumatikách třídy účinnosti A. Na pohonu nezávislý valivý odpor skandinávských pneumatik třídy energetické účinnosti D, určených do těchto extrémních zimních podmínek, se na tom významně podílel.

Zjištěno bylo také to, že příjemné teploty při řízení, bydlení a spaní v kabině řidiče mají malý vliv na dojezd. To znamená, že řidiči nemusí v eActrosu 600 mrznout nebo šetřit na topení ani v zimě. Čtyři inženýři například za prvních

ZPRÁVY Z TÝNECKÉHO FOTBALU

Vítězná premiéra

Po dlouhé zimní přestávce se konečně rozjela jarní část soutěže našich mužů, na kterou budou postupně navazovat všechna družstva našeho oddílu.

Mužstvo mužů si svou vítěznou premiéru odbylo na domácím hřišti proti Černovíru. Úvod zápasu patřil hostům, ale postupně se hra vyrovnala s několika málo šancemi na obou stranách. Do kabin se odcházelo za nerozhodného stavu 0:0. Domáci vstoupili do druhé půle s výhodou silného větru v zádech a v 53. minutě šli do vedení po brance dorostence Tomáše Černoška, který svou premiéru mezi muži okorenil vstřelením branky. Poté se naše mužstvo zatáhlo na vlastní polovinu a dobrou pozicní hrou nedovolilo Černovíru ohrožit naši bránu. Naši kluci hrozili jen z brejkových situací a v 78. minutě stvrdil vítězství domácích Tomáš Ehrenberger po krásném pasu Maxe Mazura. Pak už se utkání jen dohrávalo a skóre zůstalo nezměněno až do 90. minuty. Vítěznou premiéru tedy máme za sebou a pokusili jsme se na ni navázat v posledním utkání měsíce března, které se hrálo po uzávěře 29. března v Lutíně. Do sezóny vstupují i další naše družstva hrající krajské soutěže. Poslední víkend v březnu odehráli dohrávku z podzimní části naši dorostenci a v neděli hráli starší a mladší žáci v Nezamyslicích. V měsíci dubnu už budou všechny krajské soutěže v plném proudu a pomalu se začnou rozvíjet soutěže i našich nejmenších.

Dvě naše družstva bojovala proti soupeřům ze zahraničí

Předposlední březnový víkend patřil v Olomouci mezinárodnímu turnaji mládeže a na hřištích v Řepčíně a 1. HFK Olomouc se ho účastnila i dvě družstva našeho oddílu. Pořádající agentura Around the Sport přitáhla do Olomouce 82 mužstev z několika zemí a postarala se o neuvěřitelné zážitky nejen pro naše kluky, ale i jejich rodiny a všechny, kteří se turnajů účastnili. TJ Sokol Velký Týnec obsadil kategorii mladších žáků a kategorii ročníku 2016. Mladší žáci odehráli svá utkání v Řepčíně a v konkurenci dvanácti týmů skončili kluci celkově na devátém místě, kluci se utkali především s týmy našich sousedů z Polska a dva týmy z ČR. Postup do finálové skupiny prvních šesti týmů jim unikl jen o vlásek, když v sobotu nestačili na Slavoj Bruntál a prohráli 0:1 gólem v poslední minutě. V nedělní skupině o umístění na 7. až 12. pozici dokázali kluci třikrát zvítězit, jednou remizovat a jednou prohrát, z čehož nakonec vyplynulo již zmiňované 9. místo. Kategorie ročníku 2016 měla v turnaji celkem 24 mužstev a po sobotní jediné výhře s Černovírem byli kluci v neděli nalosováni do skupiny o umístění na 17. až 24. místě, kde dokázali zvítězit ve

dvou zápasech, a i v ostatních utkáních hráli se soupeři vyrovnané mače. Kluci a trenéři si vážili a užívali především výhru v závěrečném utkání se Slavojem Bruntál.

Oběma týmům děkuji za skvělou reprezentaci po celé tři dny, a to včetně pátého zahájení. Kluci poznali nové kamarády, slyšeli i spoustu fotbalových výrazů nejen v češtině, ale i polsky, maďarsky, slovensky a byl to pro všechny určitě krásný víkend spojený s fotbalem.

Všem rodinným příslušníkům a fanouškům děkuji za podporu a doufám, že jste si to užili stejně, jako všichni borci na hrací ploše.

Duben, ještě tam budem

Známé pořekadlo neplatí pro náš oddíl a mimo sportovní výkony jste si možná všimli výstavby nového plotu za hlavní tribunou. Bude hotový i s výstavbou ochranných sítí během měsíce dubna.

Dále na něho bude navazovat výstavba ztraceného bednění za hlavní plochou a výměna ochranných sítí za oběma brankami. Určitě budeme pokračovat i v jiných pracích, které budou potřeba a jež budou náš areál neustále posouvat a dělat ho krásnějším.

Hezké Velikonoce a uvidíme se na fotbale!

Robert Prečan

Autor je předsedou TJ Sokol Velký Týnec

© 5x archiv TJ Sokol Velký Týnec

VELIKONOČNÍ POHÁDKA O ZAJÍČKOVÍ

Bylo krásné slunečné ráno. Celá příroda se probouzela a ve vzduchu bylo cítit jaro. Ptáci vesele štěbetali na čerstvě se zelenajících větvích a na louce zvědavě vykukovaly první květiny. Někde se ze zelené trávy usmívaly bílé sedmikrásky, jinde zas zlatovlasé pampelišky. Na loukách se roztančila spousta barevných hlaviček. A vzduchem se linula nádherná vůně. Hmmm, tak voní jaro...

Z lesa se ozývalo ňukání do stromu ňuky-ňukyťuk. To pan datel, doktor lesa, už měl plný zobák práce. Kontroloval po zimě celý les. Pod vzrostlým dubem měla pelíšek zaječí rodinka. Maminka zaječice a tatínek zajíc radostně tančili kolem dubu. Právě se jim narodil syn. Dali mu jméno Kuliferda. Zajíček to byl zvědavý a neposedný. Očička mu radostně jiskřila a všechno ho zajímalo. Pořád se na něco vyptával. A nic mu neuniklo. Tak bystrý byl. Také se moc rád seznamoval s ostatními obyvateli lesa, louky, jezírka i potůčku.

Jednoho dne vyběhl Kuliferda dál od jejich dubu. Dostal se až k domečku, ve kterém bydleli lidé. Kuliferda se schoval za rozkvetlý keř zlatého deště a pozorně naslouchal. Člověčí maminka a tatínek zrovna říkali svým dětem něco o Velikonocích. Prý to jsou svátky jara. Zajíček rozuměl lidské řeči, ale vůbec nevěděl, co to ty Velké noci jsou. Co že to lidé oslavují? A jak? Tolik tomu chtěl přijít na

kloub. Rychle běžel zpátky domů, aby se zeptal svých zaječích rodičů. Ti však nevěděli. Poslali ho k moudré Sově. Ta moc ráda Kuliferdovi vše povyprávěla.

Lidé i zvířátka mají na jaře velkou radost, že zase sluníčko více hřeje, že postupně taje led a sníh a že se rodí mláďátka a že vše znovu ožívá. Předvelikonoční týden začíná Květnou nedělí. Lidé si dávají do váziček větvičky, kterým říkají kočičky. Další den je Modré pondělí, to si lidé zdobí své přibytky nebo sebe něčím modrým. Pak přijde Šedé úterý, to se doma pořádně uklízí, aby bylo všude hezky čisto. Potom následuje Škaredá středa, říká se, že když se v tento den lidé na sebe škaredí, mračí se, zůstane jim to po celý rok. Na Zelený čtvrtek se mají jíst zelené rostliny. Zelen ty máš Kuliferdo moc rád, víd? V tento den se mají všechny rostliny dobře zalít. Na Velký pátek se má mluvit tiše a hodně odpočívat. Poděkovat celé přírodě a naší mamince Zemi za všechny dary, které nám dává. Lidské děti chodí zvonit zvonečky a řehtat řehtačkami. Na Bílou sobotu se lidé oblékají do bílého šatu a rozsvěcují bílé svíce. Na Velikonoční neděli se lidé setkávají a společně oslavují zpěvem, tancem a jídlem. Dívky barví vajíčka a kluci pleťou pomlázky. Na Velikonoční pondělí pak kluci chodí koledovat od domu k domu. Říkají velikonoční básničky a kaž-

dou dívku, malou i velkou, jemně vymrkají pomlázku. Holky jim za to dávají barevná vajíčka.

Kuliferda nevěřícně kroutil hlavou, ale byl šťastný, že už všechno ví a radostně odskákal domů.

Co jsou to Velikonoce?

Velikonoce jsou svátky jara a pro většinu z nás bývají spojené s tradicemi jako je pomlázka, zdobení kraslic, pečení beránka apod. Velký význam mají ale pro všechny křesťany na celém světě. Velikonoce totiž oslavují zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Všichni určitě dobře známe Veli-konoční pondělí, které je pro nás všechny hlavně ve znamení pomlázky a hodo-vání. Kluci chodí holky vyšlehat, aby byly po celý rok krásné a zdravé. Za odměnu pak kluci dostanou ručně malované vajíčko. Kluci u hodování říkají koledu, aby si zasloužili nějakou odměnu.

Velikonocům předchází období šesti postních nedělí. Každá má svoje jméno a jsou spojeny s nějakou tradicí. ČERNÁ, PRAŽNÁ, KYCHAVNÁ, DRUŽEBNÁ, SMRTNÁ, KVĚTNÁ.

Květná neděle je poslední – svět se ko-

čičky, přináší se jaro do vsi, zdobí se větvičky.

Po ní nastává PAŠIJOVÝ TÝDEN, kdy se podle tradice mají vykonávat určité rituály:

MODRÉ PONDĚLÍ – volný den, lidé by neměli nic dělat, zdobí se domy něčím modrým

ŽLUTÉ ÚTERÝ – v chalupách se uklízelo
ŠKAREDÁ STŘEDA – nikdo se nesměl na nikoho mračit, pak by se mračil celý rok
ZELENÝ ČTVRTEK – musíte časné vstát

a omýt se rosou – nebudete nemocní, připravuje se jídlo ze zelené zeleniny nebo bylin, abychom byli zdraví po celý rok, chodí se s řehtačkami
VELKÝ PÁTEK – ráno se chodilo umýt do potoka, země se otevírá a vydává své poklady. Je to den Kristova ukřižování.

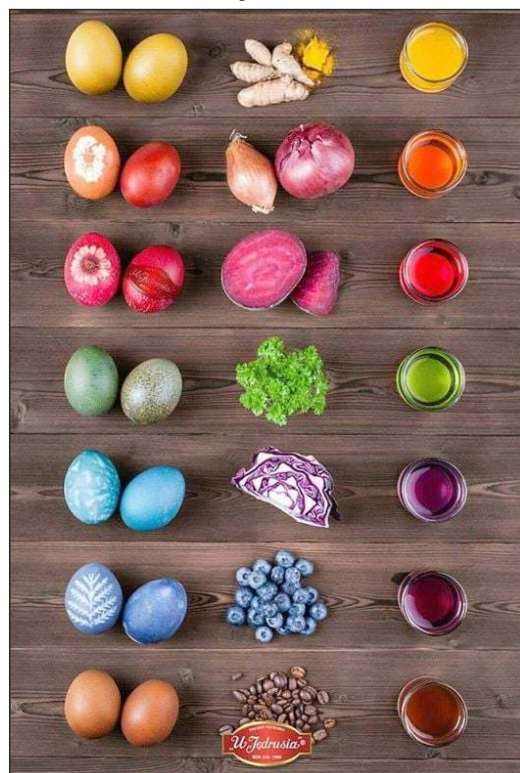
BÍLÁ SOBOTA – připravovaly se velikonoční mazance, be-

ránci, pletly se pomlázky, zdobila vajíčka. Doma se uklízelo, bílilo.

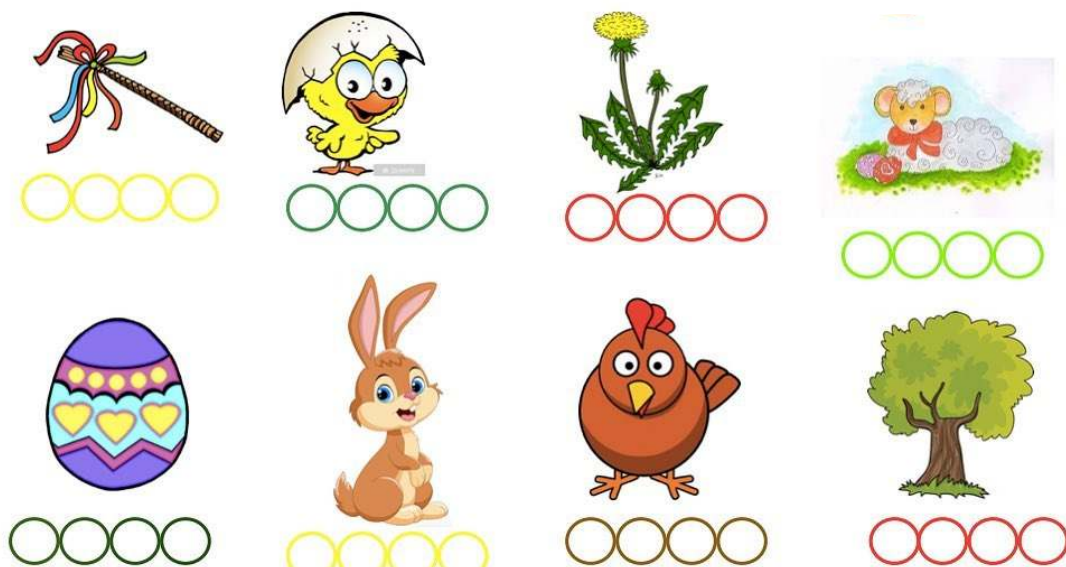
VELIKONOČNÍ NEDĚLE (Boží hod velikonoční) – tento den vrcholí velikonoční svátky
VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ – chodí se na koledu s ozdobenými pomlážkami a jemně se vyšlehají děvčata pomlážkou, aby neuschla.

A pokud si chcete letos vajíčka namalovat přírodními barvami, můžete vyzkoušet některý z našich tipů.

Zjisti, jakou barvu budou mít velikonoční vajíčka, když je obarvíš věcmi, které najdeš doma

SLABIKUJ - VYBARVY SPRÁVNÝ POČET SLABIK

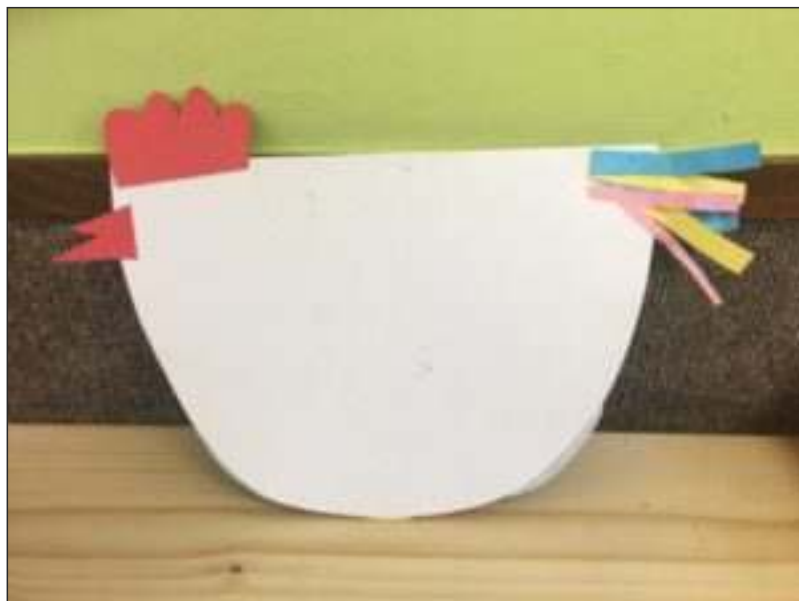
VELIKONOČNÍ TVOŘENÍ

SLEPIČKA

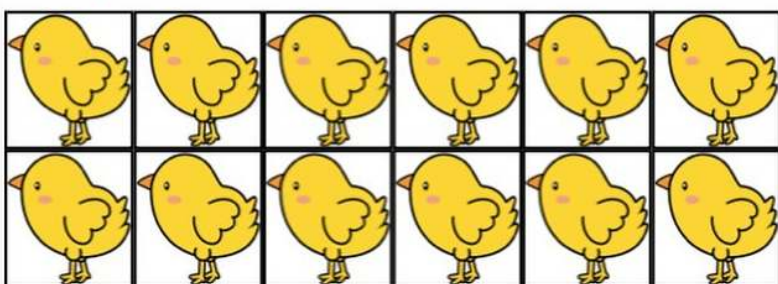
Pomůcky:

- čtvrtka nebo karton
- barevné papíry
- lepidlo
- nůžky
- fix

Postup: Ze čtvrtky nebo z kartonu vystříháme půlkruh. Z barevných papírů vystříháme zobáček, hřebínek, ocásek a vajíčka. Nalepíme je na připravený půlkruh podle fotografie a dokreslíme oko.

Přiřaď správný počet kuřátek ke slepičkám

VELIKONOČNÍ / JARNÍ ZÁPICH

Pomůcky:

- špejle
- temperové barvy
- vatové tyčinky
- modelína
- stuhu na mašle

Postup: Vyfouknuté vajíčko dáme na špejli, zajistíme modelínou, aby se nehýbalo. Pomocí vatové tyčinky, kterou namáčíme v temperových barvách, zdobíme vajíčko podle svoji fantazie. Odstraníme modelínu a ozdobíme mašlí.

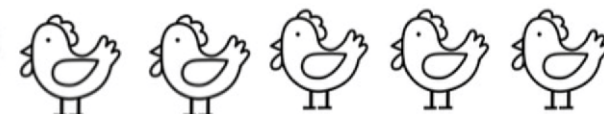

VYBARVI SPRÁVNÝ POČET
barvičky si zvol podle sebe

4

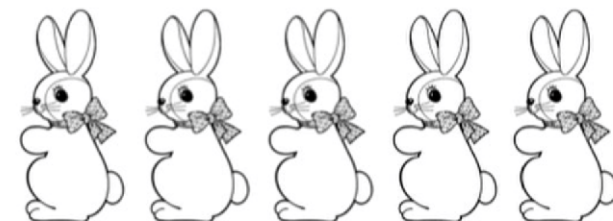
3

2

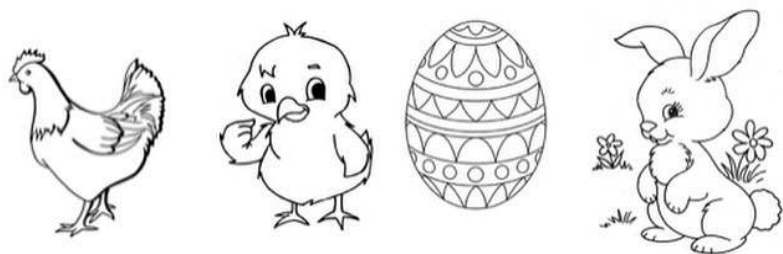
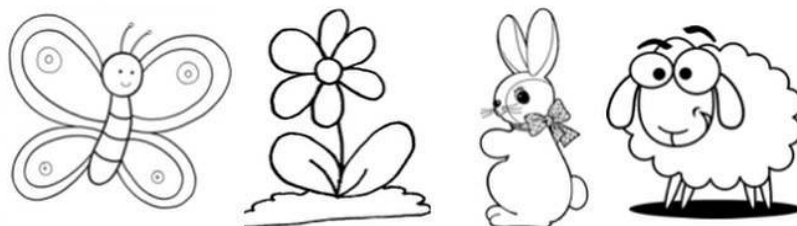
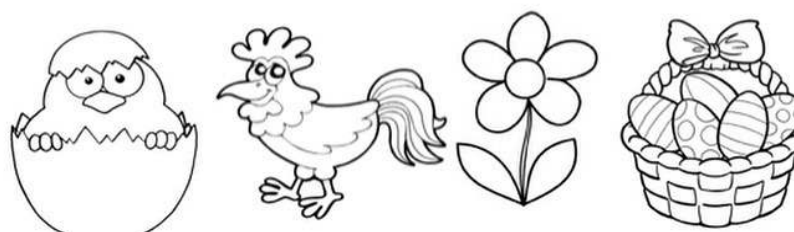

5

1

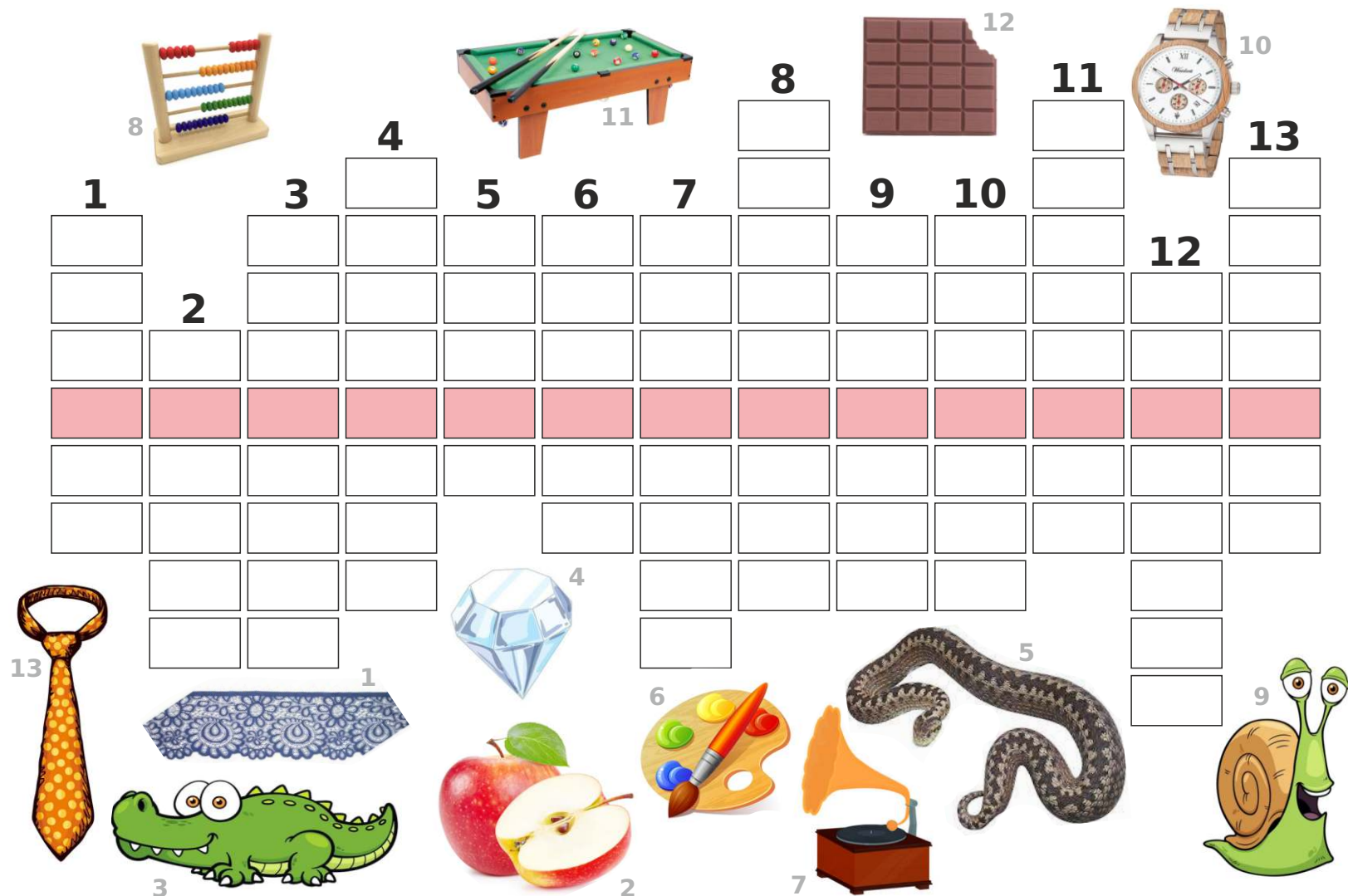

VYBARVI **VŠECHNY** OBRÁZKY **ZA** KUŘÁTKEM.VYBARVI **DVA** OBRÁZKY **PŘED** BERÁNKEM.VYBARVI OBRÁZKY **VEDLE** KYTIČKY.

VYBARVI SI KRASLICE
 Zajíček Ušáček by chtěl dvě stejná velikonoční vajíčka,
 ale sám to nedokáže.
 Zvládneš vajíčka správně dokreslit a poté vybarvit?

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA PRO DĚTI

KDO JE MUŽ?

„Tati, kdo je muž?“ „To je takový člověk, který je velmi silný, vše dělá pro svoji rodinu, chrání ji, stará se o ni a má ji rád.“

„Tati, já bych chtěla být takovým mužem, ...“ dokončení najdete v tajence křížovky.

Podaří-li se vám tajenku vyluštit, zašlete nám její znění do redakce na e-mail sekretariat@velketynec.cz a my ze zaslaných odpovědí vylosujeme vítěze.

Správnou tajenku z minulého čísla (ať mám odvalu) zaslala a vítězkou se stala Agátka Hájková z Velkého Týnce. Gratulujeme!

POLSKÉ PŘÍSLOVÍ			Tajenka 1	Znamení zvěro-kruhu	Iniciály spisov. Krásno-horské	VELKÝ TÝNEC	Proražení nepřátel-ského postavení	Tajenka 2	Diova dcera	Bývalý šachový mistr světa (Michail)
VELKÝ TÝNEC	Blízká vzdále-nost	Kšandy				Provdat				
		Hromadné odeslání obyvatel								
Dotknutí						Spole-čenské hry				
						Nárok				
Šat					Podélce					
					Červení					
Hlas hada				Podnik ve Fulneku					Lékařský obor	Jm. spi-sovatele Feucht-wagnera
Zamezí ve fotbale				Již	Špatnosti		Gáza			
Ptačí pelechy							Sluchový orgán			
							Jm. ital. politika Mora			
VELKÝ TÝNEC	Ruské mužské jméno (25. června)	Lístek v průzoru pece						Váhavý souhlas		
		Otázka 2. pádu						Výraz odporu		
Švédský obchod s nábytkem					Bíle zbarvený tvor					
					Říční ryba					
Německý šlechtický titul				Veteri-nární lékař					Fibichova skladba	Vlastní krtkům
Výraz pocho-pení				Cizí předpona nové				Palác kultury		
				Egyptská bohyně				Tajenka 3		
Základní nosná část konstrukce							Bohyně Aurora			
							Mustr			
VELKÝ TÝNEC	Náš nakla-datel	Klepnutí na dveře				Zajetí dovnitř				
		Švéd. au-tomobilka				Vybočení z normálu (mn. číslo)				
Druh pcháče					Část hřiště					
					Zaklení					
Pnutí				Umě-lecký styl					Část hrudníku	Meziná-rodní kód Libye
Pohád-ková osoba Pan ...				Letadlo těžší než vzduch						Velké pole
				Vyrážka						
Předmět							Jíst (u zvířat)			
VELKÝ TÝNEC	Kiloherz	Barva přírodního hedvábí					Organiz. spojených národů			
		Nemocnic. oddělení					Hud. škola pro děti			
Iniciály dirigenta Ančerla			Předložka (v agitač. heslech)			Lib. kon-zervativní akademie				Domácí hlídači
			SPZ Domažlic			Mistrovs-tví světa				Alšovy iniciály
Pyšné					Církevní obřad				Mičuda	
Zaostřo-vání objektivu					Pohyb nohou na parketu				Zkratka atmosféry (jednotky tlaku)	

SUDOKU

6		1				3		
	4		8		3			
		7					9	
			3			4		8
	1	6		4		7	5	
8		4			2			
	6					1		
			5		4		7	
		2				5		6

Tajenkou dubnové křížovky polské přísloví.

Tajenka z březnového čísla zní: Ženy zklamané muži se chtějí za ně provdat. Je to pro ně druh pomsty. Správnou odpověď zaslala a výherkyní se stala paní Jana Bujňáková z Olomouce - Holice. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

Amnesti international	VELKÝ TYNEC	Platy	Adéla domácky	Megavolt	Slovensky bílá	Zřetel
	Tanec z Kuby a Mexika					
	Zvednutí něčeho					
	Arabsky syn					
Pohoří na Kréťe				Název hlásky L		
Zpívat				Tajenka 4		
			Špatně			
			Meziná- rodní kód Sierry Leone			
		Možná				
		Sloven- ská číslovka				
	Trou- chnivý					
	Česká politická strana				Velké ptačí pero	Zkratka atletic- kého klubu
Umělecké výtvarné dílo						
Hasit žizeň						
			Mžiknutí			
			Chemická značka železa			
		Cizo- krajný plod				Pomůcka Áté, Br, íbn, ída, Mambo, Nut, Oset, Otto, Slída, Tál, Za, Zoom, Zora
		Ozvěna				

ZA PLOTEM

CO SE DĚJE ZA HRANICEMI NAŠÍ OBCE

Přehled dubnových kulturních akcí ve Velké Bystřici

1. - 30. 4. / galeriezet / po - pá 8:30 - 17:00, so + ne zavřeno

Petr Benda: Skrze modro tuším... - výstava grafik

Petr Benda (1968) je rodákem z Moravského Krumlova. V jeho tvorbě je patrné prolnutí grafiky s kresbou či malbou, prolnutí hlubotiskové tiskařské techniky s technikou tisku z výšky či dokonce monotypem. Ale prolnutí se může týkat i prolínání tvarů, dialogu mezi volným prostorem a definovanými strukturami. Prolnutí může znamenat i prolínání myšlenkových a pocitových vztahů, které provázejí autorovo pozorování světa a jeho zákonitostí... Divák může na Bendových grafikách podle svého vnitřního ustrojení spatřovat dění z mikro nebo makrosvěta, segmenty strojních součástí a třeba i srážky galaxií.

Benda je také členem Klubu výtvarných umělců Horácka Žďár nad Sázavou a Studia BEKANEŠŠ. Profesně působí jako pedagog na třebíčském státním gymnáziu.

Výstava potrvá do 22. 5.

8. 4. / obchůzka městem / 17:00 - 18:00

Vynášení smrtky

„Smrt plave po vodě, nové jaro k nám jede!“ Průvod se smrtkou vyjde od kulturního domu Nadační po ulicích 8. května, Havlíčkova a Loučná k lávce přes Bystřičku.

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za finanční podpory Olomouckého kraje a pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje.

12. 4. / KD Nadační / so 18:00 - 22:00

MS Band 15 let

Bystřická kapela MS Band slaví 15 let. Jako host vystoupí velkobystřická dívčí cimbálová muzika Parádnic. Vstupné dobrovolné.

13. 4. / KD Nadační / ne 18:00 - 20:00

Aprílové divadlení:

Bratři Mrštíkovi

-Maryša

Klasické drama bratří Mrštíkových hraje Divadelní spolek Slavkov u Brna.

Abonentní vstupenky (5 představení) v ceně 300 Kč v předprodeji od 1. 3. v Kulturním a informačním centru ve Velké Bystřici, vstupenky na jednotlivá představení v ceně 100 Kč na místě.

16. 4. / Zámecká MŠ / st 15:30 - 18:00

Velikonoční jarmark a vítání jara

Velikonoce klepou na dveře. Přijďte se inspirovat, koupit si nebo vlastnoručně vyrobit jarní dekorace a podívat se na výstavku prací dětí z mateřské školy.

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za finanční podpory Olomouckého kraje a pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje.

Aprílové divadlení nabídne komedii, drama i muzikál

Nabídka tří komedií, klasického dramatu a muzikálu připravila i pro letošní rok Osvětová beseda Velká Bystřice. Aprílové divadlení letos vstupuje do čtvrtého ročníku.

Organizátoři upozorňují na bonusové představení Spojených farností Zbraslav a jejich muzikál Tarsen, který na ochotnických prknech nemá obdoby, a jehož provedení atakuje hranici profesionálních muzikálových představení.

Na celé Aprílové divadlení je možné zakoupit výhodné abonentní vstupenky, které budou v předprodeji od 1. března v Kulturním a informačním centru ve Velké Bystřici. Tato vstupenka bude na konkrétní místo (řada a sedadlo) a bude platná na všechna představení přehlídky, včetně bonusového. Předprodej bude probíhat až do 3. dubna.

Na jednotlivá představení nebude možné zakoupit vstupenky v předprodeji, ale pouze před daným představením, takže ta nejlepší místa si můžete zajistit pouze včasným zakoupením abonentky.

Program přehlídky:

5. dubna II SOBOTAI bonusové představení Spojené farnosti Zbraslav: Tarsen (muzikál)

6. dubna Divadelní soubor Amadeus Brno: Úhlavní přátelé (komedie)

13. dubna Divadelní spolek Slavkov u Brna: Maryša (klasické drama)

20. dubna DS Vojan Libice nad Cidlinou: Popel a pálenka (komedie plná černého humoru)

27. dubna ŠAMU Ština: Ani o den dýl (komedie)

Všechna představení začínají v 18 hodin.

Ceník vstupného:
Permanентní vstupenka 300 Kč
Jednorázová vstupenka na muzikál Tarsen 200 Kč
Jednorázová vstupenka na ostatní představení 100 Kč

Aprílové divadlení

Permanентní vstupenka na představení lze zakoupit na Informačním centru Velká Bystřice

Kulturní dům Nadační Velká Bystřice

SOBOTA 5. dubna 18:00
Tarsen
Spojené farnosti Zbraslav
Muzikál

6. dubna 2025 18:00
Úhlavní nepřítelé
DS Amadeus
Komedie

13. dubna 2025 18:00
Maryša
DS Slavkov u Brna
Klasické drama

20. dubna 2025 18:00
Popel a pálenka
DS Vojan Libice nad Cidlinou
Komedie s černým humorem

27. dubna 2025 18:00
Ani o den dýl
ŠAMU Ština
Komedie

Vstupné
Permanентní 300 Kč
Nedělní představení 100 Kč
Sobotní představení 200 Kč

Připravila pro Vás Osvětová beseda Velká Bystřice

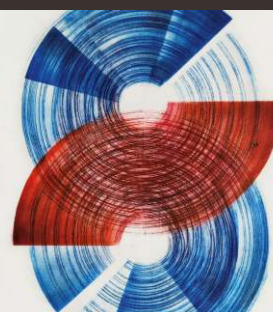
petr benda skrze modro tuším...

vážení milovníci umění,
galeriezet vás srdečně zve na
výstavu grafik petra bendy

v prostorách galeriezet (zámecké nám. 775, velká bystřice)

výstava potrvá do 29. 5. 2025 | galeriezet je otevřena od pondělí
do pátku 8:30 - 17:00 hodin, v sobotu a neděli zavřeno
| od 1. 3. od pondělí do pátku 9:30 - 18:00 hodin, v sobotu
a neděli 11:00 - 19:00 hodin | www.galeriezet.cz

galeriezet Město Velká Bystřice

Velký jarmark v Brodku u Přerova

Velký velikonoční jarmark v Brodku u Přerova uspořádal Keramický kroužek pro dospělé, Mateřská škola a Sokol Brodek u Přerova v sále sokolovny v sobotu 8. března 2025.

V 11. hodin vystoupil krojovaný národopisný soubor Sedmikrásky z Velkého Týnce. Soubor svými písničkami navodil v sále radostnou náladu, protože s ním zpívali i návštěvníci. Na výstavě byla vystavena keramika a různé věci, které zhotovili členové různých kroužků, dílnička pro děti, kde děti mohly zkusit zdobení keramiky i různé druhy cukroví. Vystavené zboží si mohli návštěvníci i zakoupit. Nejvíce se kupovaly květiny, protože bylo MDŽ. Výstavu navštívilo mnoho lidí ze širokého okolí.

Jan Teimer

© 2x Jan Teimer

16. 3. / Zámecká MŠ / st 15:30 – 18:00

Pletení tatarů

Připomeňte se naučit, nebo si připomenout, jak se plete správný tatar, protože každý chlap, ať už malý, či velký, ho na Velikonoc musí mít. Pokud budou vhodné proutky, možná půjde vyrobit i vrbová píšťalka...

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za finanční podpory Olomouckého kraje a pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje.

20. 4. / KD Nadační / so 18:00 – 20:00

aprílové divadlení: Bengt Ahlfors – Popel a pálenka

Mezi hlavními hrdiny komedie vypukne boj o rodinné dědictví. Jejich představy, jak s ním naložit, se různí. Jinak se na to dívá svérázná vdova plná života, jinak to vidí mnohokrát rozvedená dcera, nezaměstnaný syn či jeho bývalá manželka. Přestože jde o příběh plný černého humoru, nechybí v něm životní optimismus a láska, která kvete v každém věku.

Hraje DS VOJAN Liblice nad Cidlinou.

Abonentní vstupenky (5 představení) v ceně 300 Kč v předprodeji od 1. 3. v Kulturním a informačním centru ve Velké Bystřici, vstupenky na jednotlivá představení v ceně 100 Kč na místě.

21. 4. / obchůzka městem / 10:00 – 12:00

Mrskut – velikonoční obchůzka

„Kázal kadlec e kadlička, abes dala tře vajička, jedno bily, dvě červený pro potěšení.“ Hanáčtí koledníci obejdou s tatarskými svými milými, aby je symbolicky pomladili.

Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za finanční podpory Olomouckého kraje a pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje.

26. 4. / galeriezet / so 17:00

Kouzelné tóny flétna a harfy

Kruh přátel hudby zve na koncert flétnistky Sylvie Schelingerové a harfistky Amelie Tokarské. Vstupné 100 Kč, děti zdarma.

27. 4. / KD Nadační / ne 18:00 – 20:00

Aprílové divadlení: Clément Michel – Ani o den dýl

Jak se zbavit přítelkyně, když nejste dostatečně odvážný muž? Nastěhujte si do bytu nejlepšího kamaráda!

Svižná francouzská komedie, která klasický milostný trojúhelník obrací naruby. Podstatou není zdolat svého soupeře a získat ženu svých snů, ale naopak se ženy, za pomoci kamaráda, zbavit! Hraje ŠAMU Štítina. Abonentní vstupenky (5 představení) v ceně 300 Kč v předprodeji od 1. 3. v Kulturním a informačním centru ve Velké Bystřici, vstupenky na jednotlivá představení v ceně 100 Kč na místě.

30. 4. / ulice Hliník / st 18:00 – 23:00

Pálení čarodějnic a stavění mája

Oheň o filipojakubské noci má magickou sílu a moc. Zve všechny bystřické čarodějnice na bujarý rej do Hliníku. V předvečer 1. máje také chlapi nazdobí a postaví vysokou májku, aby byla celý květen ozdobou Hliníku. Akce cyklu Hanácký rok v Bystřici. Koná se za finanční podpory Olomouckého kraje a pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje.

1. 5. / VVP Libavá / st 7:00 – 16:00

Bílý kámen

31. ročník putování veřejnosti zapovězeným územím opět v tradičním prvomájovém termínu.

Akce Bílý kámen® umožňuje cyklistům, koloběžkářům, ale i pěším turistům poznání zajímavých míst jinak celoročně uzavřeného vojenského prostoru Libavá. Hlavním pořadatelem je Haná Velká Bystřice, město Velká Bystřice a Okrašlovací spolek Lubavia, spolupracující s obecními úřady přilehlých obcí, armádními složkami Vojenského újezdu Libavá, Vojenskými lesy a statky ČR, Vojenskou policií a Policií ČR.

Aktuální informace na www.bilykamen-libava.cz.

Město Velké Bystřice pořádá autobusový zájezd na akci Bílý kámen určený zejména pro starší účastníky, případně rodiny s dětmi. Cena zájezdu je 350 Kč z Velké Bystřice a 400 Kč z Olomouce. Zájemci se mohou přihlásit osobně na Kulturním a informačním centru Velká Bystřice, e-mailem na adrese ku@tura@muvb.cz nebo telefonicky na č. 734 236 502. Bližší informace na www.velkabystrice.cz

Předprodej vstupenek v Kulturním a informačním centru Kulturním a informačním centru Velká Bystřice, Zámecké náměstí 775, tel.: 734 236 502 (platba možná pouze v hotovosti):

- Aprílové divadlení, cena 300 Kč (abonentka na 5 představení)
- festival Běž domů Ivane! (24. 5. 2025). Unikátní vystoupení Pražského výběru, The Plastic People of the Universe a dalších kapel ve vojenském prostoru Libavá k 35. výročí odsunu Rudé armády. Vstupné do 31. 3. 899 Kč, poté za 1199 Kč. Možnost zakoupit vstupenky elektronicky: Goout
- festival Hanácké Woodstock (2. 8. 2025) cena 650 Kč (platí do 17. 7. 2025). Možnost zakoupit vstupenky elektronicky: Goout

FlorExpo JARO
10. - 12. 4. 2025
Výstaviště Přerov

motto výstavy:
Galerie květinového umění

- Nakoupíte vše potřebné pro dům a zahradu
- FlorExpo nabídne unikátní květinovou expozici, přednášky, zahrádkářskou poradnu a aktivity pro děti
- Vystoupí zpěvák Karel Kahovec, skupina Maxíci, Viktor Sodoma, DO Haná Přerov a další
- Otevírací doba vždy 9:00 – 16:00

www.florepo.cz

HUKA
VŠE PRO DŮM A ZAHRADU

TOUR de BEER
Společné setkání přátel cyklistiky na zahájení sezóny
26. 4. 2025
začátek 13.00

POD ZÁŠTITOU
STAROSTY OBCE
BĚLKOVICE-LAŠTANY

BOHATÉ OBČERSTVENÍ
SPOLEČNÁ VÝJÍŽDKA
REPRODUKOVANÁ HUDBA

BIRELL

Hřiště
– ZAČÁTEK –
Bělkovice-Laštany

PŘESAHY | $\frac{4}{25}$

do světa historie a kultury

**Wihoda
Jareš
Přidal
Hanuška
Fiker
Fila
Ševčíková
Vránová
Coufalová
Grónská**

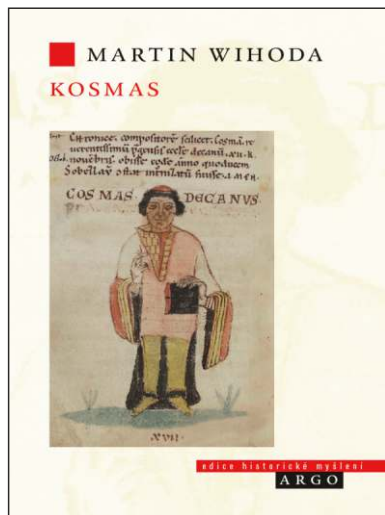
55 minut s Martinem Wihodou

Kdo byl Kosmas? A proč napsal první český bestseller?

K výzkumu Kosmovy kroniky se po letech vrátil, protože – jak říká – dosud ne našel uspokojivou odpověď na základní otázku: Proč vůbec vznikla? Martin Wihoda ovšem také přiznává, že si v tomhle textu z počátku 12. století prostě rád čtává. Je totiž krásný.

V říjnu si připomeneme 900 let od Kosmovy smrti. Kdo vůbec byl autor první české kroniky?

V podstatě všechno, co o Kosmovi víme, známe z Kroniky Čechů, jeho vlastního díla. Ovšem je třeba zdůraznit, že Kosmas sám nepovažoval sebe a své soukromí za natolik důležité, aby jim věnoval větší prostor. To znamená, že jeho život skládáme z příležitostných poznámek, které tu a tam utrousil na okraji svého vyprávění.

Tak jste se tedy dozvěděli i o jeho ženě, rodině?

Přesně tak. Jen mimochodem se zmiňuje o své družce Božetěše. Z jiné náhodné poznámky zase víme o jejích synovi Jindřichovi. Snad místo dlouhého vysvětlování jeden příklad. Kosmas nepíše, že měl syna, jen mimochodem v souvislosti s výpravou českých poutníků do Jeruzaléma bez dalšího komentáře uvede: „A na zpáteční cestě zemřel služebník mého syna Jindřicha.“ Anebo z jiného soudku: K roku 1125 se zmíní o bezstarostném dovádění na lukách gramatiky a dialektiky a že kdysi studoval v Lutychu, přičemž s humornou nadsázkou si povzdechne, že se teď jako osmdesátiletý stařec více těší z topinky na svém talíři než ze záhad paní filozofie. No a z takového čtení mezi řádky my, historikové, skládáme Kosmův život, a odvozujeme, že se tedy narodil roku 1045. Jediné spolehlivé datum v jeho životopise totiž představuje 21. říjen 1125, kdy zemřel. Z podobně příležitostných zmínek víme, že se na sklonku života stal děkanem svatovítské kapituly, čímž v církevní provinční hierarchii zaujal poměrně důležitý post.

Že byl děkanem kapituly se podařilo doložit i z jiných pramenů?

To je doložitelné, ale zbytek je spornější. Zpravidla jsme odkázáni na více či méně přesvědčivé dohady.

Jmenoval se tedy skutečně Kosmas, anebo lze i o jeho jméně pochybovat?

Naštěstí ne. Není důvod. Sám se několikrát jmenuje v Kronice a jednou se dokonce pochválil, že zastupoval kapitulu ve sporu s olomouckým knížetem Otou II. Nadto máme k dispozici různá nekrelogia.

A co přesně víte o Kronice Čechů? Kdy ji začal psát a pro koho?

Kronika se skládá ze tří knih a Kosmas k nim napsal dedikační předmluvy. Hned v první z nich se zmínil, že na své kronice, přesněji první knize, pracoval za vlády císaře Jindřicha, pontifikátu papeže Kalixta, knížete Vladislava a pražského biskupa Heřmana. Z průniku lze snadno odvodit, že Kroniku začal psát kolem roku 1119 a věnoval jí posledních šest let svého života. Je samozřejmě možné, že si již dříve dělal poznámky a sbíral nějaké materiály, ale toto už je zase za horizontem dokazatelného.

A proč se vůbec rozhodl sepsat takové dílo?

Spolehlivou odpověď vám bohužel opět nabídnout nemohu, ale k zamyšlení vybízí rok 1117, kdy se Kosmas rozehnal s Božetěchou. Přes propast času je nemožné prokázat, že mu třeba bylo smutno a že se nějak snažil zaplnit prázdnotu, ale osobně se mi líbí způsob, jakým se tohoto motivu chopil Vladislav Vančura v Obrazech z dějin národa českého. Tato kapitola je podle mne jednoduše krásně dojemná. Doporučuji i jako mimoškolní četbu.

Vančura vylíčil Božetěchu velmi barvitě. Jako pořádně hubatou, ale zásadní postavu v Kosmově životě.

Jak je Vančurou vystavěn příběh podmanivý a jeho Kosmas se usadil v podvědomí historiků, dokládá úsměvný příklad. Dušan Třeštík, charismatický vypravěč a uznávaný historik, mimo jiné autor dvou ceněných monografií o Kosmovi, zmínil, že v Lutychu studoval Kosmas s mělnickým proboštem Šebířem. Bohužel bez poznámky a odkazu na pramen. A tak jsem pátral; o Třeštíkovi autoritě jsem přitom vůbec nepochyboval, ale kde nic, tu nic. Teprve když jsem náhodou sáhl po Vančurovi, přišel jsem, alespoň myslím, záhadě na kloub. Ano, Šebíře si coby Kosmova spolužáka vymyslel Vančura a učinil způsobem natolik elegantním, že bylo snadné zaměnit jeho dobře míněnou smyšlenku za hodnověrné pramenné svědectví.

Studium v Lutychu vzbuzuje vůbec hodné otázek. Jak se tam Kosmas dostal?

Mezi historiky se ujala představa, že Kosmas strávil v Lutychu řadu let a musím přiznat, že jsem byl dlouho nakloněn tomuto řešení. Kosmas v Kronice soustavně pracuje s antickými klasiky i širší jeho citací je vsuknutí impozantní, takže odtud se dá vyvozovat, že Kosmova vzdělanost musela být náramná. V přemyslovských Čechách Kosmas neměl sobě rovného a totéž platilo i dlouho po jeho smrti, což by mohlo být chápáno jako důkaz, že v Lutychu strávil celá léta. Jinými slovy, měl dost času přidat si výpisky či rovnou celé opisy příslušných děl. Co se však s jeho předpokládanou příručkou stalo po jeho smrti? Nikdo další, tedy můžeme-li soudit, s ní nepracoval. Anebo snad měl Kosmas obdivuhodnou paměť? Nebo jen, jak bylo tehdy zvykem, měl k dispozici florilegium, tedy jakousi sbírku citátů autorit, z níž opakovaně čerpal? Ano, právě tak ošemetné je, či může být bádání o Kosmovi.

A k čemu jste tedy v souvislosti s Lutychem došel?

Kosmova vzdělání věnovali soustředěnou pozornost zejména klasičtí filo-

© Martin Zeman

Martin Wihoda (1967) Přednáší dějiny středověku na Masarykově univerzitě v Brně. Odborně se věnuje westernizaci Střední Evropy raného a vrcholného středověku. V prestižním nakladatelství The Rowman & Littlefield mu v loňském roce vyšla monografie *The Making of Medieval Central Europe. Power and Political Prerequisites for the First Westernization*.

logové, abych jmenoval alespoň některé: Antonín Kolář, Jan Vilíkovský, Bohumil Ryba, nověji třeba Libor Švanda. První z nich předpokládal Kosmovo rozsáhlé a hluboké porozumění klasické antické literatuře, ale Vilíkovský s Rybou byli podstatně zdrženlivější. Jeden i druhý si povšimli, že klasikové nejsou Kosmově kronice citováni přesným způsobem a předpokládali, že je Kosmas znal spíše zprostředkovaně, přes nějaké dílo, možná sbírku, právě zmíněné florilegium. Jan Vilíkovský si také položil otázku, zda Kosmas neměl po ruce či dobře neznal florilegium, ale téma záhy opustil a jeho disertace se bohužel ztratila. Zbyla po ní jen velmi zajímavá, a spíše přehlížená šestistránková studie v Českém časopise historickém. Dále nepokročil ani Bohumil Ryba, který asi plánoval širší výzkum, ale byl souzen v jednom z politických procesů v padesátých letech, k další práci na tématu se již nikdy nedostal.

Jestliže měl tedy Kosmas k dispozici florilegium, nemusel být až tak vzdělaný, jak se předpokládalo. Mohli byste tedy i pochybovat o tom, zda vůbec chodil do lutyšské školy.

Katedrála svatého Lamberta v Lutychu a svatovítská kapitula udržovaly přátelské vztahy od dob biskupa Vojtěcha, jehož památka se v Lutychu těšila velké úctě. V Praze pak byl za Kosmových časů, ale patrně i dříve, pěstován kult svatého Lamberta. Dále je nutno zmínit, že biskup Vojtěch byl osobním přítelem lutyšského biskupa Notkera. Víme také, že na počátku 11. století v Praze nějakou dobu hostoval mistr Hubald. Volba Lutychu tedy mohla být do jisté míry přirozená. Na druhé straně, lutyšská škola byla v 11. století vyhledávaná, byla to dosti drahá adresa. Jak prozrazují listy, které do Lutychu posílal slovatný bamberský mistr Meinhardt, žáci se neobešli bez přímělných listů a hodné štedrého mecenáše.

Kdo tedy platil tahle drahá studia Kosmovi? Kapitula?

Nevím a nejsem si jistý, jak byla kapitula bohatá. Dále je nutno připomenout, že se Kosmas zmiňuje o studiu dialektiky a gramatiky, které byly, spolu s rétorikou, součástí trivium. A trivium se v 11.

století studovalo zpravidla osm let. Mimo jiné i proto jsem předpokládal, že se Kosmas musel v Lutychu zdržet možná až deset roků. Bamberské listy však vnesly do mých představ značné pochybnosti, které zbytněly po marném pátrání po Kosmových spolužácích. Kosmas zmiňuje pouze mistra Franka, ale jeho poznámku lze chápat dvojím způsobem. Buď, že u něj studoval, nebo že v Lutychu studoval za jeho časů. Osobně se kloním k druhé možnosti, protože mistr Frank přednášel quadrivium a byl vřehlasným matematikem, zatímco Kosmas, jemně řečeno, se s vyššími počty mýl. Nakonec jsem se musel smířit se důvodným předpokladem, že Kosmas v Lutychu sice studoval, ale jeho pobyt byl patrně krátký, snad trval rok, možná dva, což by vysvětlovalo, proč z trivium zmínil jen dvě disciplíny.

Neměl dost peněz?

Ano, myslím, že finance mohly hrát jistou roli, ale kdoví? Podle jeho latiny bych si dovolil odhadnout, že na další studium byl z Prahy, ze školy při svatovítské kapitule, připraven poměrně dobře. A jsem přesvědčen, že tedy studoval i v Lutychu. Nejen proto, že se o něm zmiňuje v Kronice a jeho přátelé by mu za tak průhlednou smyšlenku patrně vyčínili. Také jsem narazil na florilegium *Fecunda ratis*, český Plně naložená loď, kterou sestavil lutyšský mistr Egbert. Tato sbírka kladla mimořádné nároky nejen na studenty, ale také na učitele, mistry, což možná způsobilo, že byla používána pouze v Lutychu.

Kosma se o ní zmiňuje ve své Kronice?

Nikoliv, ale nad florilegiem *Fecunda ratis* jsem měl častokrát pocit, že jsem někde něco podobného četl a že se do sbírky zařazené příklady do jisté míry překrývají se s klasiky, k nimž se Kosmas hlásil. A ještě bych rád zmínil, že sbírka zahrnuje nejen ctihodné autority, ale také lidová přísloví a kalhotový, rozuměme drsnější (dnes říkáme kanadský) humor, který byl Kosmovi vysloveně blízký. Proto jsem usoudil, že příručku musel znát. No a kde jinde by ji potkal, než v Lutychu?

Nemohu odolat, musím se zeptat na ty drsnější anekdoty. Jak vypadaly středověké kanadské žertíky?

Kosmas měl smích, včetně chuchtelu nad uraženým palcem u nohy, za přirozenou lidskou vlastnost. Proto oživil příběh Čechů úsměvnými historkami a ironickou nadsázkou, ale rozevřený rejstřík námětů zahrnoval i drsnější žertování. S očividným zaujetím se

Když už je řeč o Polácích... Ve své knize zmiňujete, že Kosmas o nich psal s despektem, zatímco Uhry respektoval a Němce do jisté míry obdivoval, byť je shledával nadutými. Co nám Poláci ve 12. století udělali tak zásadního, že mu byli tak trnem v oku?

Možná bychom se neměli ptát, co udělali Poláci „nám“... Protože mě třeba teď

nymus psal na objednávku knížecího dvora, jmenovitě Boleslava III. Křivoústého. Kosmas, zdá se, chtěl svými texty potěšit přátele. Anebo také měl prostě „blbou náladu“ a psal, aby si ulevil... No, dobové poměry asi nebyly příliš povzbudivé, byť jednání na sněmech Čechů by dnes mohla být vzorem slušnosti a uměřenosti. Inu, zlatý středověk... ale k věci. Obecně platí, že Kosmas nepsal pro knížata Čechů. Obracel se k docela jinému publiku.

Jeho kronika je tedy soukromý spis? Příběhy pro pobavení přátel? Domnívala jsem se, že Kosmas psal na zakázku.

Mám dost dobrých důvodů domnívat se, že Kosmova kronika na zakázku knížecího dvora ani pražského biskupa nevznikla. *Causa scribendi*, tedy proč se Kosmas chopil pera, stanovila směr mého snažení již před léty a jsem si tím poměrně jistý. Spíše mne překvapilo, že se v literatuře nelze dobrat srozumitelné odpovědi. Příkladem pro toto budiž již zmiňovaný Dušan Třeštík, který se spokojil s kulatým tvrzením, že Kosmas chtěl být slavný. Jiní si zase nedokázali představit, že by psal Kroniku bez pozeňhání vládce nebo knížecího dvora, další, že hájil zájmy církve. Kouzlo Kosmovy kroniky přitom spočívá ve skutečnosti, že s její pomocí lze dokázat nebo naopak vyvrátit téměř cokoliv. Postačí jen vytrhnout nějaký záznam, poznámku z kontextu... Vracím se tak zpět k soustředěnému čtení Kroniky, jejíž podobu, přiměřeně si, nestanovil Kosmas, nýbrž jeho Pokračovatelé. Proto se domnívám, že je nutno posuzovat každou kapitolu, každé tvrzení v kontextu díla a že cenným návodem ke čtení jsou předmluvy, tedy tři dedikační předmluvy a jedna omluva v záhlaví třetí knihy, které mají privátní povahu. Nikoliv tedy kníže nebo biskup, nýbrž Kosmovi přátelé byli adresáti.

Takže si myslíte, že nepočítal s tím, že se jeho kronika dostane do rukou více lidí, nepočítal s jejím šířením?

To je tedy otázka od prance. Oba dva píšeme a vždy píšeme pro někoho, že? Zkrátka jsme rádi, že jsou naše texty čteny. A proč by tomu mělo být u Kosmy jinak? Psal pro přátele a po první knize byl nejspíš mile překvapen jejich chválou. Nakonec předmluva k druhé knize vydává jasné svědectví: Kosmas zde se zjevným potěšením zdůraznil, jak je rád, že břevnovský opat projevil zájem o jeho dílo. Zmínil přitom také mnicha Bohumila, možná budoucího opata na Hradisku u Olomouce, jako svého přítele. A kolik takových přátel Kosmas měl? Těžko soudit, ale v Čechách počátků 12. století se asi mnoho vzdělanců nezdržovalo. Není vyloučeno, že osobně či z dohledu mohl znát víceméně všechny.

Čechy tehdy byly taková knížecí vesnice, píšete.

A Kosmas vyprávěl příběh tzv. charismatické smlouvy, kterou uzavřeli svobodní Čechové s mýtickým Přemyslem Oráčem na stadickém oraništi. Je to posvátná smlouva, něco jako ústava, která definovala dělbu moci. Kníže panoval, ale nikoliv jako všemocný tyran, protože se ve všech podstatných záležitostech musel obracet na sněm Čechů, což bylo shromáždění předáků a starších země, možná i vyššího duchovenstva. Takto nastolená rovnováha moci měla pro knížecí Čechy naprosto fatální význam. Pokud ji někdo narušil, ať kníže nebo předáci, a vychýlil mocenské poměry na jednu či druhou stranu, vnášel do společnosti zmatek. No a Kosmas ve své Kronice Čechy v podstatě vyzýval, aby přijali díl odpovědnosti při správě věcí veřejných. A myslím, že čtenáři Kosmovi rozuměli, protože Kronika byla čtena a opisována jako vzor normotvorného jednání v podstatě až do konce přemyslovského věku, což posléze rozpoznal a trefně pojmenoval František Palacký.

Když jsme u Palackého... Velmi oceňoval, že Kosmas přiznal, že ve svém textu přibližně do roku 980 vychází jen z báchorek. Kde je bral? Od potulných žebráků, jak píše Vladislav Vančura?

Výkon, který podal František Palacký při vyhledávání a zhodnocení českých narativních pramenů od raného středověku po raný novověk, je prostě impozantní a hoden obdivu. Musíme si uvědomit, že neměl k dispozici kritické edice, techniku, ani dokonale archivní pomůcky. Ale nejde jenom o evidenci historických pramenů. František Palacký pracoval hodně s rukopisy a veskrze správně rozpoznal historickou hodnotu příslušných děl. Na první místo kladl Kosmu, kterého přirovnal k českému Herodotovi, cílevědomě zaznamenávajícímu tradice, mýty a pověsti. A ony mýty? Kosmas bez ostychu uvedl, že pozorně naslouchal „bájným vyprávěním starců“, a neviděl v tom nic špatného. V pověstech se skrývá normotvorný společenský prvek, který vysvětluje, kdo a proč vládne a kam až sahají jeho práva. Kromě legendárního původu Čechů a „zaujetí“ země, či přemyslovské dynastické legendy, Kosmas do Kroniky zařadil ovšem i mýty, s nimiž si moc nevíme rady.

Tipnu si, že k těm problematickým patří i Dívčí válka.

A ještě prosím přidejte obsáhle pojednanou Luckou válku. Historikové zpravidla soudí, že tento příběh souvisí se sjednocováním země pod žezlem Přemyslovců. Možná. Ale snad lze uvažovat také o možnosti, že Kosmas vyhradil značný prostor přemyslovské pověsti,

archiv MU

s čtenářem rozdělil o pikantní podrobnosti ze svatební noci markraběnky Matyldy Toskánské. Svě líčení přitom završil pokryteckým zvoláním, že měl raději mlčet. A jen pro představu, ona zápletka nemá žádný vztah k hlavní dějové lince a příběhu Čechů. Kosmas prostě dal průchod svým preferencím. Smysl pro zemité humor ukázal také v povídce o knězi vyhánějícím chťič svazkem kopřiv, k čemuž si neodpustil rozverný dovětek, že kdyby snad onoho nešťastníka někdo viděl, musel by se smát, i kdyby toho dne pochoval svého drahého otce. No a dosti blízké příběhy lze najít ve sbírce *Fecunda ratis*, což opět v obecné rovině dokládá, z jak nesoustavných a nahodilých střípků skládáme Kosmův příběh.

Někteří historikové v rámci této „skládačky“ uvažovali také o tom, že byl Kosmas polského původu.

A jsme u další ze slepých uliček, v nichž bloudíme s takřka cimrmanovským nadšením. Kosmova kronika se nedochovala v autorem redigovaném rukopise, ale jen v opisech. A z nich, přesněji z jednotlivých předmluv vyplývá, že Kosmas rozesílal přátelům části svého díla. K první a patrně i druhé knize se posléze vracel, aby je zčásti doplnil a přepracoval. Lze předpokládat, že se za Kosmova života dostaly do oběhu dvě, možná i tři autorské redakce. Po jeho smrti na podzim 1125 byly jednotlivé knihy na objednávku sjednoceny (nejspíš ve svatovítské kapitule, ale v úvahu připadají i některé benediktinské kláštery, třeba Břevnov) a takto vzniklé opisy putovaly k zájemcům. Dnes rozlišujeme tři post-Kosmovské redakce, které se odlišují kvalitou, krátkými, někdy i zmatečnými přípisky a obsáhlými vsuvkami.

Takže hypotéza o polském původu kronikáře vznikla až při přepisování a možná i pochybením?

Nejspíš tomu tak bude. Tvrzení, že byl do Čech přivlečen jako zajatec pisatelův předek a že se tak stalo roku 1039 za tažení knížete Břetislava do Polska, se objevuje pouze ve dvou vzájemně spřízněných, v benediktinském klášteře na Sázavě vzniklých opisech. A jako takový by měl být tento příspěvek vztážen k nějakému sázavskému benediktinovi, a ne ke Kosmovi.

Ve své knize upozorňujete ovšem, že ve stejné době v Krakově pracoval na kronice piastovských knížat Gallus Anonymus. A ten to viděl přesně naopak.

Ano, máte naprostou pravdu. Kosmas neměl rád Piastovce a Gallus Anonymus zase nesnášel Přemyslovce a Čechy obecně. Hodně. Pokládal je za prolhané zbabělce, schopné leda tak přepadat ze zálohy a okrádat. Pomineme-li však krátkodeché „nelásky“, Piastovci a Přemyslovci si dokázali vycházet vstříc a vyhovět si. Byli velmi úzce spřízněni. Příkladem budiž kníže a od roku 1085/1086 král Vratislav II., který měl za manželku Piastovnu Svatavu, zatímco její bratr, polský kníže Vladislav Heřman se oženil s Vratislavovou dcerou Juditou.

Existuje také hypotéza, že Gallův spis vznikl o trochu dříve, Kosmas jej znal a reagoval na něj. A že právě to je jeden z motivů, proč začal psát Kroniku Čechů.

V odborné historické literatuře se úvahy tohoto druhu pravidelně objevují, ale osobně bych byl opatrný. Gallus Ano-

Martin Zeman

a pokud nechtěl odbýt druhou politicky aktivní složku - sněm Čechů, mohl Luc-kou válkou pamatovat na starší země a obecně rodové klany. Neboť tento mýtus do jisté míry vysvětloval společenské postavení, práva a povinnosti urozených.

A co vysvětluje tedy příběh o válce žen proti mužům?

Upřímně, nevím. Kulturní antropologie má vcelku jasno, ale opravdu měl Kosmas na srdci obecně vládu mužů nad ženami? Mohu-li soudit, Kosmas mýty dobově aktualizoval, a pokud mu někdo vadil, pokud měl z někoho nebo něčeho obavu, využil příležitosti. A jímá mě takové tušení, že se Kosmas osobně bál královny Svatavy.

Proč zrovna by měl mít strach z manželky krále Vratislava?

Svatava svého muže přežila o více než 30 let, ale co je podstatné, zjevně si udržela po celou dobu i mimořádný záklusliv. Vlastně od roku 1100 se na knížecím stolci s výjimkou dvou let střídali její potomci. A ještě na jaře 1125 dokonce dokázala přesvědčit svého syna, knížete Vladislava, aby porušil vlastní slib a za nástupce označil mladšího bratra Soběslava, byť nástupnický řád i posvátné přísahy favorizovaly olomouckého knížete Otu II. Zde vidím jistou spojitost s mýtem o Dívčí válce. Dodejme zde jen pro úplnost, že patrně dosti bezskrupulózní Svatava byla Piastovna. V očích Kosmy to asi nebyla náhoda.

Nebylo u Přemyslovců obvyklé, že se ženy míchaly do politiky? Jako Drahomíra, Ludmila...

Jen výjimečně. Ovšem převrat roku 1125 byl naprosto skandální. Dohodu si Svatava vynutila na umírajícím synovi, možná i pod nátlakem, že se nebude

moci vyzpovídat a neobdrží poslední pomazání. To naznačuje zmínka o bamberském biskupu Otovi. Pro křesťany počátku 12. století bylo odmítnutí posledního pomazání něco nepředstavitelného. Pokud se Kosmas královny Svatavy obával, určitě věděl proč.

Nemohl Dívčí válku připsat do Kosmova textu nějaký opisovač, jeho Pokračovatel?

Jako řada jiných historiků přede mnou jsem přesvědčen, že mýty byly od počátku pevnou, tedy plánovanou položkou Kosmova díla. Ale jaký význam jim přikládal on sám? To zůstává samozřejmě předmětem dohadů. Mohu jen s povzdechem zopakovat, že nemáme k dispozici Kosmou redigovaný text.

Mimochodem, kam se poděl? Mohl by se případně někdy ještě objevit?

Obávám se, že nikoliv. Pergamen byl hodně drahý, původní texty asi časem vyškrali a pergamen připravili k novému použití. Někjaký zlomek se snad ještě může objevit, třeba ve vazbě některého středověkého kodexu. Na druhé straně, Kosmovo dílo se dochovalo v dosti vysokém počtu opisů, což svědčí o jeho oblíbenosti a rozšíření. Před rokem 1300 jich patrně bylo ještě víc. Zkrátka Kosmovo dílo lze označit za první český bestseller.

Mohlo takových bestsellerů ve 12. století vzniknout víc, ale my o nich dnes nevíme?

Nic tomu nenasvědčuje. S nezbytnou opatrností umíme pojmenovat mentální úroveň jednotlivých dějepisných dílen, přičemž skriptoria přemyslovského věku by se pak dala spočítat na prstech jedné ruky. Známe také produkci těchto dílen a ta se svou úrovní a rozhledem ke Kosmovi ani nepřiblížila. A to mám na mysli i Olomouc. Ještě hůře na tom byli

třeba v Kladrubech nebo Třebíči. A Kosmovi Pokračovatelé? Vcelku úspěšně dokázali navázat na třetí knihu, která však nemá Kosmou zamýšlenou podobu. Ustrnula u víceméně mechanicky, podél časové osy seřazených zápisků a nejinak postupovali Pokračovatelé. Srovnatelný dějinný koncept, nekosmovské pojetí, nikdo z nich nevymyslel. Změnu přinesly teprve společenské proměny pozdního středověku, ale to už jsme v docela jiném příběhu.

Říkáte, že polský text Galla Anonyma byl s tím Kosmovým srovnatelný. Na jaké úrovni byly v tehdejší Evropě další národní kroniky?

Gallus Anonymus je Kosmovi v mnohém blízký. Nakonec psal o stejné době, ale jak zaznělo výše, z jiných pozic. Uherská dějepisná tradice je starší, pestřejší, ale také složitější. Hlavní svod, letopisecky uspořádaná, do kroniky přerůstající tzv. Gesta Hungarorum, čili Skutky Uhrů,

byl opakovaně přepracováván a jeho známé redakce pocházejí až z doby anjouovské, tedy ze 14. století. Kosmův počín však rozhodně nezaostává za soudobými, obdobně tematizovanými kronikami latinské střední a západní Evropy.

Mluvíte o Kosmovi s obdivem a - jako kdyby měl každou chvíli vstoupit do dveří. Čítáte si občas ještě v Kronice?

Kosmovu Kroniku Čechů беру pravidelně do rukou od gymnaziálních let a nevzpomínám si, že bych ji někdy odkládal zklamán. V podstatě se vracím na místa mnohokrát již spatřená s jistotou, že tam najdu dobrého společníka s vytříbeným vkusem a chutí vyprávět. Stačí jen pozorně naslouchat...

Ptala se Irena Jirků

Rozhovor vznikl pro časopis Vesmír.

Autorka je novinářka a publicistka

© Martin Zeman

KNIHA, O KTERÉ SE MLUVÍ Sahir... To je Sahir!

„Čeští Angličané“ v kriminálním a hororovém hávu

Michal Jareš

„Mezera po Edgaru Wallaceovi vyplněna!“ hlásala prý po roce 1933 plakátová reklama na knihy autora podepisujícího se jménem Edgar Collins, jenž však v té době stále ještě nesl občanské jméno Zdeněk Vojtěch Peukert (1907–1982) a na svůj literární pseudonym se nechal úředně přejmenovat až později. Jak s odstupem uváděl, anglicky znějící pseudonym si Peukert zvolil na doporučení nakladatele Karla Voleského, kterému v roce 1932 přinesl svůj rukopis kriminálního románu *Číslo 1313*:

„Víte, mladý muži, Peukert, no... A Zdeněk... Já bych měl podmínku: aby to táhlo, chce to zvučný pseudonym. Anglický, ne, když už v tom je Scotland Yard. Co byste řekli – Collins, to má zvuk, ne? A lidé už si zvykli na Edgara Wallace; co kdybychom jim dali Edgara Collinse?“ Nebylo to poprvé ani naposledy, co si domácí autor vybral přitažlivě znějící „anglické“ umělecké jméno. Praxe poangličtělých pseudonymů byla ve dvacátých a zejména třicátých letech běžná: stačí připomenout další u Voleského

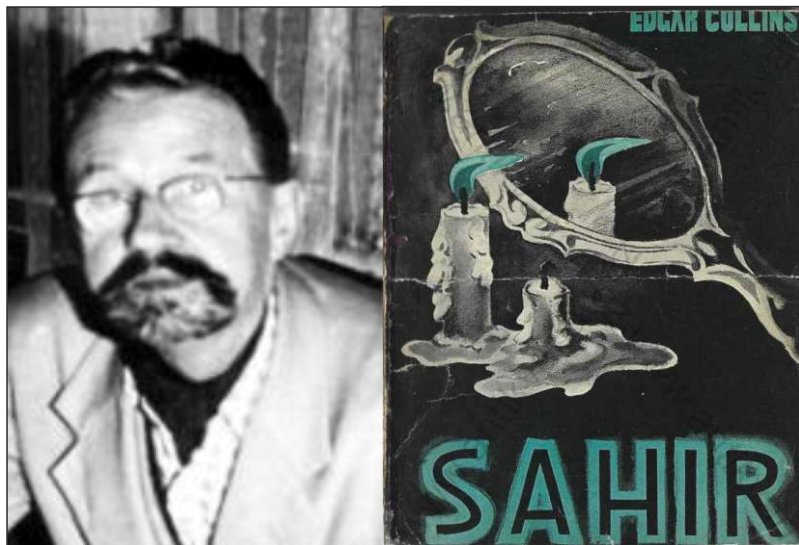
publikující autory kriminálních románů, jako byli Harry W. Harmattan (jinak Václav Havránek), Wallace Tower (neboli František Frolík) nebo Louis Wilton, pod kterýmžto jménem vydával své práce český Němec Alois Weinert, jinak též ředitel Nového německého divadla v Praze.

Peukertův Edgar Collins se ve Voleského nakladatelství uchytil a jeho knihy tam vycházely v sousedství překladové beletrie (kromě Wallace častěji též R. Austin Freeman, Herbert Adams, Freeman Wills Crofts a Georges Simenon), kterou doplňovali zmínění čeští tvůrci v čele s Eduardem Fikerem. Pro sledování dějin detektivního žánru v překladu i původní próze stojí za to zmínit i skutečnost, že právě v kontextu Voleského detektivní produkce byl v roce 1935 v češtině poprvé knižně publikován i text jednoho z vůdčích představitelů americké drsné školy Dashiella Hammetta, a to román *Prokletý rod* (orig. *The Dain Curse*, 1929).

Edgar Collins byl autorem velice produktivním – jen v detektivním žánru dokázal do roku 1939 připravit 18 knižních prací a minimálně tři další romány evidujeme na pokračování v časopisech; mimo to věnoval svou pozornost i psaní westernů, podepisovaných pseudonymem James Parker (mj. *Zlatý kaňon*, 1933), a produkci dobrodružných knih pro děti, vydávaných časopisecky (např.

v časopise *Puntfa*) i knižně pod vlastním jménem (např. *Tajemství starého hradu*, 1937, nebo *Buddhův rubín*, 1939). Své nejproduktivnější období prožíval Collins kolem poloviny třicátých let, kdy vlastními texty zvládal zásobovat hned několik nakladatelských subjektů: jen od ledna 1934 do července téhož roku stihl vydat kriminální romány *Ukradený mozek* (leden 1934, K. Voleský), *Droga Y-4* (únor 1934, Jan Naňka), *Ocelové rány* (březen 1934, Jan Naňka), *Černý krok* (duben 1934, Zmatlík a Palička), *Mrtví střelci* (květen 1934, K. Voleský) a *Bílé temno* (červenec 1934, Zmatlík a Palička), a to ještě takřka paralelně představil tři westerny a dobrodružné romány podepsané jako James Parker: *Tajemný jezdec prerie*, *Trošečníci Černého ostrova* a *Zkáza kmene Araukézů* (vše Zmatlík a Palička).

Publikováním pod anglicky znějícím pseudonymem se nakladatelem Voleským iniciovaná „hra na zahraniční původ“ nevyčerpávala. Peukert vycházel svým vydavatelům vstříc a ochotně přistupoval na to, že se jeho knihy tvářily jako překlady z angličtiny – řada z nich má dokonce často přímo na titulním listu uvedený „původní“ anglický název, který doplňuje informace, že knihu z angličtiny přeložil Zdeněk V. Peukert. Ve stejné hře autor později pokračoval a rozšířil repertoár svých autorských jmen o další anglicky znějící pseudonymy (Michael

ni, ale nešlo mu to od ruky tak jako u Lácu. Poptával se nesměle, kdy přijde pan manžel, a když se ho konečně dočkal, nepoznal v něm nikoho z těch, s nimiž se včera nebo spíše dnes kamarádil. Pan Potměšil, svěží, jako by se bylo nic nedělo, jednal s ním srdečně.

Gioigio Krňoch byl pozván i k obědu. Před černou kávou opět usnul. Pan Potměšil ho křesťanský podepřel a odvedl ho do postele. Gioigio Krňoch spal potom až do večera, načež ho vzali pan Potměšil s chotí do kina. Po představení ho násilím přiměli, aby s nimi zašel na čtvrtku. Kupodivu po prvním doušku se cítil Gioigio Krňoch osvěžen jako po horské koupeli. A jako host pana Potměšila spal v jeho bytě tvrdě zase až do rána bílého.

Potom teprve poděkoval a omluvil se, ačkoli se ho o to nikdo neprosil. A v dobré náladě se ubíral na návštěvu k panu radovi. Cestou koupil překrásnou pohlednici s obrázkem Brna a zaslal ji velevážené slečně, slečně Ivance Lácové; srdečný pozdrav a brříškolíb Tvůj strýc Gioigio.

S návštěvou u pana rady se tedy zpozdlí oproti svému původnímu slibu o čtyřadvacet hodin, což mělo ten následek, že se pan rada chystal k nové akci proti němu, tentokrát bezohlednější. Byla však uvedena v život, neboť Gioigio Krňoch se dostavil právě včas.

Chodbami budovy se proplížil nepozorován. Lze mít za to, že ti, kteří se s ním setkali, pokládali ho za uklízečku, hotovou s dnešním pracovním úkolem. Gioigio Krňoch se vyhnul i kancelářím, umístěným před kanceláři pana rady, a jelikož znal paně radův soukromý vchod, vpadl k němu přímo.

Pan rada, zabrán do studia nějakých listin, jen letmo se ohlédl. Vida ženskou, nevrle zamručel: „Bábo zatracená, kde jste s téma párkama tak dlouho, dejte to sem, máte hořící?“

Gioigio Krňoch cítil pohnutí. Ovanulo ho ovzduší, na něž měl třicetileté vzpomínky. Často tady stával, volán na tébich, aby vyslechl paně radovy výtky a aby v sobě nechal určovat svou pravdu. Pan rada se do něho i tentokrát střelil svou nevládností, třeba bezděčně. Měli oba svůj vzájemný vztah nezměnitelně v planetách. Gioigio Krňoch stál a mlčel. Pan rada se potočil od stolu.

„Hrom do vás, babo, zmrzla jste nebo co?“

Pak se zarazil. Nebyla to ani zdaleka jeho párková bába. Tuhle bábu neznal, ačkoli mu někoho připomínala. Otočil se ke stolu pro skřípec, podíval se znovu a viděl báby dvě, poněvadž ta uzenková taky zrovna vstoupila. Hnala se ke stolu.

„Vono tam dnes bylo lidí, pane rado, jako by to dávali zadarmo. Líběj odpustit, ale ty tenký neměli, tu pražskou módu, tak jsem jim vzala půldruhýho klobásku.“

„To je jedno, zmizte,“ řekl pan rada, „a co vy chcete?“

Gioigio Krňoch velebně postoupil. „Rače mě laskavě poznat,“ pravil zdvořile.

Pan rada upustil skřípec a shodil si klobásky.

„Co to je?“ vyrazil ulekaně, „nejste snad sestra toho neřáda Krňocha?“

„Jsem jeho duch,“ odpověděli Gioigio Krňoch co nejvážněji. Pan rada se začal podobat sově, stíženě výdělkovou dani. Vyskočil a šlápnuv na klobásek, potřásl si jeho šťávou nohavicí. Gioigio Krňoch, povždy k panu radovi úslušný, klobásky sebral a položil je i s rozbalenou hořící panu radovi na úřední akta.

„Řekli-li jsem duch, velevážený pane rado,“ pravil dále, „myslím tím ovšem svou duchovní čili myšlenkovou náplň, a tudíž se nerače lekát. Přicházím vás osvětit, nikoli strašit.“

„Krňochu!“ vyhrkl konečně pan rada, „chlape! Co vás to napadlo? Přestrojít se za ženskou! Fuj! To je váš nejhorší kousek ze všech!“

„Kdo není ženská,“ zahřměl ceremoniál, „zaplatí čtyři zvláštní mázovky!“

„Na to žádný dekret není, Giölgelda padíšahnin!“

„Ale měl by bejt! Už dvě hodiny tu dneska pijeme každěj za svý, co je to za pořádek. Tuš!“

„Kuš!“ pravil Velkovezír, snaže se utišit rostoucí hluk máváním pravice. „čeho se týká vaše zpráva, vy stará čarodějnice?“

„Račíte mě urážet,“ ohradil se Gioigio Krňoch.

„Nejste-li ženská, nemůže se vás to dotýkat. Kdo jste?“

„Přítel.“

„Či?“

„Váš tak dalece ne. Řeknu vám to až za chvíli, vy byste řval zase třikrát ven a mně je život dosud milý. Nesu vám jméno zloděje, který uzmul váš korán.“

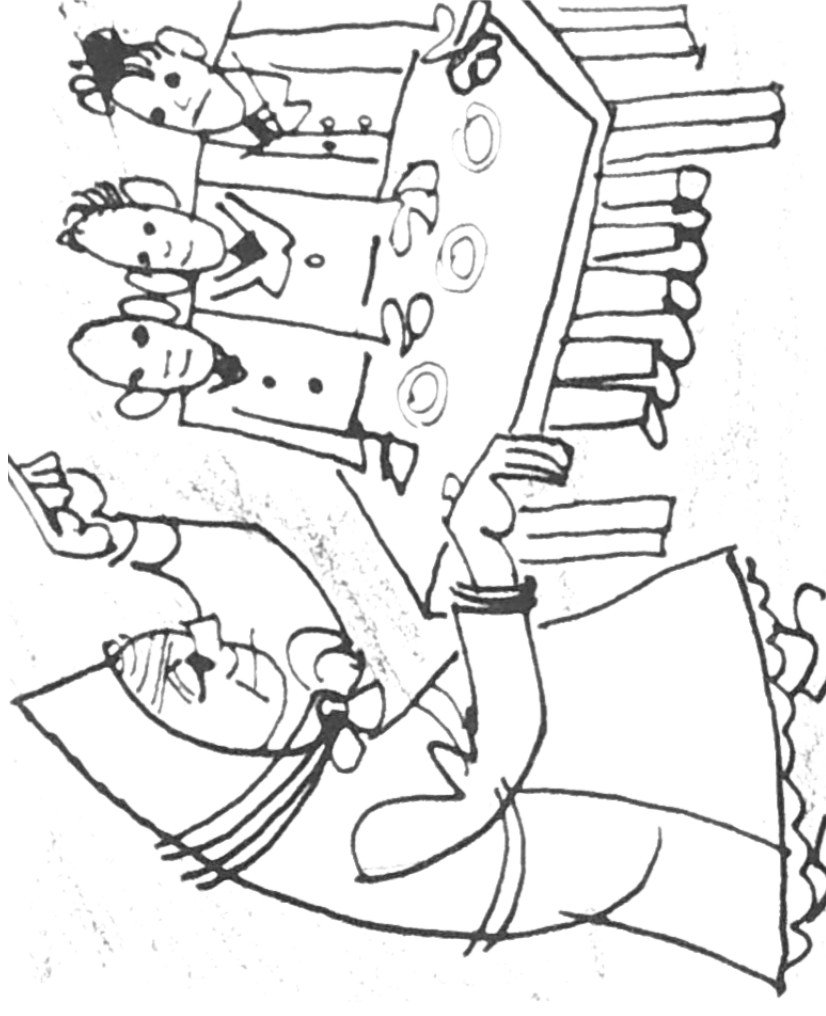
Gioigio Krňoch měl malou dušičku a nohy se pod nim v sukních chvěly. To proto, že viděl v rukou robustního ceremoniáře knihu, kterou měl mít podle stanoveného plánu pan rada. Jestliže ji pan rada klubu vrátil, byl se vším konec.

„Zloděj vám korán odevzdal zpět?“ ukázal, skrýváje své pocity.

Odpověděl obtloustlý chlapík, nápadně podobný prasátku a pohupující se nebezpečně na zadních nohách své židle. Byl to obchodník s okrasnými předměty, onen, který dodal klubu nový korán, navlas stejný.

„Co vás napadá,“ řekl, „to je jiná kniha. Tamtu jsme ještě zpátky nedostali.“

„Kdo mluví bez dovolení v důležitých chvílích klubovního jednání,“ řval ceremoniář, „budiž pokutován pěti mázovkami, a to nepodmínečně. Dekret číslo padesát. Tuš!“

„Jdi na kolo!“ pozlobili se obchodník okrasnými předměty, snaže se přehlušit řinčíci pianino. „Já tu pořád platím jako mourovatej.“

Z pianina uhlítla klapka. Předseda zjednal klid.

„Myslím,“ pravil rozvážně, „že k tomuto případu ani není třeba svolávat porotu. Je to případ jasný. Ibrahim, synu Mádraliho, jsi odsouzen k zaplacení pěti mázovek.“

„No dobře!“ zamračili se obchodník a dopadl na přední nohy, „až já budu předsedou, naparím ti dvacet mázovek, jen to šikne.“

„Pořádková čili disciplinární pokuta za vzpurnu činí dvě mázovky,“ odsoudil ho nemilosrdně předseda. „Ceremoniáři, jaký je to dekret?“

„To ani hledat nebudu,“ řekl spokojeně ceremoniář, praštiv neuctivě koránem na stůl.

„Chceš ještě něco plácnuť, Ibrahim, ať to objednáme najednou?“

„Už nic,“ zabručel tlustý Ibrahim, „platím teda sedm, ale je to rošťárna.“

„Cože je to?“ ozval se předseda.

„Deset mázovek, a už radši mlč.“

Ibrahim, syn Mádraliho, se opravdu odmlčel a jen blýskal očima. Ceremoniář se nahnul dozadu a zatahal za jakousi rukojet, označenou nápisem „Do harému“. Drát k ní připojený vedl do kuchyně. Na jeho konci byl připevněn zvonec tak mohutný, že kuchaře a jejím dvěma škoupkovým asistentkám vypadlo při jeho zvuku z rukou všecko, co v nich právě měly a po celém lokálu se hosté ohlíželi v domnění, že mezi stoly vjíždí tramvaj. Předpis byl čekat pět vteřin. Neobjevili-li se do těchto pět vteřin muezzin Filip nebo Vilém Rozmajzl, zloděj z Bagdadu, tahal ceremoniář silnou rukou za drát nepřetržitě tak dlouho, dokud se někdo nedostavil. To pak bylo ovšem v kuchyni jako v zahradě muk, takže tam i oheň uhasinal.

Z deseti mázovek pokuty se hluboce napili i Gioglio Krňoch.

Potom byl dodatečně pokutován dvěma mázovkami také ceremoniář, jelikož se vzbouřil a odmítl hledat dekret o disciplinárních pokutách. Nato dostal krasoumný obchodník ještě další mázovku, protože se jizlivě smál, a konečně věnovali pozornost Giogliu Krňochovi. Potom se každý z nich snažil, aby z donesených pokutových hodnot vypil co nejvíc. Nikdo z nich nemohl vědět, čím se v nejbližší chvíli sám províní, a jak bude pokutován, pročez sezení mělo jakýsi zoufalý charakter.

Gioglio Krňoch uznal za dobré prohlásit se prvním jménem. Dosavadní průběh věci upravil ve svém vyprávění, jak následuje:

Pan rada Ftáček, snaže se objasnit případ černé mumie a sprosté dámy s knírem, padl na stopu klubu a snaží se dokázat mu nejen tyto dva kousky, nýbrž i celkovou morální závadnost. Hodlá klub rozprášit a hlavní viníky pozavírat pro ohrožování veřejného pořádku. Proto se pan rada Ftáček na vlastní pěst vloupal do místnosti klubu a korán odciplil, aby v něm s největší pečlivostí hledal přestupky a zločiny proti obecné mravnosti. Na tyhle spády mu přišel on, Gioglio Krňoch, jemuž je proti mysli zůstat v penzi bez jakéhokoli činnosti, nehledíc ani k tomu, že už dlouho pana radu srdečně nenávidí. U pana rady v kumbálu našel hrnek se zlodějským lepem a několik jiných usvědčujících předmětů, vloudiv se tam za jeho nepřítomnosti v masce instalatéra. Avšak pan rada se podle popisu podaného paní radovou a slečnou radovou dopídl, kdo mu to udělal a dav otevřít úředně jeho, Krňochův byt, zřádné předměty tam našel a obvinil z vloupání do hostiňce Giogliu Krňocha samotného.

Gioglio Krňoch, jemuž bylo nasloucháno s napětím, dodal, že jeho pevná spolupráce s klubem je nejvyšší žádoucí v oboustranném zájmu, a že společnými silami je možno pana radu pořídit. Gioglio Krňoch zná osobně pana Ludvíka Láce, jehož pan rada navštívil za tím účelem, aby na něm o klubu vyzvídal. Ludvík Láce však je mazaný a čestný chlapec, pročez od něho pan rada odešel s nepořízenou. Gioglio Krňoch zahájil boj už před časem. Poslal k panu radovi dva muže, kteří se vydávali za členy

klubu a kteří učinili trestní oznámení, takže záležitost se stala ještě vážnější. Lupič koránu nyní musí být dopaden, nejsou s tím žerty, a pan rada doufá, že se to lehce svede na Giogliu Krňocha. Proto se Krňoch přestrojil za babičku, a doufá naopak, že usvědčí pana radu. Pan rada určité přechovává korán doma, pravděpodobně někde ve stole, kam nemá instalatér snadný přístup. Je ovšem nutno uznat, že v podstatě je úmysl páně radův ušlechtilý, zůstává však nesporným faktem, že se zasloužil o křivě obvinění nevinného a že knihu protiprávně zadržuje, i když bylo pro její ztrátu učiněno trestní oznámení. Tohle trestní oznámení je sice stejně nemístné a cena knihy přemířená. Pan rada však bůhvíkdě sebral podezření, že SPK se zabývá tajnou protistátní činností, pročez by bylo dobře, aby z toho udělal aféru co největší. A ta potom nejen že Střeďeční pánský klub očistí, ale zavalí pana radu samotného jako sesutá hora.

Nechť se tedy valná hromada klubu neprodleně usnese na odpovědi k těmto otázkám:

1. Je pan rada Ftáček klubu nebezpečný?
2. Je pan rada rezivým byrokratem a bezohledným šplhavcem?
3. Bude veřejnosti na škodu či ku prospěchu, odstoupí-li pan rada z úřadu?
4. Vyslovuje klub Giogliu Krňochovi důvěru či nedůvěru?

*

Gioglio Krňoch skončil a statečně ochutnal vína. Předseda vyhověl jeho návrhu a dal klubu ihned hlasovat, což dopadlo k plné spokojenosti. Otázka důvěry byla zodpověděna kladně za doprovodu bouřlivého potlesku. Pak se Giogliu Krňochovi nadšené přibílo a případ byl prohlášen za kanadu číslo jedna. Potom byl předseda z vůle lidu pokutován deseti mázovkami, jelikož se v klubu objímal s ženskou, třeba to byla ženská stará a jednak vůbec ne, a přikročilo se k užšímu jednání.

Bohužel toho večera se Gioglio Krňoch dopustil mnoha hříchů proti svým ušlechtilým zásadám. Jednak v mnohém jidášsky lhal. Za druhé překročil policejní hodinu. Za třetí se opil, neznaje podobně jako nebožtík Noe síly vína. Našli se však milosrdní, kteří se ho ujali, a Gioglio Krňoch se někde vyspal. Probudil se velmi pozdě a s bolavou hlavou. Vyčínil si bídých chlapů, byl však omluvena podobnou mazaností jako starý ochmelka Noe.

Na uplynulý večer se pamatoval asi do půlnoci, dál už ne. Rozkošná žínka mu do pohádkové vybaveného pokojíčka přinesla kávu, herinka a aspirín. Gioglio Krňoch v první chvíli myslel, že se dostal do nebe a že ho obsluhuje anděl. Dostalo se mu brzy vídného vysvětlení, že je hostem velkobrašňáře Rudolfa Potměšilého, a napomennutí, aby neupadal v rozpaky, Rudolfovi že přivede domů všelijakého zmožence z klubu co chvíli. Zapomenou tam totiž někdy vlastní adresy tak důkladně, že ani nevědí, v kterém městě jsou.

S jistým pohnutím si potom Gioglio Krňoch uvažoval svůj šátek s kusem koudele, který rozkošná paní Potměšilová vkusně vyžehnila. Měl prý jím zavázanou nohu, když ho Rudolfovi přivedl. Hezká paníčka byla nadmíru zvědavá, jakou hru s panem Krňochem hráli, že ho přestrojili za babičku a že byla umazaná pod nosem, ale Gioglio Krňoch rafinovaně odpověděl, že když to byl věděl, nebyl by se byl přestrojil. Jinak se paní Potměšilá nedivila, jen podotkla, že si zase něco vyvedou jako tenkrát s tou izolací.

Gioglio Krňoch byl nešťasten. Hlava ho dosud pobolívala a mozek odmítal myslit. Kromě toho bylo k návštěvě u pana rady pozdě. Chtěj nechtěj musel Gioglio Krňoch odložit návštěvu na zítřek. Obával se, že by byl v jednání tupější než pan rada sám, což bylo hrůzné pomýšlení. V trapných rozpacích pomáhal paní Potměšilové v kuchy-

učiní-li mě nějak účastna svého rodinného života. Očekával totiž děcko. Byl to tedy, jak ráčte vidět, docela jiný obchod."

"Děcko se skutečně narodilo," konstatoval pan rada, "znám přesné datum. Dobrá. Byl jste za své historky angažován do rodiny jako adoptační strýc. Nebyla to tedy odměna za uloupení koránu."

"Nebyla."

"Proč jste tedy už na počátku tvrdil, že několikanásobná rozmajzlovská aféra má v pozadí novorozeně?"

Byl to odskok pana rady od zdí, k níž byl zatlačován, ale Gioglio Krňoch ho tam obrátním šermem ihned vrátil.

"Velmi jednoduché vysvětlení, pane rado. Novorozeně nebylo v pozadí aféry, nýbrž prostě jen v pozadí. O aféru jsem se zajímal proto, abych ji mohl i s řešením vyprávět panu Lácemu. Kdyby nebyvalo bylo toho, že jsem měl s panem Lácem úmluvu o obchodní výměně vyprávěnek za strýčkovství v jeho rodině, nebyl bych se o rozmajzlovskou aféru zajímal vůbec. Jde tedy toliko o nedorozumění. Kojenec byl s tím v jiné spojitosti, než jak jste se ráčil domnívat. Tenkrát jsem nevěděl ještě nic nebo jen tak málo, že to nestálo za řeč. Skrývat něco před vámi nemělo smyslu, a víte sám, že jsem vám tehdy neřekl nic určitého. Prostě jsem nemohl, nic jsem nevěděl. Snažil jsem se však tajemství vypátrat, a to jen proto, že mi záleželo na protislužbách vzhledem k děcku, které jsme očekávali. Je tedy nesporné, že kojenec, tehdy dosud nenarozený, měl v tom co dělat."

"Hm," řekl opět pan rada.

"Dovolte mi pokračovat," šermoval Gioglio Krňoch dál, "zajímavost spleitého detektivního případu spočívá vždycky v tom – to ví málokdo, pane rado, a nečiním možná dobře, že to prozrazuji, pan Láce mi to třeba vytkne – že se v něm neočekávané křížují dva nebo více různých zájmů, nemajících jinak nic společného. Proto mohou být pátrající orgány důkladně překvapeny nějakým zjevením, který vůbec neočekávaly, jelikož předpokládaly pouze jednostranný zájem na příslušné aféře. Představte si laskavě toto: Pan Láce, který se mnou navázal obchodní spojení, je čestným členem společenského kroužku, o němž já nemám tušení. Pro pana Láce je to zprvu zcela nevinná záležitost, ale jelikož má jistý speciální talent, pojme podezření, že v SPK se skrývají škůdci státu, maskující svou činnost společenskou rouškou. Čestný člen, zajiřďující občas do Brna, má být teprve vyzkoušen, zdali se pro zločinné záměry klubu hodí, a pak po vybídnutí, aby založil v Praze filiálku. Zatím však Ludvík Láce pravé poslání klubu objeví, a aby se o tom přesvědčil, použije Isti. Zaváže se kmotrovskou smlouvou jen proto, aby měl později přijatelný důvod ke krádeži koránu, v němž na první pohled dovede rozlišit zápisky nevinné od zápisů zrádných a šifrovaných..."

"Dost!" řekl pan rada a miřtil špačkem z klobásku do kouta. „Věšíte mi bulíky na nos. Korán, v němž je podle vás na první pohled patrné, že je knihou velezrádnou, mám doma! Dejme tomu, že jsem hloupější než váš bláznivý spisovatel. Pak to tedy nerozeznám na první pohled, ale já do toho čumím od rána do večera a pořád nic nevidím, rozumíte!"

Gioglio Krňoch nechal pana radu, aby se vybouřil.

"Okamžik," pravil pak mírně, "ta věc se má totiž tak, že vám byl podvržen korán nepravý."

Pan rada se zarazil.

"Jak to? Ludvík Láce že dal něco jiného, než co uzmul u Rozmajzla?"

"Nikoli. Dal vám totéž, co vzal."

"Začínám tomu nerozumět," řekl pan rada. „Doufám, že pořád mluvíte vážně."

"Přestrojil jsem se proto, pane rado," usmál se Gioglio Krňoch, "aby mě nikdo nepoznal."

"Začínám chápat!" napřímil se pan rada výhrůžně.

"Bohužel asi ne docela," řekl Gioglio Krňoch nevinně. "Račte uvážit, že vám své přestrojení v této chvíli dobrovolně zrajuji, což přece musí mít svůj účel."

Pan rada přemítal. Došel k názoru, že Gioglio Krňoch není tak velký pitomec, aby se mu vydával do rukou pro nic za nic.

"Povídáte osvítit mě svým duchem?" zamračil se, snaže se být krutě ironickým. "Dobrá, zkuste to. Pochyboval jsem vždycky, že ve vás vězt něco kloudného, a věřím pevně, že si to dnes potvrdím. Sedněte si."

Gioglio Krňoch se posadil.

"A mluvte!"

Gioglio Krňoch pana radu nechal, aby se naparoval. Sám se usmíval tak skromně, že pana radu bral opět čert, jako ho brával celých třicet let. "Rád promluvíím, pane rado, a to k užítku obecnému, jehož ráčte být ochránitelem. Nezdržím se ovšem – abych tak v úvodu řekl – projevu lítosti, že jsem upadl v podezření jako lupič. Račte mě znát více než třicet let. Váš úsudek o mně se zajisté utvářil pevně..."

"To si myslím!"

"Ale nikoli jako o člověku zločinném."

"To sice ne, Krňochu, ale tím bolestnější je vní..."

"Nespěchejte s tím, pane rado. Váš ctěný úsudek se týká mé služební kvalifikace. O mém osobním charakteru se vám nikdy ani neráčilo přemítat. Vykonával jsem své

povolání možná hloupě – vidím, že račte přitakávat! ale podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, to jest poctivě. Snesl jsem vaše káráni a snažil jsem se povždy uposlechnout vašich vzácných rad. Avšak, pane rado, kdybyste se byl dotkl mé cti, kdybyste mi byl někdy vytýkal, že jsem nesvědomitý, nedbalý a nepoctivý, byl bych se bránil, byl bych před vámi narostl do nebe, byl bych vás zdrtil pohledem, byl bych vám plivl pod nohy, byl bych vás pohnal k odpovědnosti, byl bych se na vás vrhl – ano, byl bych vás uhodil pěsti do oblčeje!!!”

Pan rada mrlal a uhýbal hlavu, jako by měl dostat pěsti do nosu ještě dodatečně. Ale Giooglio Krňoch, dopověděv, ihned se zase nahnřbil, pohlídl si sukni a bolestně se usmíval.

„Víte, Krňochu,” zachrchlal pan rada, „zbytečně se ročlilujete. O vaši počestnosti jsem nikdy nepochyboval. Nemůžete mi za celých třicet let vytknout ani jediné slůvko, které by se toho týkalo.”

„Ale teď jste dal na mne vystavit zatýkač,” pravil Giooglio Krňoch smutně.

Pan rada upadl do slabých rozpaků. Giooglio Krňoch seznal, že ho zpracovává dobře.

„Krňochu!” řekl pan rada, znovu odkašlav. „Spravedlnost je slepá, kteréžto úsloví si jistě vykládáte správně. Slepá v tom smyslu, že se neohlíží na nic a dbá pouze skutečnosti. I nejčistší štít může někdy upadnout do bláta. Přiznám se vám, že se mnoho lidí značně pođívilo vašemu zločinnému kousku, a že prakticky nikdo nevěřil, že byste byl spáchal něco tak hanebného.”

„Nikdo kromě vás, pane rado.”

„Já jsem právě ta slepá spravedlnost, človeče! Jako já znám vaši počestnost, znáte jistě vy mou nesmlouvavou přímost.”

Giooglio Krňoch na to mlčel. Pan rada rozmázl koncem už vráskovitého klobásku hořčici po úřední listině a uhryzl si falešnými zuby kus. Pak mluvil plnými ústy.

„Ano, milý Krňochu, já sám jsem se divl rovněž. Ba – já jsem přímo žasl. Já jsem neměl daleko do pláče nad tím, že nikomu na světě nelze úplně věřit. Měl jsem vás vždycky rád, byl jsem k vašim chybám shovívavý – projevil jsem k vám nescetněkrát vysoce sociální smysl... ale po tom všem, Krňochu...” zavrtěl povážlivě hlavou.

Giooglio Krňoch se díval do země. „Pravda,” řekl kormutlivě, „snad jsem si počínal špatně. Měl jsem k vám být subordináční hned, a nebyl bych upadl do podezření tak ošklivého. Asi jsem příliš spoléhal na to, že již nejsem ve službě a že tedy nejsem povinen se vám se vším zpovídat, nebo že nemám právo obtěžovat vás něčím, co zase vypadalo jako moje neziřené fantastická teorie. Takové jste vždycky rozhořčeně odmítal.”

„Co tím chcete říci, Krňochu?”

„Přirozeně to, že jsem nevinen jako lilium, pane rado. Nikam jsem se nevloupal.”

„To jste mi psal. Ale copak tomu mohu věřit?”

„Dnes vám to přicházím vyložit, pane rado. Kdyby se mi nepodařilo vás přesvědčit, vydal bych se vám na milost a nemilost.”

Pan rada to musel uznat.

„Mám-li však proti vám důkazy, Krňochu, bylo by třeba, abych měl ještě přesvědčivější důkazy proti skutečnému pachateli. Pak teprve bych vás mohl podezření zbavit.”

„Ale vždyť vám ty důkazy hodlám opatřit, pane rado!”

Pan rada mlčky uhryzl zase kus klobásku, obaleného kancelářským prachem.

„Vzpomeňte si laskavě, pane rado, jak nedůvěřivě jste kroutil hlavou, když jsem uvedl černou mumii a dámu s knírem v souvislost s kojencem, ještě nenarozeným. Považoval jste to za nejdívočejší teorii ze všech mých teorií.”

„Vždyť to také byl kolosální nesmysl!”

„Který však přece jenom ukázal svou oprávněnost.”

Pan rada s nechutí pokývl. „Nu dobrá, mluvte dál.”

„Případ je složitý, pane rado. Nemáme ještě všechno vysvětleno. Troufal bych si to vysvětlit sám a předložit vám pak výsledky, a bylo by mi stačilo jediné vaše slůvko věčnosti nebo uznání, tedy něco, po čem jsem přes svou nejlepší snahu marně toužil celých třicet let. Ale zatýkačem a jinými okolnostmi byly mé pohyby omezeny. Rozřešit úplně tento rébus můžete a vlastně musíte vy sám.”

„Myslím, že je to rozřešeno,” odvětil pan rada podrážděně, vyplivl drátěnou sponku na papíry, která se mu náhodou přilepila hořčici na klobásek. „Ludvík Láce se v oplosti zavázal vzít svému synu sedmadvacet kmotrů z SPK, zjednal si vás za kuriózní odměnu, abyste pro něho ukradl korán se smlouvou, a když se mu narodilo děvče, korán vrátil – dík mé obratnosti přímo do mých vlastních rukou, takže jsem dnes informován i o ostatních nepřístojnostech takzvaného Středního panského klubu, a vyvodím z toho všechny důsledky.”

Giooglio Krňoch vlídně naslouchal.

„Dovolíte, pane rado, abych vás seznámil s jinou, správnější rekonstrukcí?”

„Můžete. Jsem zvědav, jak do toho zapojíte jiné, mně dosud neznámého pachatele, o němž jste psal, a kterak dokážete, že korán obsahuje šifrované záznamy o protistání činnosti. Studuji denně všechny možné způsoby tajného písma, a neobjevil jsem dosud nic. Upozorňuji vás, že tajné kódy byly kdysi mým koníčkem, takže jsem vlastně své vědomosti nyní pouze ožíval. Znáám všechno. Od neviditelných inkoustů přes zlodějské cinky, číslované i heslované, ať k slovníkovým klíčům a mřížkám. Mluvte dál.”

Giooglio Krňoch se usmíval. Ačkoli se pan rada tvářil tak sebevědomě, bylo už na něm znát, že se uvnitř chvěje napětím. Opět jednou, jako před časem v městském parku, věřil, že z Giooglia nenápadně vytáhne všechno, co si nestačil promyslet sám. Jenže Giooglio Krňoch po svém penzionování před pěti lety měl dosti času přemítat i o jiných věcech než služebních, a na svou třicetiletou upřímnost k panu radovi trpce vzpomínal.

„Slibil jsem vám písemně, pane rado,” promluvil mírně, „že budete překvapen, až zjistíme pravého pachatele. Znáám ho, nemám však proti němu ještě všechny důkazy pohromadě tak, aby bylo možno pohnat ho k odpovědnosti.”

„Kdo je to?” řekl pan rada nedbale.

„Ludvík Láce,” odvětil Giooglio Krňoch, aniž s tím dělal milosti.

Pan rada šklubl hlavou.

„Toho stejně započítávám mezi viníky,” odtušil přísně.

„Záleží však na tom, jak,” usmál se Giooglio Krňoch. „Ráčíte být přesvědčen, že byl pouze iniciátorem loupeže. To je nepravda. Vloupal se k Rozmajzlovi sám. Jeho alibi, které vám v Praze uvedl, je falešné.”

„Hm,” řekl pan rada, „vyzouváte se z toho, Krňochu. To je naivní.”

„To je pouze začátek,” pravil Giooglio Krňoch pokojně. „Račte naslouchat dál. Ludvíka Láce znám již dlouho. Dodával jsem mu náměty k jeho knihám. Je zajímavé, že ony mé teorie, které jste nazýval divokými, učinil ještě divočejšími, když z nich tvořil své romány, ale na tom nezáleží. Připamatujte si laskavě, že mě adoptoval do rodiny. To jste nazval kuriózní odměnou. Pravda, je kuriózní, ale důležitě je, zač se mi tím pan Láce odměnil. Nikdy jsem totiž za své vyprávěčky, jichž používal, nic nežádal. Zastával jsem totiž pevně ten názor, že autorské právo na ten či onen zločin, vhodný pro detektivní knihu, zůstává nesporným majetkem dotyčného zločince. Přitom jsem byl vždycky člověkem opuštěným a toužil jsem po rodinném životě. Sdílel jsem tedy panu Lácemu, že se mi může odměnit za mé vyprávěčky, i přístí, jednou provždy,

Kellerman, Sidney Hoogan, Gary Graham, Robin Watson), které se objevovaly např. v knihách vydaných po roce 1936 ve Vaňousově koncernu Rodina (Nakladatelství družstvo Máje). Navzdory této nadprodukcí – anebo možná i trochu její vinou – nebyly Collinsovy knihy dobovými recenzenty takřka vůbec reflektovány, a pokud jsou v sekundární literatuře vůbec zmiňovány, děje se tak až s nemalým časovým odstupem. V takových případech Edgar Collins často slouží jako prototypický příklad tzv. „českých Angličanů“, jak dokládá např. dobově zabarvený výklad Jana Cigánka z jeho knihy o detektivce: „Anonymní autoři se krylí anglickými jmény (Edgar Collins a zároveň Z. V. Puckert) a lokalizovali své prostředí do anglického nebo amerického světa. To neodráží jen přesvědčení o malém českém prostředí, které se nehodí pro velkolepá dobrodružství. Máme co činit s nihilistickým charakterem buržoazní kulturní filozofie a komplikovanými ekonomickými zákony třídní společnosti. Z hlediska ekonomického jde o to, že anglická jména a dějiště jsou reklamním prostředkem, který má zvýšit poptávku, jsou prostě vynucena působením zákona nabídky a poptávky na knižním trhu buržoazní republiky.“

Kořínek, Pavel, Segi, Stefan, Jareš, Michal a kol.: Čtivo. Praha, Akropolis 2025, 680 stran

Collinsovy romány – a detektivní *Sahir* mezi nimi v tomto sehrál významnou úlohu – se následně setkaly i s velmi opožděnou čtenářskou reflexí, jež se nese spíše v pobaveném, přeneseném nebo ironickém duchu. Opakovaných zmínek se v této souvislosti dočkal zejména konkrétní groteskní prvek fyziognomie Collinsova zločince Sahira ze stejnojmenného románu – ve svých textech jí vzpomněli například Josef Volák, Pavel Verner či Petr Šabach. K samotnému literárněkritickému či literárně-historickému zhodnocení Collinsových detektivek dochází teprve v posledních letech, kdy se zdůrazňuje podobnost s detektivkami Fikerovými, ale tematizuje se také námětová pestrost nebo autorovo profesní zaujetí pro peripetie zbrojního průmyslu. V neposlední řadě bývají připomínány též velmi překvapivé zvraty Collinsových prací, jakkoli se tyto skutečnosti ještě v zjednodušených podobách notně antikvovaných a romantizujících, nesených nápodobou starších vzorů a opakováním klišé. Collins byl nedostudovaným lékařem, zastával občanské povolání novináře, ale byl také dlouhá léta profesionálním závodním střelcem a i díky tomuto profesnímu zázemí evidentně přesně věděl, co chce svým čtenářům nabídnout a

jak při tom využít své znalosti a zkušenosti: výše citovaná kniha *Mrtví střelci* nabídla třeba důkladný insiderský pohled na problematiku puškařství a o většině jeho knih platí, že jsou – zřejmě i díky autorovým četným cestám po Evropě – víceméně místopisně přesné (byť nepřekvapivě stereotypní), co do práce s realiami sebevědomě suverénní, a pro čtenáře snad právě proto exotické a přitažlivé.

Nástup policejní detektivky a seriálové postavy

Kriminální román *Sahir* vyšel v nakladatelství Karla Voleského poprvé v srpnu 1933. Collins v něm využil své detailní obeznámenosti s tradičními postupy Edgara Wallace, Arthura Conana Doylea i Gastona Leroux, k nimž po svém doplnil lehce bizarní atmosféru sotva uvěřitelných dějových zvrátů. Odpovědný charakter prózy zasazené do prostředí londýnské galérie a toužící svého čtenáře vystrašit jde ve stopách Wallaceova *Černého opata* (*The Black Abbot*, 1926, česky 1930) nebo *Žabiho bratrstva* (*Fellowship of the Frog*, 1925, česky 1929). Zároveň ale *Sahir* upomene i na poetiku kalendářové historky a v některých aspektech navazuje vcelku bezešvě na odkaz Dobrodružných novell s Léonem Cliftonem (např. výrazným zapojením jedů do zápletek, výstavou detektiva Garrisona proti možnému útoku, akcentací podsvětích a podzemních prostor či toposem záchrany na posledních chvílích).

Na stránkách *Sahira* Collins znovu zapojil svoji vracející se postavu detektiva Jima Garrisona, známého již z autorovy prvotiny *Číslo 2013*. Jako jeden z mála prvorepublikových českých autorů tak udržel a dlouhodobě rozvíjel skutečně seriálového protagonistu. Collinsův ambiciózní fikční svět sdílený napříč jeho romány šel ale ještě dále: autor se ve svých ústřední postavou i prostředím propojených prázách pokusil zachytit propletený svět funkčního systému práce anglického Scotland Yardu. Máme zde tedy co do činění s první původní sérií (byť zjevně Simononem a dalšími francouzskými detektivkami inspirovanou), která se pokouší vymezit hranice subžánru „policejní detektivky“ („police procedural“), jakkoli v jednotlivých knihách nakonec velmi často sahá po tradičnějším schématu detektivní prózy rozvíjené okolo dualismu vyšetřovatel-zločin.

Seriálové postavy detektivů se v českém prostředí objevovaly již od sešitových edic vycházejících před první světovou válkou (Léon Clifton, Ada Paulsonová), ale v kontextu knižně vydávaných prací postoupil Collins nejdříve ani o pár let „mladší“ hrdinové typu Fikeroва inspektora T. B. Corna (s dobrodruhem Tedem Brentem) či Šubertova zloděje-gentlemanu Sandyho Cumminga (s nezbytným vyšetřovatelem inspektorem Martinem) neobsáhli aparát Scotland Yardu tak, jak se o to pokoušel právě Collins. Jeho vrchní inspektor Jim Garrison „nedávno překročil třicetku“ a dostal se k policejnímu ředitelství v Londýně za velmi specifických okolností. Ty jsou – zcela v intencích žánru a volné serality – často připomínány v jeho nových případech, aby tak pomohly okamžitě proniknout do děje i čtenáři s postavou do té doby neobeznámenému. Garrison podle tohoto líčení detektivových profesních začátků původně pracoval jako policejní seržant v Tavistocku v devonském hrabství. Po tragédii, která postihla jeho rodinu, sledoval vrahu své ženy a svého tchána. Ty nakonec po týdenním pronásledování

dopadl v dartmoorských bažinách i za cenu vlastního zranění. Následně byl povolán ke kriminalistům oddělení Criminal Investigation Departmentu of New Scotland Yard, kde ve spolupráci s dalšími vyšetřovateli často zažíval vskutku bizarní situace a objevoval notně exotická, neokoukaná a přitažlivá prostředí. Zcela v logice žánru se pak v jeho okolí objevil i stereotypní nepřítel, vůdce bandy zvaný Pětka nebo Šedý rak, který se po svém debutu v *Čísle 2013* navrátil ještě v několika dalších knihách.

Příběhy o detektivu Jimu Garrisonovi psal Edgar Collins až do roku 1937, celkem jich vyšlo jedenáct a z vrchního inspektora s tragickým osobním příběhem se na dlouhou dobu stala jedna z nejvýraznějších vracejících se postav české detektivky. Garrison se zároveň občas mihnul i dalšími Collinsovými knihami (třeba bylo alespoň zmíněno jeho jméno), což mělo pravděpodobně podpořit zdání propracovaného a propojeného sdíleného světa Collinsova Scotland Yardu.

Na pomezí žánrů

Pozdější nálepky jako „první moderní český horor“ nevystihují dokonale celkovou náladu žánrově neukotveného románu *Sahir*. „Anglický“ titul románu „The Green Twilight“ upomíná na několidenní bloudění vyšetřovatele inspektora Garrisona v londýnském podzemí a na plynové bombičky s kyslíčnickem kyanatým, projevujícím se zelenými párami, které démonický vrah a jeho nohsledi rozhazují kolem. V návaznosti na tradici lidové četby z dílny Slávy V. Jelínka (zejména pak na jeho sešitovou sérii *Z tajných zápisků anglického mistra detektivů Joe Bangse*, vycházející v letech 1931 a 1932 v nakladatelství Ladislava Šotka) i se znalostí povídek a novel Felixe de la Cámara uchopil Collins jeden ze svých nejvýraznějších románů jako specifický případ smíšeného, vícežánrového vyprávění.

Snad každá Collinsova detektivka ze třicátých let mísí pro autora typické naturalistické pasáže se specifickým a místy možná až příliš bezděčným smyslem pro humor. Není to poprvé ani naposledy, co se autorovými knihami proženou souvětí typu: „Byl mrtev, protože jeho hlava, bylo-li to o krvavé mase, jež zbyla, možné tvrdit, byla přejeta koly a znetvořena nárazem na cement silnice tak, že z ní zbývaly pouze beztvářé zbytky.“ Atmosféra děsu, ve které hrají výraznou roli bludiště v podsvětí velkoměsta, je evidentně příbuzná thrillerům z Wallaceovy dílny. Z dobové překladové literatury se Collins inspiroval umístěním děje do kulís zámku a panských hnízd, aby mezi jejich chladnými a nehybnými zdmi vybudoval příзраčnou atmosféru strachu a podivné, špatně vysvětlitelné hrůzy:

„Vypadal jako příšera. Jeho volný plášť ze surové gumy byl široký a volný a když se muž chvílemi napřimoval od své práce, vypadal jako obr. Černá, slídová maska mu dodávala vzezření nelidského tvora.“

Popularita *Sahira* (vedle poválečného *Pána z Beccy* to byla nejvydávanější Collinsova kniha) je pravděpodobně nesena právě mixem strašidelného gotického světa, a ne vždy jasného, avšak přítom následně logicky vedeného detektivního pátrání po lupičích šperků lady Winstanleyové. Inspektor Garrison od počátku ví o existenci záhadné postavy jménem Sahir, která rozechvívá celou londýnskou galériu, ale dlouho-

době zná jen druhotné projevy tohoto podivuhodného génia zla. Není to přitom jen Sahirova dokonalá práce se zbraněmi, zejména ekvilibristika ve vrhání noží, ale je to zejména jeho nepoznatelnost v kombinaci se znepokojivými zvukovými projevy, co nahání obyvatelům Londýna hrůzu:

„Nocí se nesly podivné zvuky, nařikavé a děsné. Bylo to příšerné vytí vztekklého psa... žalostný nářek vražděného člověka... chvílemi se stupňoval v zuřivý chechtot běsnících šilence...“

Sahirovy hrůzoplné skřeky vítězství připomenou Doylova baskervillského psa. Collins jimi stupňuje smyslovou děsivost – Sahir sám o sobě je dlouhodobě tvorem skoro neviditelným, jen představovaným a zveličovaným kolektivním strachem (kdo ho viděl, zemřel). Už samo jeho jméno působí jako něco z cizího světa – dle všeho on sám je vetřelec, přišedší do prostředí Velké Británie asi z Transvaalu nebo Rhodesie. Když už na přímou konfrontaci dojde, mate hydrocefaloidní muž svým vzezřením: vypadá jako malé dítě, ale ve skutečnosti je téměř stejně starý jako detektiv Garrison. Znepokojivá děsivost pak pramení právě i z kontrastu na pohled nemohoucího dítěte a nelítostnosti vraha, kterým muž ve skutečnosti je. Ostatní postavy jsou při pohledu na něj nutně zmatené:

„Znenadání spatřil [inspektor Garrison, pozn. MJ] dětský kočárek a v něm sedící dítě, plačící a nařikající. Och – jaké to bylo dítě – bylo ohavné a znetvořené. Nemohlo mu být více než šest roků, nikoliv, ztěžka dosáhlo pátého roku. Na ubohém a slaboučkém tělíčku a ještě tenčím krčku sedělo něco ošklivého a ohromného. Byla to hlava onemocněná silnou vodnatelností mozku. Nemotorná hlava se klátila ze strany na stranu do taktu plačtivých vzlyků.“ resp.

„Inspektor ukazoval na malého tvora, chlapce s vodnatelnou hlavou, s tvářmi světce a trpitele, ale s ohněm v očích, jaký je možno spatřit u největších a nejzatvrzelejších zločinců.“

V Sahirových rukou se vyskytla skutečně přemíra vrhacích noží a užití došly i ony zelenkavé prchavé jedy, příznak sám se nicméně ve své zločinné činnosti zaměřoval spíše na krádeže šperků a s nimi spojené vraždy, jeho cílem nebylo ovládnutí společenského řádu. Londýnskou veřejnost Sahir v románu děsí spíše svou pasivní přítomností jako duch, než že by pro „spořádané občany“ představoval aktivní přímé ohrožení. Sám o sobě je postavou mimořádnou i v kontextu dobové populární literatury světové, ale současně ve své době již lehce eklektickou. Mírně „vyšinutě“ se ostatně chvílemi chová i vyšetřovatel Garrison, jehož kroky jsou někdy trochu nejasné, ne vždy zcela srozumitelné. To ovšem může být zapříčiněno i poněkud ledabylým Collinsovým stylem, kdy se přesuny v ději a chování postav neřídí každé přísnou logikou.

Originalita Collinsova románu spočívá především v neokoukaném mísení osvědčených postupů a v zapojení přízáračných, atmosféricky vyrocených motivů a charakteristik k vybudování skutečně „démonického“ antagonisty. Nikdy později se již Collins nedokázal ve své fantazii natolik odpoutat: nadále mu zůstaly prvky naturalistické a expresivní, ale nesvedl již vymyslet a do své prózy vepsat děsivější „fantomasovský“ přízrak, než byl ten jménem Sahir. Muž/dítě s nejistou minulostí, obcházející jako neviděný přízrak celou společností a tuto ohrožující, využíval ke svému působení zbraně a navštěvoval prostory v době vzniku románu již značně omšelé a zároveň romantizující.

BÁSEŇ MĚSÍCE

Krajina zapomnění

Tomáš Přidal

Stíny se plíží po nebi,
krajinou, kterou nepoznávám,
jsem přeludem a Bůh to ví,
zapomenut, napospas lesním pannám.

Stíhá mě blesk
a v duši pád,
těžištěm bytí stesk
dřímá v mých nicotách.

Jdu zapomenutou krajinou,
myslím při tom na lásku,
mé oči ve tmě nezhytnou,
jazyk splétá otázku:

Jsi stejná jako ostatní,
krajino neznámá,
my jsme sluhové nešťastní,
tví herci všedního drama?

V záchvěvu cítíme pevný stisk,
držíš nás v blízkém spojení,
jsi naše, my tvoji - já jsem si jist,
že byli jsme k tomu stvoření.

Najednou všechno utichá,
jsme bez tebe a ty bez nás,
krajinu světlo protíná,
paprsky pevnější než provaz.

Jazyk mi splétá otázku:

Jsi stejná jako ostatní,
krajino neznámá,
my jsme sluhové nešťastní,
tví herci všedního drama?

Obtočíme provazy směry,
zanecháme v tobě stopy,
nevím, komu patří který
ukazatel, co se času chopí.

To nikdo nepochopí.

Ne, nikdo,
nikdo nepochopí...

Stíny se plíží po nebi,
krajinou, kterou nepoznávám,
jsem přeludem a Bůh to ví,
zapomenut, napospas lesním pannám.

Jsi stejná jako ostatní,
krajino neznámá,
my jsme sluhové nešťastní,
tví herci všedního drama?

Jsi krajina nepoznaná,
jsi bohyně, tak krásná,
neprovdaná...

Ne
provdaná...

Krajino z neznáma!

SLOUPEK

Dnes jaro miluju...

Jako kluk jsem jaro neměl moc rád. Proč? No, protože po zimě byla země do velké hloubky mokrá, rozbahněná, a nedalo se na ní nic hrát, natož sed-

nout! Máma mi tenkrát vždycky opakovala, že člověk, který by si na ni teď třeba lehnul, tak už nevstane, protože umře. A že mám počkat až na svatého Jiří, kdy už bude půda prohřátá, všechno zlé bude pryč a už se nemůže nic stát. Čekat dva měsíce bylo pro kluka, který se po celý rok pohyboval venku, prostě nepředstavitelně dlouhá otrava...

Miloval jsem tenkrát zimu. Sice už nebyla taková, o které mi rodiče vyprávěli ze vzpomínek ze svého dětství, ale pořád ještě byla. Když jsem se na počátku šedesátých let narodil, tenkrát byl prý tak třesnutý prosinec, že místnosti se jen těžko vytápěly a v pokoji, kde jsem měl postýlku, byla na stěně jemná jinovatka, a proto mě máma musela balit i do vaty. Sedmdesátky už tak ostré nebyly, a to s jedinou výjimkou - na přelomu let 1978/1979 spadla na Silvestra teplota o 30 stupňů a celá republika na měsíc zamrzla. Pro gymnaziálního primána to mělo výhodu, že měl téměř přes celý leden prázdniny. Na ulicích se dalo bruslit, sníh krásně držel. Pravda, bylo poněkud frišno, ale to se dalo při pouličním hokeji rozběhat.

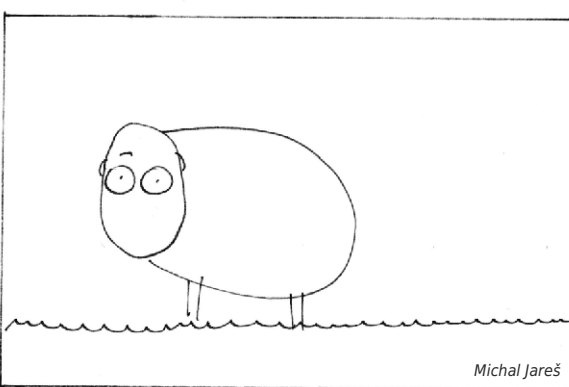
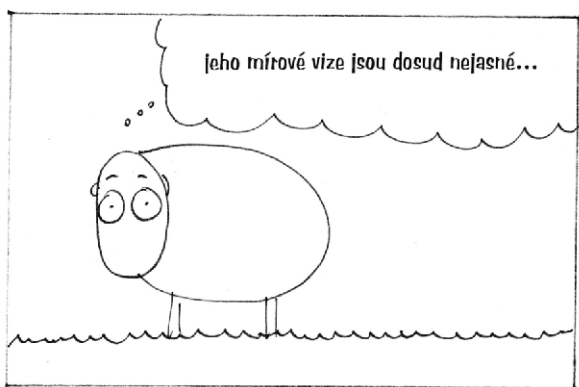
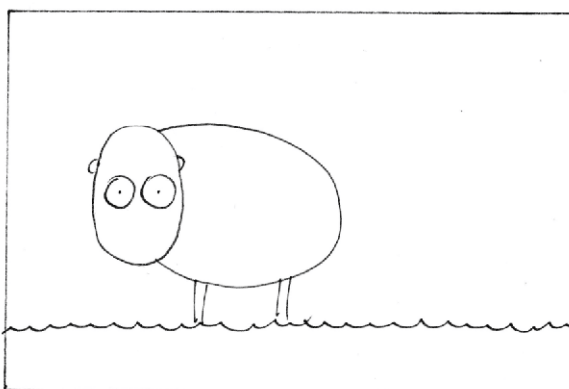
Sníh byl příjemnou a hlavně nutnou každodenní realitou i v jiných letech. Lehký poprašek napadl někde na svatého Martina, ale trvalejší pokrývka většinou přišla na konci listopadu. A pak se střídaly dny, kdy bílý poklad držel a my si ho na naší ulici krásně udupali, s obdobím tání, které naštěstí nebylo nikdy dlouhé. Hokej jsme hráli pod jedinou lampou veřejného osvětlení třeba až do sedmi večer. Mokří, propocení, domláčení, ale spokojení jsme se pak vraceli domů. Kvalitní hokejka byla vzácností, ta obyčejná dřevěná musela malému klukovi stačit, i když se z ní třeba velký kus odlomil.

Sníh začal postupně mizet na počátku března, s prvními sněženkami na naší zahradě a s oslavou svátku žen, který si paradoxně více užívali muži. Začalo ono čekání na zelenou trávu, která se proměnila v bitevní fotbalové pole. Žádná umělka neexistovala, místo ní jsme mnoho zápasů svedli na škvárových hřištích, které byly dříve vysušené než trávník. Svědectví o tom mohou podat i má černě potečovaná kolena.

Dnes jaro miluju! Dny jsou delší a delší, sluníčko ostřejší a všechno kolem barevnější. Na fotbal už nemám dech, ale na dny strávené pod širým nebem se těším stejně jako kdysi.

Petr Hanuška

KOMIKS - Zlá ovce

Michal Jareš

KULTURNÍ KURÝR

NOVINKY ZE SVĚTA KNIH, AUDIOKNIH A HUDBY

KNIHY

Opožděně vydaný milník

Myslitel, prozaik, esejista a knihovník Georges Bataille (1897–1962) patří k významným představitelům francouzské intelektuální scény 20. století. Byl jedním z hledačů nových směrů – stál u počátků surrealismu, stýkal se s mnoha spisovateli a nekonformními umělci své doby – Bretonem, Camusem, Picassem, Miróem a dalšími. Jeho dílo plné erotiky, smutku a smrti, v němž prosazuje osvobození lidské individuality, výrazně ovlivnilo postoje filozofů Michela Foucaulta a Jacquese Derridy.

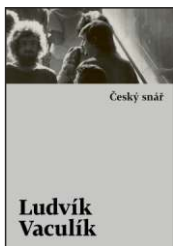

Bataille, Georges: Nebeská modř. Praha, Malvern 2025, 155 stran

V 90. letech, kdy čeští nakladatelé začali oprašovat dosud zakázané či přehlížené autory, u nás vyšla řada Bataillových esejistických a beletristických titulů: *Příběh oka*; *Matka* (1992), *Madam Edwarda*; *Zemřelý* (1998), *Prokletá část*; *Teorie náboženství* (1998), *Svrchovanost* (2000), *Erotismus* (2001) a *Vnitřní zkušenost / Metoda meditace* (2004). Následoval dvacetiletý útlum, který nyní přerušili nakladatelství Malvern vydáním novely *Nebeská modř*. Podle překladatele a autora doslovu Jakuba Zítka představuje v Bataillově tvorbě „milník, jehož význam má nyní český čtenář možnost posoudit.“ Zpoždění má tato kniha ve svém osudu. I francouzský originál vyšel v roce 1957, ačkoli byl napsán již roku 1935. Sám autor vyjadřuje v předmluvě nejistotu, zda vůbec měla novela vyjít, protože se v ní odrážela atmosféra předválečných let, o hodně jiná než v době vydání: „Avšak přátelé, dojatí četbou rukopisu, mě dnes přivedli k jeho publikaci. Nakonec jsem ustoupil jejich mínění.“ A o kousek dále: „...španělská a světová válka učinila historické události vpletené do tohoto románu bezvýznamnými.“ Co má autor na mysli? Celou novelu prostupuje mysticismus, záliba ve zkaženosti a „pokleslé“ zábavě, jako je opilství a sadismus, zájem o temné stránky života, obsese smrtí a erotismem. To vše, ve stínu událostí světové války, pak podle autora ztratilo váhu.

Eponymní Vaculíkovo dílo v České knižnici

Dvousvazkové vydání kultovního Vaculíkova Českého snáře spolu s edicí Komentáře a hlasy k Českému snáři. Zatímco první svazek je vyhrazen Českému snáři jakožto jedinečnému uměleckému dílu, úkolem druhého je nabídnout oporu pro kontextualizované čtení, zdůrazňující dokumentární povahu této deníkové prózy. Kniha je uspořádána do tří oddílů. První je tvořen rejstříkem postav a osob v Českém snáři

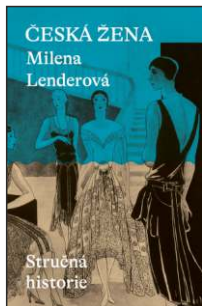

Ludvík Vaculík: Český snář s komentářovým výkladem. Brno, HOST 2025, 1344 stran

a vysvětlivkami, jež se snaží přemostit časový a kulturní rozestup mezi autorem a dnešním recipientem a rozšifrovat pro současné čtenáře některé z odkazů k realitě přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století. Druhý oddíl tvoří kritická edice sborníku Hlasy nad rukopisem Vaculíkova Českého snáře, shrnujícího diskusi vyvolanou samotným autorem ještě před samizdatovým vydáním románu. Třetí oddíl pak přináší podrobný výklad o historii textu románu, soupis jeho bohatého ohlasu a přehled dosavadních vydání.

Dějiny žen v kostce

V novém svazku edice Stručná historie Milena Lenderová živě a se smyslem pro detail i pro širší souvislosti líčí dějiny žen v českých zemích od středověku po práh 21. století. Shrnuje a vysvětluje, jak se v průběhu dějin proměňovala dívčí puberta, s jakými ambicemi vstupovaly v různých dobách ženy do manželství či jak vnímaly své mateřství. Přichází s novou historickou perspektivou v pohledu na násilí vůči ženám ve veřejném i soukromém prostoru a zamýšlí se nad tím, jak se v průběhu staletí měnila ženská sexualita. Sleduje, kdy a jak ženy pronikly na trh práce a na univerzity, a nezapomíná ani na ty, jež se dostaly na opačnou stranu sociálního spektra – na ženy zločinné.

Lenderová, Milena: Česká žena. Praha, Paseka 2025, 240 stran

Po pražských stopách českých klasiků

Literární bedekr nás zavádí na místa spojená se životem a dílem dvou velkých postav českého národního obrození, dvou vrstevníků a přátel, Karla Havlíčka a Boženy Němcové. Bohatě obrazově vybavená příručka věnuje pozornost pražským lokalitám, kde Havlíček a Němcová bydleli a pracovali (oba víckrát změnili adresu), na Žofíně si vzpomeneme, že tam mladá

Slomek, Jaromír: Prahou Karla Havlíčka Borovského a Boženy Němcové. Praha, Academia 2025, 192 stran

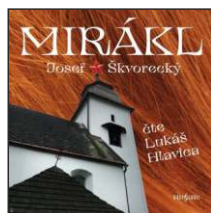
Němcová v roce 1843 okouzila na českém plesu intelektuální elitu, nemáme místa, kde bývaly redakce Pražských novin a Národních novin, jejichž redaktorem byl Havlíček, vstoupíme do salonu Františka Palackého, kam oba zacházeli, vydáme se také po stopách Josefa Jungmanna, Karla Jaromíra Erbena či Karoliny Světlé, zastavíme se před domy, kde Havlíček a Němcová zemřeli, na Olšanech a Vyšehradě postojíme u jejich hrobů.

AUDIOKNIHY

Skvostný Škvoreckého román o zázracích, politice a ideologii

Rozsáhlý román z roku 1972 s podtitulem Politická detektivka pojednává o zázracích, politice a ideologii. Jeho základem je detektivní zápletky spjatá s estébáckou vraždou venkovského faráře a děj vychází z československé reality let 1949–1970.

Vyprávění má dvě propojená epická centra vycházející ze skutečných událostí: tzv. číhoštského zázraku z jara 1949 a pokusu o politický zázrak zvaný též Pražské jaro 1968. Svědkem i aktérem obou je vypravěč Danny Smirický. Mirákl nezprostředkovává pouze to, co vypravěč a jeho známí prožili v letech 1949–1970 v Československu i v zahraničí, ale vypráví také o otázkách víry, o možnostech a limitech lidského poznání. Základní stavební princip představuje v románu asociativní řetězení filmově nazíraných epizod a scén. Opakované návraty k určitým myšlenkám, paralelám či podobnostem významně doplňují složitou strukturu textu. V románu se vyskytuje několik záhad a zázraků, z nichž některé jsou logicky vysvětleny a jiné ne. Škvoreckého román respektuje napětí vycházející ze skutečnosti, že podstatu detektivky tvoří racionálně řešitelná záhada, kdežto zázrak je podmíněn fungováním iracionálních sil, současně však z tohoto napětí mistrně těží.

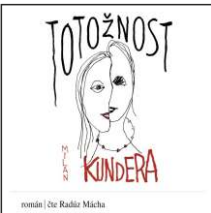

Škvorecký, Josef: Mirákl. Praha, Radioservis 2025. Čte Lukáš Hlavica, režie Vladimír Rusko. Celkový čas: 12:50:09 hodin

Druhý Kunderův francouzsky psaný román pojednává o lásce

Přestože jeden z nejvýznamnějších světových prozaiků druhé poloviny 20. století Milan Kundera napsal román *Totožnost* ve francouzštině už v roce 1997, český vyšel u nakladatelství Atlantis poprvé loni, rok po jeho smrti. A nyní, 7. března 2025, jej vydává Supraphon v podobě audioknihy načené členem Činohry Národního divadla Radúzem Máchou.

Ve svém druhém francouzsky psaném románu, který vyšel v roce 1997 ve Francii, se Milan Kundera vrací k víceznačné tematice lásky. Tento román se zaměřuje na prožitky stárnoucího mileneckého páru Jeana-Marca a Chantal, jejichž vztah nabývá groteskních rysů. Kundera zkoumá otázky totožnosti milujících se bytostí na nejistém území lásky, přičemž jeho vhled do lidské mysli je protkáán i jemným humorem. Jean-Marcova hysterická reakce na obavu ze ztráty Chantal je popisována jako smuteční komedie, kterou s ním sehrála jeho mysl. „Splést si fyzickou podobu milované ženy s podobou jiné. Kolikrát

Kundera, Milan: Totožnost. Praha, Supraphon 2025. Čte Radúz Mácha. Celkový čas: 04:09:53 hodin

už to zažil! A pořád se stejným údivem: je rozdíl mezi ní a ostatními tak nepatrný? Jak je možné, že neumí poznat siluetu nejmilovanější bytosti, bytosti, kterou považuje za nesrovnatelnou?“ Píše v románu Milan Kundera a Radúz Mácha v audioknižním vydání svým přednesem zdůrazňuje existenciální polohu vyprávění jako soustředěného tázání po jedinečnosti člověka.

V 90. letech začal Kundera psát francouzsky, a jeho knihy získaly novou podobu: byly kratší a kondenzovanější. Tento styl je patrný v jeho třech krátkých prózách: *Pomalost*, *Totožnost* a *Nevědění*. Tyto knihy napsal rychle po sobě v době, kdy mu bylo kolem sedmdesáti let; tehdy se stal zcela výjimečnou literární hvězdou. V novém tisíciletí přidal k těmto třem prózám další dílo, *Slavnost bezvýznamnosti*, které uzavírá tento cyklus jeho francouzské tvorby. Kundera obohatil literární svět svým osobitým zkoumáním hlubokých otázek lidské existence, lásky a identity.

HUDBA

Temné hlubiny i prozářená lehkost bytí

Tomáš Šelc se věnuje kantátové a oratorní hudbě 18.-20. století, romantické písni i opeře, a to ve spolupráci s vynikajícími orchestry, soubory a dirigenty (Bamberger Symphoniker, Budapest Festival Orchestra, Orchestre National des Pays de la Loire, Collegium 1704, Collegium Vocale Gent, Taverner Consort ad.). V díle Jana Dismase Zelenky a J. S. Bacha však jako by našel své nejbystřejší místo. Volba Zelenky pro jeho supraphonský debut tak byla jasná, stejně jako spolupráce s renomovaným souborem Collegium Marianum. Album přináší tři Zelenkovy vrcholné liturgické skladby určité basy, jež vznikly v prostředí drážďanské dvorní kapely v rozmezí sedmi let. Mistrně navozená tísnivá atmosféra první z Jeremiášových Lamentací (1722) pro liturgii temných hodinek (tenebrae), důstojná chvála Hospodina v žalmu *Confitebor tibi Domine* (1729) i úpěnlivé volání ze slzavého údolí tohoto světa v mariánské antifoně *Salve Regina* (1724) vyznívají v sametově zbarveném Šelcově hlase s plnou naléhavostí. Flétnový koncert Giuseppea Tartiniho může být připomenutím, že není jen temnota hlubin, z níž voláme, ale že útěšné a laskavé výšiny jsou vlastně na dosah. Ty zde zaznívají v jemném a barevném tónu flétny Jany Semerádové, která svým hlasem rozháňá mračna a rozjásňuje tváře. Temné hlubiny i prozářená lehkost bytí, dva nerozdělitelné rozměry vezdejšího života. Nezaměnitelný bas Tomáše Šelce ve službách Jana Dismase Zelenky.

Šelc, Tomáš-Collegium Marianum-Semerádová, Jana: Lacrimae / Jan Dismas Zelenka. Praha, Supraphon 2025. Celkový čas: 55:14 minut

Nové album Michala Prokopa vyjde na konci dubna

Po „vztahové bluesovce“ A přece ráno upozorňují Michal Prokop & Framus Five na dubnové vydání očekávaného alba

Ostraka v pořadí druhou singlovou ochutnávkou! Tentokrát jde o titulní skladbu, jejíž vizuální podoba se – podobně jako před čtyřmi roky v případě Mé vlasti z alba Mohlo by to být nebe... – zhostil Michal Škořepa. V „klíčovém videoklipu nové desky“, jak sám Prokop podotýká, se pod maskami zvěře skrývá řada osobností tuzemské scény.

Album Ostraka vyjde 25. dubna na 2LP, CD i digitálně a renomovaný hudebník jej následně představí a pokřtí na Ostraka Tour, které odstartuje 28. dubna v brněnském Sonu. Jednou ze zastávek turné bude i vystoupení v rámci Metronome Prague, největší metropolitní hudební události roku, kde Prokop & Framus Five zahrají ve čtvrtek 19. června. Tento koncert se stane pomyslným „zlatým hřebem“ dne, jenž bude na Metronome Prague patřit rockovým ikonám.

„Text Michala Bulíře náleží k těm, u kterých občas nějakou dobu řeším, jestli si vůbec můžu dovolit něco takového zpívat. A taky tuším, že pokud jo, měl by to zhudebnit někdo jiný než já.

Chvilí jsem se rozmýšlel, jestli do toho půjdu, pak jsem dal ten text Andymu a čekal. Když jsem následně slyšel jeho demáč, zkusil jsem si to do něj nazpívat a všechny pochybnosti mě opustily. Věděl jsem, že to je právě to, na co čekám!“ říká Prokop k titulní skladbě albové novinky.

Ta bude čítat celkem dvanáct nových

Prokop, Michal & Framus Five: Ostraka. Praha, Supraphon 2025. Celkový čas: 53:00 minut

písní oscilujících od bluesového písničkářství s foukací harmonikou přes hutnou jižanskou kytarovku až po drama s varhanami páně Hammonda. To vše s neodmyslitelnými houslemi a dechy, a k tomu ještě speciálním závěrečným bonusem v podobě překvapivé úpravy songu Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra Na shledanou.

K samotnému videoklipu, který vznikl v únoru letošního roku ve vršovické kulturní křižovatce Vzlet, pak člen Beatové síně slávy i Síně slávy Cen Anděl říká: „Když jsem na podzim minulého roku oslovil Michal Škořepu, jestli by se zase neujal práce na klíčovém videoklipu nové desky, která se tehdy ještě nijak nejmenovala, dal jsem mu nějaké svoje tipy. On si vybral okamžité tuhle pecku a hned mi ještě do telefonu začal popisovat námět na scénář. A když

jsem slyšel, jak to Michal cítí, co všechno v tom vidí, bylo mi jasné, že album se nemůže jmenovat jinak než právě Ostraka.“

Michal Škořepa, jenž se kromě režie postaral také o kameru, scénář i finální střih klipu, pak dodává: „Už podruhé mi dal Michal důvěru s videoklipem, a to nedlouho po tom, co nás s mojí kapelou Pan Lynx přizval jako hosty na svůj loňský vánoční koncert ve vyprodaném Foru Karlín. Právě tam mě v šatně napadla finální verze scénáře na Ostraku a běžel jsem mu ji hned říct. Je pro mě darem smět být v přítomnosti tak zkušenej osoby, jako je on. Člověka to obohacuje a učí na každém kroku. Totéž mi jistě potvrdí i herci, tedy mí přátelé z hudební branže, kteří se svojí účastí vůbec neváhali.“

Sestavil Petr Hanuška

RECENZE

Návrat slova skurilní

Jednou za čas je dobré vyskočit z české poezie někam do velkého literárního světa, který je šilený, zábavný, neuchopitelný a hlavně hodně originální. Nakladatelství Rubato vytáhlo ze zapomenutí skvělého rakouského spisovatele Fritze von Herzmannovsky-Orlanda (1877–1954) a v překladu Ingeborg Fialové-Fürstové nyní vychází jeho novela z konce dvacátých let (přesněji 1928), nazvaná v překladu *Pan Děsikůň v růžové zahradě*. Jestliže v anotaci čteme

ce šaškovsky potřeštěný), naplňuje ho *Pan Děsikůň* zcela vrchovatě. Už jen začátek knihy: císařský dvorní trpaslík Cumpl ve výslužbě jde s rodinou domů; o jeho dcery se uchází dvorní sekretář Jaromír rytíř Kopyto z Kopyta, jenž sbírá mléčné zuby, aby z nich vytvořil dokonalé symetrický obrazec, který by věnoval císaři... Už to napovídá, že se děj téhle nanejdvů vtipné a zároveň značně bizarní knihy odehrává ve Vídni za Rakousko-Uherska. Bez nostalgie, spíše s pojmenováním nějakého bezčasí byrokratického světa, který zmizel. Existuje tu tedy nejen vkusný záchodek, jenž je doprovázený orchestrionem, ale i Kopytova snaha získat poslední mléčný zub od umělkyně Pekelníkové, která „někde nějaký má, neb která dívka z lepší rodiny si neschová pár mléčných zubů zabalených do hedvábného papíru?“

Dojde mimo jiné k masopustnímu plesu (kdy je Kopyto převlečen za motýla, ztrapní se a posléze i očekávatelně popolétne, což mu vyslouží přezdívku „Děsikůň“), nešťastná láska k umělkyni Pekelníkové ovšem znamená sestup sekretáře Kopyta do čím dál tím potřeštěnějších dobrodružství, která Herzmannovsky-Orlando chrle s evidentní chutí a radostí. I když je vrší mnohdy tak, že někdy až macešky odhodí nápad, aby ho hned nahradil dalším, a dodejme, že mnohdy i šilenějším. Mám dojem, že tenhle způsob vyprávění o konci a totální degeneraci c. a k. mocnářství je funkční, i když trpí určitou nesouvislostí

a spíš hračkovstvím, než sevřeností. Ostatně Herzmannovsky-Orlando na sevřenost a nějaké svázání jakoukoli konvencí moc nehleděl: svou knihu ilustroval podobně bizarními obrázky, jaké ve své novele vrší v textové podobě. Jako malou ochutnávkou stylu lze třeba vzít toto: „O odpolednech se v bytě u Cumplů scházeli jeho tři nejstarší kamarádi, tři poslední přeživší dvorní trpaslíci, Nepřejný, Kvíkal a Větvička – k muzicírování, jak tomu říkali. Ve skutečnosti všichni naráz co nejrychleji točili klikou svých malých flašinetů, protože ten, kdo svou skladbu dohrál dřív než ostatní, „vyhrál“, což ovšem vedlo k závisti zbylých dvou, takže muzicírování často končilo hádkou a pošuchováním mezi důstojnými starci. Často musela zasahovat paní domu a oddělovat od sebe vřiskající prcky, což se mnohdy neobešlo bez výchovných pohlavků.“

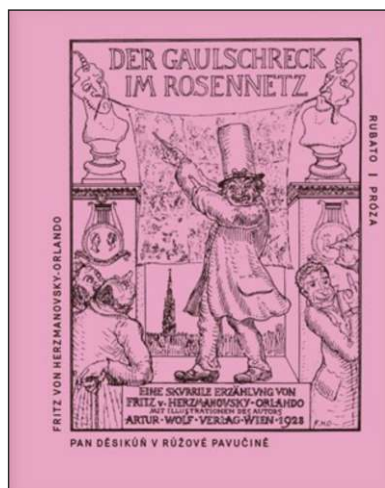
Překladatelka Ingeborg Fialová-Fürstová v návaznosti na překladatelské pokusy Ludvíka Kundery, který kdysi přeložil divadelní hru Herzmannovsky-Orlanda *Císař Josef II. a dcera železničáře* (v českých divadlech v roce 1981) velmi přesně – a dodejme, že velmi šťastně – zvolila překládání „mluvících“ jmen, stejně jako si hraje s mnoha a mnoha významovými vrstvami schovanými v jazyku, které se nabízejí v takovém poněkud šíleném textovém mišmaši o zániku jedné velké říše. Ano, viděli jsme, jak to probíhá už v Haškových

Osudech dobrého vojáka Švejka, stejně jako v románu Roberta Musila *Muž bez vlastností*, ale tady, tady je to ještě někde jinde. Jako by se blížila přítomná kniha spíše tomu, co později vytvářel okruh kolem Borise Viana (hodně velká blízkost ztřeštěnosti světa z Vianova *Rozruchu v Andénách*, česky knižně poprvé 1992 v překladu Patrika Ouředníka) nebo Raymonda Queneaua (třeba jeho raná novelka *Obly a Pelech*, česky knižně 2009 v překladu Evy Blinkové Pelánové), tedy podivuhodnou kombinaci jazykových hříček i specificky násilného a v něčem hodně krutého a nelibostného světa.

Anebo si lze vzpomenout na zapomenanou novelu Václava Zykunda *Sjezd abiturientů* (1992), ve kterém se také nějakým podobným způsobem paroduje zkostnatělost c. a k. mocnářství, aby zároveň do bezuzdného humoru prokápávala vcelku nenápadně i určitá nostalgie po jakémsi zvláštním a značně obudném světě, který se spíš jeví jako panoptikum a pimprlové divadlo, aby ve výsledku bylo jasné, že se některé projevy lidské blbosti i šílenství nemění a spíše jsou potvrzovány a pojmenovávány – bohužel už skoro před sto lety...

Michal Jareš

Autor je básník, prozaik, literární historik a kritik

Fritz von Herzmannovsky-Orlando: Pan Děsikůň v růžové zahradě. Praha, Rubato 2025, 188 stran

charakteristiku „skurilní humor“ (tedy humor víceméně podřadný nebo dokon-

MIXZÓNA

Jak má vypadat správný trpaslík a jakou barvu má mít Sněhurka?

Proč se novou disneyovku internetový lid rozhodl nenávidět

Novou verzi Sněhurky dopředu provázela pověst nejnenáviděnějšího filmu roku. Hraná disneyovka za více než 240 milionů dolarů prý byla předurčena k neúspěchu a dlouho před premiérou se s ní pojilo množství kontroverzí. Výsledek je nakonec překvapivě krotký.

Společnost Disney od roku 2010 přetáčí původně animované snímky ze svého portfolia do hrané podoby. Velká část těchto filmů sice vzniká s pomocí počítačové animace a compositingu (skládáním jednotlivých vrstev digitálního obrazu, pozn. red.), ale vystupují v nich živí herci (ač někdy jsou tu jen fotore-

alisticky modelovaná zvířata jako u Knihy džunglí a Lviho krále).

Komerční formulka s opakováním známého se zasekla někde u *Mulan* (2020) a *Malé mořské víly* (2023). Nešlo jen o to, že během covidu nemohl být první zmíněný film uvedený do kin a běžel pouze na Disneyho internetové platformě.

Celkově vyostřená společenská atmosféra vedla a vede k tomu, že část publika u podobných rodinných podívaných nelibě nese to, čemu se zkratkovitě říká woke agenda – tedy především důraz na diverzitu obsazování, kdy postavy, jež byly dříve primárně bělošské, nyní ztvárňují herci a herečky jiné barvy pleti.

Rachel Zegler ve filmu Sněhurka přilíží snědá pro ikonickou pohádkovou hrdinku Foto Falcon

Nová Sněhurka tak byla od počátku terčem rasistických útoků, podle nichž už samo jméno postavy odkazuje k její sněhobílé pleti. A to, že Sněhurku nyní ztvárňuje snědá třiadvacetiletá Latino-američanka Rachel Zegler, vyhlíželo pro leckoho jako čirý naschvál. Film samotný přichází se symbolickým vysvětlením, že děvčátko se narodilo královskému páru během prudké vánice, jež zahálila celou zemi do bílého nádechu, a po této bouři dostalo i své jméno.

Obsazení Rachel Zegler přitom dávalo smysl, neboť snímek je především muzikál a talentovaná herečka a zpěvačka už v roce 2022 vyhrála Zlatý glóbus za hlavní roli migrantky Marii v remaku slavné West Side Story.

Utopie o překonání rozdílů

Víceméně všechny live-action disneyovky ostatně stojí na tom, že z německých, dánských nebo francouzských pohádek dělají alternativní fantazijní prostory, v nichž se uplatňují všichni. Paradoxně tím vymazávají éru kolonialismu a otrokářství a ponechávají všechna etnika ve všech společenských sférách, včetně aristokracie. V pohádkách, jež vznikaly v lidové slovesnosti, se přitom vždy uplatňoval princip utopického přepisování historie, neboť lidem nižšího postavení umožňovaly překonat třídní překážky – jde vyloženě o představu, jaké by to bylo, stát se králem či princeznou. Stejně tak disneyovky vždy měly za hlavní hrdinky mladé ženy a s postupujícími dekádami je u nich patrný emancipační posun – jak často tu jde o sen opustit otcovský dům či rodné místo! Ale zatímco především v devadesátých letech tyto snahy povzbuzovat dívčí publikum k samostatnosti působily přirozeně, novější verze různými způsoby více tlačí v této agendě na pilu. A také tu existuje stále masivnější kultura internetového hejtu a potřeby se vymezovat vůči Hollywoodu. Filmům tak dnes paradoxně není vyčítána komerčnost nebo kýčovitost, jež se jinak s Disneyem pojí, ale naopak to, že jde o díla, která jdou proti údajným zájmům většiny, odchylují se od pomy-

slného kánonu a zaslouží si finanční neúspěch. Ten je podporovaný i internetovým vyhlášováním bojkotů a cíleným review bombingem čili záměrně špatným známkováním filmů v internetových databázích a anketách. První upoutávka na Sněhurku se tak stala jedním z nejhubře hodnocených videí na YouTube, když nasbírala během necelých tří týdnů téměř milion dislajků.

Marketingová sebevražda

Ke kontroverzím přispěl i fakt, že tvůrci z důvodu přehnané opatrnosti nedovedli vyřešit, jak pojmut postavy trpaslíků. Z průběžně zveřejňovaných zákulisních informací a pracovních záběrů to vypadalo, že by tu trpaslíci neměli být vůbec, aby se nenaplnily karikaturní stereotypy, nebo by nemělo jít o lidi malého vzrůstu, ale spíše by měli zastupovat pestrou škálu různých znevýhodnění. Film musel být přetáčen, což přispělo ke zvýšení nákladů, a finální rozhodnutí je poněkud nešťastné – trpaslíci jsou stvoření počítačovou animací a nebyli obsazeni skuteční herci malého vzrůstu. Ve filmu nikdy ani nezazní pojem trpaslík, slovo ostatně zmizelo i z názvu a zůstává jen Sněhurka. Samotná Rachel Zegler se navíc v minulosti k pohádce vyjadřovala dost pohrdavě s tím, že se jedná o zastaralou podívanou s pasivní hrdinkou a princem na bílém koni, jenž ji musí zachránit. Jakmile vyšlo najevo, že ve filmu nebude princ vůbec a zmizí tím i některé slavné písně spojené s ním, jednalo se opět o sousto pro ty, kdo se rozhodli film nemít rádi předem, aniž viděli jedinou scénu.

V posledních měsících také byla téměř dokonána marketingová sebevražda, když se Rachel Zegler vyjadřovala pohrdavě k Donaldu Trumpovi a jeho voličské základně a navrch se ještě hlasitě stavěla za Palestinu, což vyvolalo rozkol s druhou hlavní herečkou filmu. Gal Gadot hraje zlou královnu a vždy se velmi hrdě hlásila ke svým izraelským kořenům a podporovala tamní armádu, v níž dva roky sloužila. Nyní devětatřicetiletá Gadot, jež v roce 2004 vyhrála titul Miss Israel, navíc byla od počátku natáčení

prohlašována za nepřekonatelně krásnou a řada lidí zpochybňovala, jak by její postava mohla žárlit na vzhled Sněhurky v podání Rachel Zegler.

Trpaslíci Errola Muska

Na film se tedy lze dívat i jako na příběh rivality dvou žen nejen v rámci žánrové fikce, ale doslova. S jistou nadsázkou tu

Rachel Zegler jako Sněhurka a Gal Gadot jako zlá královna. Foto Falcon

máme i story privilegované bohaté bílé ženy, jež je zvyklá vykořisťovat a ponižovat svou latinskoamerickou služebnou. To, co odhaluje kouzelné zrcadlo, je pak krása vnitřní, spočívající ve faktu, že Sněhurka si získává srdce všech živých tvorů svou laskavostí. A nutno dodat, že Rachel Zegler v titulní roli je v tomto konání přesvědčivá. Většina předsudků ohledně díla nakonec padá během prvních minut. Sněhurka je tradiční velkolepou pestrobarevnou pohádkou, jakou by chtěl natočit Zdeněk Troška, kdyby měl talent a prostředky ve výši čtvrtiny celoročního rozpočtu tuzemského ministerstva kultury. Oproti řadě nových hraných disneyovek, které trvají hodně přes dvě hodiny, má Sněhurka velmi stravitelných 109 minut a neobsahuje žádné nadbytečné akční scény a protahované finále. Vlastně až udiví celá starosvětskost motivů i aranžmá. Scenáristky Erin Cressida Wilson a Greta Gerwig, autorky nedávného superhitu Barbie, sice musely promyslet, kdo bude princovým náhradníkem a jak pohádku nezakončit pouze probouzejícím polibkem, celkově se ale nedočkáme výrazných nápadů či překvapení.

Prakticky nejde rozeznat ani romantický nebo blockbustorový rukopis režiséra Marca Webba (500 dní se Summer a dva díly Amazing Spider-Man). Vše je vyhlazeno do úhledného, nevzrušivého produktu, v němž každé hnutí emocí musí být vyzpíváno nahlas. Chybí ale nakonec dojemnost a chytla-vost, jakou měl nedávný, podobně pojatý oscarový muzikál Čarodějka.

O něco pompézněji vyznívají snad jen záběry trpasličího kutání ve slujích, které by klidně mohly zapadnout buď do Pána prstenů, nebo Indiana Jonese a chrámu zkázy. Možná publikum přinutí k zamyšlení nad tím, proč trpaslíci nejsou miliardáři nebo zda kumulují komodity pro Errola Muska, jenž rozmnožil rodinné bohatství právě na smaragdových dolech. Jít na novou Sněhurku nakonec není rozčilující zážitek, není to revize či vzpoura. Srovnávat nový film s originálem z roku 1937 ani není třeba, jde o úplně jiné epochy. Jen je otázka, jestli má značku Disney spasit snímek, který se nakonec snaží jen neurazit.

Kamil Fila
Recenze vyšla v Deníku N
20. března 2025

DENÍK

Týnecké listy jsou mediálním partnerem Deníku N

HISTORIE Dubnová výročí středomoravského regionu

Před 90 lety - dne 2. dubna 1935 zemřela v Brně Lucie BAKEŠOVÁ, česká sběratelka lidových písní a tanců, národopisná pracovníce.

Nejstarší ze tří dcer dr. Jindřicha Wankla (1821-97) významného moravského antropologa se narodila v Brně 26. 12. 1853. Od útlého mládíjevila největší zájem o vědecká bádání otce, dvakrát se účastnila spolu s ním antropologických sjezdů v Rusku. Vše je popsáno v Muzejním časopisu olomouckém. Po svém provdání za učitele Františka Bakeše (1833-1917), později statkáře a poslance v Ořehovičkách u Brna, a po seznámení se s vlasteneckým knězem Ignátem Wurmem (1825-1911) začala sbírat lidové písně, dětské hry, pořekadla, pověsti, obřady a různé zvyky, jakož i rady a recepty z lidového lékařství. Předpokladem k úspěšnému sbírání bylo cestování po širokém okolí. Aby však získala přízeň lidí, které neznala, musela najít způsob, jak získat důvěru. Všechna vyprávění si zapisovala a později publikovala ve vlastivědném tisku anebo v přílohách deníků, kde psala i besídky pro venkovské ženy a jejich poučení. S Leošem Janáčkem vydala tři sešity národních tanců. Konala přednášky a národopisné výstavy. Spolu se svým manželem sebrala

jedenáct národních obřadných tanců Královničky, které pan Bakeš sestavil podle Sušila a pro klavír upravil. V r. 1888 byly provedeny na národopisné výstavě v Ořehově, r. 1894 v Troubsku, kde byly předvedené i tance horácké a honění krále. Všechny sebrané lidové tance vyšly vl. nákladem knihkupce Karla Starého v Praze. Velký úspěch spolu se svými sestrami a rodiči měla na pražské národopisné výstavě. Věnovala se také archeologii. Své nálezy jakož i sbírky z doby bronzové darovala olomouckému muzeu, část jich byla uchována v expozici J. Wankla ve Vídni. Začátkem minulého století se rodina přestěhovala do Brna, kde se účastnila prací humanitních a byla činná v různých spolcích. Pracovala ve výboru Mírové jednoty a stála u zrodu spolku na ochranu zvířat Živa, který se po světové válce přeměnil na spolek pro trpící. Horlivě pracovala i ve Vesně. Dala podnět ke zřízení spolku Dům útěchy, který na Žlutém kopci vybudoval onkologický ústav, kde působil zprvu i její syn Dr. Jaroslav Bakeš, věhlasný chirurg.

Před 90 lety - dne 7. dubna 1935 se ve Štěpánově narodil JUDr. Jiří KRÁČMAR, právník, publicista a redaktor.

Střední školu studoval v Olomouci, kde v r. 1954 maturoval na Hospodářské škole (dnes obchodní akademie). Pracoval pak v družstevním obchodě Jednota, do r. 1955 v Troubelicích, dalších pět let ve Šternberku, v období I. 1960-67 v Rýmařově, kde poslední dva roky pracoval v geologickém průzkumu. Mezitím vystudoval Právnickou fakultu UK v Praze a doktorský titul získal v r. 1967. Další dva roky se věnoval postgraduálnímu studiu na Vysoké škole ekonomické a poté působil v olomoucké Sigmě, v I. 1981-90 v Pozemních stavbách Olomouc, krátce pak v UNEXU v Uničově, v první pol. 90. I. v Sigmě Olomouc a od r. 1995 působil v Advokátní kanceláři Ritter-Šťastný. Od narození žil v rodné obci. Do školy a za prací vždy dojížděl. Jeho aktivní činnost ve

spolcích, divadle, redakci místního tisku i znalost prostředí se zúročuje v knihách o historii, životě a lidové kultuře Štěpánova a okolí, které mohly vycházet až po r. 1990. Lásky k ochotnickému divadlu z dob mládí a účast v soutěži hanáckého lidového vypravěče Čs. rozhlasu v r. 1955 měly svoje pokračování i v televizní soutěži Buď anebo, obor česká dramatická tvorba. Publikační činnost zahájil autorstvem odborných materiálů a lektorskou činností v oblasti právní a ekonomické v r. 1977. V r. 1981 sepsal učební pomůcku pro firmu Sigma koncern Olomouc. Zabýval se také překlady populárně naučných knih ze slovenštiny: Rok s Evou (1984) a Kosmetikou ke kráse od Zuzany Chorvátové (1987). Zajímavé sloupky označené šifrou -jk- najdeme též v podnikových novinách Olomoucký stavbař a Kovák Uničov. V období I. 1990-94 a znovu 2001-02 byl členem Zastupitelstva obce Štěpánov. V I. 1990-2001 byl vedoucím redaktorem místního tisku Naše noviny, postupně publikoval seriály Pohledy do historie obcí Benátky, Březce, Knov, Liboš, Moravská Huzová, Stádlu a Štěpánov. Průběžně také psal pro periodika: Olomoucký týden, Olomoucké listy, Hanáckých noviny a Olomoucký Den. Sběratelský zájem o kuchářské recepty české i cizokrajné kuchyně dokládá několik rukopisů i časopiseckých cyklů: Malý slovník labužníka (1985), Gastronomie východních zemí (1985), Kuchyně Evropy a Asie (1988) a v r. 1991 vyšla kniha Rybářská kuchářka. Na jeho kontě je řada regionálních publikací, které nás seznamují s historií a současností rodiště, ale také s lidovými zvyky a folklórem této části Hané. V r. 1996 vydalo Vlastivědné muzeum v Olomouci publikaci Rok na dědině - Štěpánov a o rok později se objevil titul Paměti obce Štěpánova, který vyšel za spoluautorství Miroslava Koudely, resp. sborník Štěpánov 2001. O tři roky později vyšel titul Tak u nás bývalo (DANAL 2004). Zemřel náhle 2. 10. 2006 v Řecku.

Před 125 lety - dne 9. dubna 1900 se narodil ve Strážově Jan SKOKÁNEK, štábní kapitán in memoriam.

Narodil se v rodině hanáckého sedláka a od mládí se odpovědně připravoval na zemědělské povolání, aby mohl po odborném středoškolském studiu a praxi převzít rodný statek. Na vojně sloužil u 6. hanáckého pluku v Olomouci a po získání důstojnické hodnosti spolupracoval s vojenským odbojovým hnutím. Jako zpravodajský důstojník Čs. armády zastupoval podplukovníka Metoděje Šimka (1893-1943) a spolu s ním byl tvůrcem odbojové skupiny Národní stráž. Působil také v oblasti Velkého Týnce, Vsiska, Grygova, Kožušan, Velké Bystřice a Nenakonic. Po vyzrazení a zatčení v r. 1939 následovaly výslechy, mučení, věznění v koncentračních táborech. Byl popraven 22. 1. 1944 ve Vratislavi. Pamětní deska s jeho jménem je kromě rodné obce umístěna i na budově vojenské správy, v ulici 1. máje v Olomouci.

Před 145 lety - dne 17. dubna 1880 se narodil v Třebčíně Rudolf MLČOCH, politik, ministr a redaktor.

Vyučil se košíkářem. Byl dobrým řečníkem a organizátorem a v r. 1908 založil samostatnou živnostenskou politickou stranu. V r. 1919 byl jmenován členem Revolučního Národního shromáždění a o rok později zvolen poslancem v Praze, kde působil až do r. 1939. V I. 1925-27 byl ministrem veřejných prací, v I. 1929-32 vykonával funkci ministra železnic a od r. 1937 funkci ministra obchodu. Věnoval se aktivně také redaktorské práci, do r. 1933 byl šéfredaktorem Československého deníku, poté do r. 1941 Moravského deníku v Olomouci, zároveň po celou dobu zastával post předsedy Obchodní a průmyslové komory v Olomouci. Zemřel 8. 4. 1948 v Praze, pochován je na Ústředním hřbitově v Olomouci.

Před 110 lety - dne 20. dubna 1915 se narodil ve Velkém Týnci Ing. Jan Rudolf BEČÁK, zemědělský inženýr, etnograf a vlastivědný spisovatel.

Syn týneckého starosty Jaroslava Bečáka (1887-1950). Studoval na Zemské vyšší hospodářské škole v Klášterním Hradisku, kde maturoval v r. 1933. Venkovské a rodné prostředí podněcovalo jeho zájem o lidovou kulturu rodné Hané. Aktivně se zapojil do činnosti Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci a v r. 1932 uspořádal v rodišti Kurs obnovy hanáckých krojů. O rok později zorganizoval výstavu národopisných památek. Až do začátku 2. sv. války intenzivně spolupracoval s prostějovským muzeem. Pilně sbíral a studoval hanácké národní kroje a jiné doklady lidového umění. V době brněnských studií na Vysoké škole zemědělské navštěvoval též etnografické a sociologické přednášky.

Za okupace v r. 1941 vydal vlastním nákladem ve spolupráci s řadou národopisných pracovníků monografii Lidové umění na Hané. Přínos knihy, vydané v této těžké době byl výjimečný nejen z hlediska zdůraznění osobitosti lidové tradice Hané, ale tato kniha dodnes stojí i před nejpřísnějšími odbornými posudky. V r. 1949 zorganizoval a realizoval unikátní výstavu Lidové umění na Hané, kde vystavil na 2000 exponátů. V 50. a 60. l. vystřídala různá zaměstnání, pracoval také jako vedoucí galerie Dílo v Olomouci, ale v r. 1964 byl přijat jako etnograf do Valašského muzea v přírodě

v Rožnově pod Radhoštěm. O rok později byl jmenován ředitelem a svou představu o sounáležitosti přírody, člověka a kultury zde mohl přetvořit do konkrétní podoby. V r. 1972 se vrátil na rodnou Hanou a až do odchodu do důchodu v r. 1975 se věnoval budování olomoucké muzejní sbírky. Svou vynikající znalost prostředí a cit pro lidovou kulturu uplatnil v přípravě i realizaci trvalé expozice Z klenotnice lidové kultury Hané otevřené v r. 1975 v Městském muzeu v Litovli. Národopisu a zejména své rodné Hané zůstal oddán až do své smrti v r. 1987. Před deseti lety uspořádalo Muzeum Kroměřížska výstavu k nedožitým osmdesátinám, na níž byla prezentována odborná národopisná práce a zásluhy o dokumentaci Hané a Valašska.

Před 90 lety - dne 22. dubna 1935 zemřel v Praze PhDr. František MACHÁT, geograf, středoškolský a vysokoškolský pedagog, autor učebnic a atlasů.

Narodil se 25. 12. 1876 v Horce nad Moravou. V r. 1895 maturoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci. Poté odešel studovat na UK v Praze obor dějepis a zeměpis. Po promoci se doktor filozofie s učitelskou způsobilostí na středoškolskou výuku se nejprve začal věnovat historii. Jeho prvním dlouhodobějším působištěm bylo reálné gymnázium v Náchodě, kde učil zeměpis, dějepis a těsnopis (1901-06). Vzniklo zde několik historických statí z historie náchodského regionu. Teprve po návratu do Prahy v r. 1906 začal připravovat další vydání Brunclíkova školního atlasu Zeměpisný atlas pro školy měšťanské (1915). Už v r. 1911 redigoval Sborník Československé společnosti zemědělské. Po vzniku Československa jeho aktivity narůstaly geometrickou řadou. Bylo zapotřebí napsat nové učebnice, vydat nové nástěnné mapy a atlasy, např. Atlas pro školy obchodní, Malý atlas Československé republiky, Vlastivědný atlas pro školy národní a v mnoha dalších vydáních vyšel i atlas Brunclík-Machát. Do r. 1920 působil jako středoškolský profesor na reálce v Karlíně, kde pobyl tři roky, poté učil na gymnáziu v Žitné (Resslově) ulici (1909-20). V r. 1920 se stal ředitelem dívčího reálného gymnázia Krásnohorská (Minerva), kde působil až do své smrti. Zasloužil se zejména o vybudování nové gymnaziální budovy, která byla otevřena v r. 1934. Souběžně s ředitelskou funkcí přednášel od r. 1923 metodiku zeměpisu a vedl příslušná cvičení na Přírodovědecké fakultě UK. Podílel se též na nových osnovách výuky zeměpisu a dalších předmětů pro střední školy. Pracoval v mnoha komisích - Místopisné komisi ČAVU, v komisi pro stanovení úředních místních názvů při Ministerstvu vnitra ČSR, v komisi pro názvosloví československých hor a řek. Od r. 1921 byl expertem pro konfesní záležitosti při Ministerstvu zahraničí ČSR a ve 2. pol. 20. l. se podílel velmi aktivně na vymezování nových hranic diecézí na Slovensku, kam vykonával za tímto účelem mnoho služebních cest. Vytvořil i místopisnou Podrobnou mapu Slovenska (1921). Přitom všem spolupracoval na Atlasu republiky československé, který vyšel několik měsíců po jeho smrti. Redigoval Ilustrovaný zeměpis, psal učebnice, vytvářel školní mapy a recenzoval práce svých kolegů. V rámci XI. sjezdu československých geografů mu byla v rodné obci dne 29. června 1969 odhalena pamětní deska.

Před 135 lety - dne 24. dubna 1890 se narodil ve Zvoli u Zábřeha akademický malíř František HOPLÍČEK, organizátor výtvarného života na Moravě a sportovec.

Pocházel z hanáckého selského rodu. Výtvarné nadání u něj rozpoznal už na obecné škole učitel Jakub Lolek (1845-1917). První lekce z kreslení získal od prof. O. Lochmanna na reálce v Litovli, kde maturoval v r. 1907. Poté odešel do Prahy na Akademii výtvarného umění, kde studoval především figurální malbu. Po studiích trvale žil a tvořil v Olomouci. Delší studijní pobyty strávil ve Vídni a v Antverpách. Od r. 1914 byl členem Sdružení výtvarných umělců moravských v Hodoníně, jehož členové se snažili navazovat na tradice národopisné se smyslem pro lyrickou bezprostřednost. Několik let vedl i jeho časopis Umělecké listy. V Olomouci se podílel na založení Klubu přátel umění. Maloval portréty, krajiny a žánrové výjevy se smyslem pro hanácký folklór. Vedle obrazů a grafiky se sociálními náměty z prostředí venkova se věnoval i práci člověka v krajině na Hané, v podhůří jeseníků i Dražanské vrchoviny. Obecné uznání se mu dostalo jako portrétistovi. Zajímal se též o malby nástěnné a sgrafita, resp. návrhy na exlibris, sportovní diplomy, plakáty, pohlednice a řady různých námětů v oblasti užitého umění. Inspiroval se také sportem. Od mládí aktivně hrál hokej, zajímal se o atletiku. Od r. 1909 sportoval v SK Slavie jako všestranný vrhač. V r. 1917 byl Mistrem země Koruny české a v l. 1919 a 1920 Mistrem ČSR v hodu diskem. Jako jeden z prvních českých umělců se věnoval sportovní tematice. Jeho obraz Běžci u cíle, s názvem Finish, byl odměněn medailí v umělecké části olympiády v Los Angeles v r. 1932. Závodil do r. 1939. Vlastní malířskou školu založil v Olomouci v r. 1928. Velký úspěch měla jeho souborná výstava ve Vsetíně konaná v r. 1945. Zemřel 13. 4. 1946 v Olomouci.

Před 90 lety - dne 28. dubna 1935 se narodil v Olšanech u Šumperka Doc. PhDr. František VALOUCH, CSC., básník, literární kritik a teoretik, editor a vysokoškolský pedagog.

Do školy chodil v Rudě nad Moravou, středoškolská studia absolvoval v Šumperku a po vojenské službě studoval v l. 1958-62 češtinu a dějepis na Filozofické fakultě UP v Olomouci. Po promoci pracoval krátce v šumperském muzeu, odkud se po roce vrátil zpět do Olomouce, kde působil jako vědecký pracovník a pedagog na katedře bohemistiky a slavistiky a později též na katedře teorie a dějin dramatického umění. V r. 1969 získal doktorát filozofie za soubor textů vztahující se k dílu Karla Čapka. Stal se také aktivním členem Společnosti bratří Čapků. Za knihu Česká poezie v období Mnichova obdržel titul kandidát věd a v r. 1991 se stal docentem. Působil na několika evropských univerzitách. Více jak padesát let se věnoval publicistické činnosti. Jeho básně, odborné články a kritiky vycházely na stránkách mnoha periodik, např. Červený květ, Česká literatura, Host do domu, Lidové noviny, Literární měsíčník, Literární noviny, Plamen, Severní Morava, Tvar ad. Začátkem 90. l. spoluzaložil olomouckou pobočku Obce spisovatelů a byl zvolen jejím prvním předsedou. V r. 2000 mu byla za dlouholetou vědeckou i pedagogickou činnost udělena Zlatá medaile Univerzity Palackého. Jeho studie a básně vycházejí zejména ve sbornících a almanaších. Na svém kontě má dvě půvabné básnické sbírky Přibližování (1978) a Honorář za hříchy (1990). Před pěti lety vyšla jeho vzpomínková kniha Kombinované techniky života, ilustrovaná Ludvíkem Kunderou. Zemřel 7. 1. 2017 v Olomouci.

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

Vonět jako bůh: Antické sochy byly voňavé

Věda již prokázala, že sochy ze starověkého Řecka a Říma byly často malovány teplými barvami. Mnoho nedávných výzkumů na těchto starověkých skvostech odhalilo stopy pigmentů z dávno vybledlé barvy, což dokazuje, že díla, o kterých se dlouho předpokládalo, že jsou bílá, byla původně velmi barevná.

A nyní dánská studie odhalila, že některé sochy byly i parfémované. „Socha z bílého mramoru nebyla určena k tomu,

aby byla vnímána jako socha z kamene. Měla připomínat skutečného boha nebo bohyni,“ říká autorka studie Cecilie Bronsová.

Archeoložka a kurátorka v kodaňském muzeu Glyptotek učinila objev poté, co se ponořila do děl římských spisovatelů, jako je Cicero (1. st. př. n. l.), a nápisů ve starověkých řeckých chrámech. Používání parfémů pro lidská těla a k provonění prostředí je v starověkém Středomoří dobře zdokumentováno. Ze zkoumání C. Bronsově ovšem vyplývá, že parfémové a parfémované oleje jsou v textech často zmiňovány jako součást „dekorace“, která byla ve starověku aplikována na náboženské kultovní sochy. Cicero například mluvil o rituálním ošetření sochy Artemidy, bohyně lovu, lesa a zvířat v řecké mytologii v sicilském městě Segesta. Socha byla pomazána masť a vonnými oleji. V Délosu v Řecku zase nápisy v chrámech zmiňují, že některé sochy Artemidy a Héry byly udržovány potíráním parfémem z olivového oleje a včelího vosku s vůní růže. Básník Callimachus (3. st. př. n. l.) ve svém popisu sochy egyptské královny Bereniky II. také zmiňuje, že byla

navoněna parfémem. To dokazuje, že tato tradice se neomezovala pouze na božské postavy, ale týkala se i královských a vážených osob.

Parfémované sochy tak kromě náboženské hodnoty poskytovaly věřícím i divákům komplexní smyslový zážitek. Festivaly jako římské Floralie navíc přidávaly vonné girlandy z růží a fialek, které čichový vjem z těchto soch umocňovaly.

Ačkoli původní vůně dávno vyprchaly, vědecký výzkum poskytl fyzické důkazy potvrzující historické zprávy. Například na portrétu královny Bereniky II. byly nalezeny stopy včelího vosku, což na-

značuje, že mohla být ošetřena vonnou koupelí. Archeologické výzkumy z Délosu zde prokázaly i existenci starověké parfémové dílny, která s největší pravděpodobností vyráběla vonné látky pro náboženské rituály.

Tento nedávný objev vybízí k širšímu přehodnocení toho, jak starověcí lidé vnímali umění. Zjištění, že sochy byly nejen vizuální, ale i čichovým zážitkem otevírá historikům a archeologům nové pohledy na roli smyslového vnímání ve starověku.

Vendula Vránová

Autorka je archeoložka a šéfredaktorka TL

dějiny a současnost

Bydlení je jednou ze základních lidských potřeb. Jeho kvalita významně ovlivňuje kvalitu života. Historický výzkum se proto záležitostmi spojenými s bydlením zabývá jako jednou z hlavních problematik lidského bytí. Možnosti bydlení jsou skutečně ústředním motivem rozhodování životních strategií lidí všech generací, a protože v posledních letech otázka bydlení a jeho financování opět plní stránky zpravodajských i analytických médií, přináší letošní DaS nejen tematický blok (v č. 1/2025), který se „dobrému bydlu“ věnuje. Téma je to široké, proto v dalších číslech bude pokračovat sérií samostatných článků, které se v kontextu otázek spojených s potřebami bydlení rozkočí do delšího časového horizontu, tedy i do starších období.

Titulní řečnická otázka z čísla 1/2025 „Kde se vzal sen o domku se zahrádkou?“

kou?“ pravděpodobně zůstane bez jednoznačné odpovědi, ale komplexnost vnímání problematiky snad společenskou diskusi obohatí.

Několikrát jsme si na tomto místě již připomínali, že DaS vychází po svém obnovení na jaře 1990 nepřetržitě již více než 35 let. V letošním ročníku proto zařazujeme rubriku *Archivní DaS*, která dialog mezi dějinami a současností šíje přímo na míru DaSu. Je to fascinující a mnohdy znepokojivé čtení.

Co se v prvním DaSu v roce 2025 dočtete

Tematický blok: Bydlet ve svém. Kořeny a charakter polistopadové privatizace bydlení v Československu (M. Spurný); Město na míru. Baťovské bydlení mezi vírou a realitou (O. Ševeček); Dělnická jubilejní kolonie v Ostravě-Hrabůvce (P. Přendík)

Výběr z netematických článků: Rozhovor s historičkou Nancy M. Wingfield: „Můj přístup k výzkumu prostitute se postupem času proměňoval...“; Okultní představy o národu, etnicitě a rase (P. Horák); Ponořit se do absolutní samoty uprostřed sněhu. Nikos Kazantzakis na vrcholu Československa a tvůrčích sil (H. Bortlová-Vondráková); Cesta sedláře do čela Německa: Friedrich Ebert (J. Neumann); Corvey a dědictví antiky (T. Gaudek).

V roce 2025 DaS vychází 6x ročně – předplatitelé mají k dispozici kromě i elektronickou verzi každého čísla.

<http://dejinyasoucasnost.cz>

Domky dělníků ocelárny na předměstí amerického Birminghamu (Alabama, 1936)

LIDOVÉ OKÉNKO

Zapomenutý sen o železnici:

Jak měl Velký Týnec málem svou železniční zastávku

Nedávno se mi do rukou dostal zajímavý článek z roku 1939, který odhaluje pozoruhodný příběh z počátku 20. století. Tehdy se totiž vážně uvažovalo o vybudování železniční trati, která by spojovala Olomouc s Prosenicemi a vedla by i přes Velký Týnec. A musím říct, že mě tato myšlenka natolik zaujala, že jsem se rozhodla se s vámi o ni podělit.

Celá iniciativa vzešla z tehdejšího Zemského chmelařského spolku v Tršicích, který si od nové železnice sliboval rozvoj celého regionu. V roce 1908 se v Tršicích konala velká schůze, které se zúčastnili zástupci 21 okolních obcí i průmyslových podniků, včetně například holickeho cukrovaru. Na schůzi se debatovalo o výhodách a hospodářském významu dráhy, ale také o technických specifikacích.

Jak měla železnice vypadat? Podle plánů měla být trať dlouhá 22 kilometrů. Z Hodolan by vedla směrem na jihovýchod k Velkému Týnci, odtud by se obloukem stočila k Čechovicím, Hostkovicím a Vacanovicím. U silnice Doloplazy-Tršice by se trasa obrátila k jihu k Penčicím a poté odtud k východu k Radvanicím a končila by v Prosenicích, kde by se napojila na trasu Vídeň-Krakov.

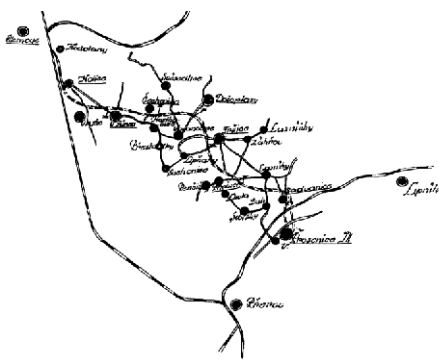
Iniciátoři stavby měli vše perfektně připraveno a spočítáno, včetně finan-

vání železniční tratě a její rentability. Obvod dráhy by v tehdejší době (bez Olomouce) obnášel 14 608 obyvatel. Pro výpočet rentability se počítalo s tím, že 80 % obyvatel projede celou trať třikrát ročně. Z toho 10 % by použilo II. třídu a 90 % III. třídu. Roční výnos z osobní dopravy se odhadoval na 81.410,- Kč při ceně 5 haléřů za kilometr. Kromě osobní dopravy se počítalo i s nákladní dopravou uhlí, obilí, řepy, chmele, hnojiva a dobytka a jiného. Celkové náklady na stavbu (pozemky, stavby, lokomotivy, vozy, projekt a zřízení akciové společnosti) byly odhadnuty na 2.150.000,- Kč, což by v dnešních penězích odpovídalo částce zhruba mezi 50 až 80 miliony korun (odhadnuto na základě <https://inflacni-kalkulacka.cz/>). Počítali se zúrokováním kapitálu 4 a čtvrt procenta. Na financování dráhy se měly podílet průmyslové závody, obchodní podniky a obce, přes které by vedla. Zvažovala se také půjčka od peněžního ústavu. Zajímavé je, že se tehdejší iniciátoři dohodli, že nebudou žádat o státní subvence, protože by sídlo správy dráhy muselo být ve Vídni.

Celá snaha o vybudování železnice byla vedena snahou povznést okolní kraj. Nová dopravní tepna měla místním hospodářům umožnit snadnější přístup na trhy a lepší ceny za jejich produkty. Průmyslovým podnikům by zase zajistila rychlejší a levnější dopravu. Bohužel, všechny tyto plány a naděje zmařila první světová válka a sen o rozvoji regionu zůstal nenaplněn. Přesto je tento příběh zajímavým svědectvím o ambicích a plánech našich předků.

Vendula Vránová

(Zdroj: Klopal, M. 1939: *Snaha o vybudování železniční trati z Olomouce přes Tršice do Radvanic před 30 lety, Záhorská kronika, roč. XXII, č. 2*)

Archiv Záhorské kroniky. Návrh dráhy Olomouc–Tršice–Prosenice. Kreslil M. Klopal.

KAPSÁŘ

Předčasné volby v Německu vyhrála konzervativní unie CDU/CSU se ziskem 28,6 procenta hlasů. Druhá skončila Alternativa pro Německo (AfD) se ziskem 20,8 procenta hlasů. Třetí místo obsadili sociální demokraté (16,4 procenta). Zelení získali 11,6 procenta hlasů. Zabodovala bývalá postkomunistická strana Linke, která se dostala do parlamentu se ziskem 8,8 procenta. Naopak ze Spolkového sněmu vypadnou liberálové FDP a nedostalo se do něj ani levicové Spojenectví Sahry Wagenknechtové.

Sedmaosmdesátiletý Clem Reinkemeyer z americké Oklahomy má ve své stodole největší sbírku cihel na světě, čítající na 8882 unikátních kusů. „Když člověk začne něco sbírat, snadno se to vymkne kontrole,“ směje se.

Americký prezident Donald Trump na účtu na své síti Truth Social zveřejnil video generované AI, v němž nastiňuje svoji vizi poválečného Pásma Gazy. Na snímcích znázornil miliardáře Elona Muska, jak se cpe humusem, palestinské děti házějící americké dolary do vzduchu nebo sám sebe, jak leží pol nahý u bazénu s izraelským premiérem Benjaminem Netanjahuem.

Na rozdíl od jiných značek koncernu Volkswagen jí roste výroba a zisk, nechystá propouštění nebo omezování výroby. Mladoboleslavská automobilka Škoda Auto teď patří mezi to nejlepší, co německá skupina má. A to i v konkurenci značek jako Audi nebo dokonce Porsche. Nejdřív obrovská rána, poté se nad nádražím začal valit velký sloup kouře. Chvilí po požáru dokonce v obci Hustopeče nad Bečvou přestal fungovat elektrický proud. Hasiči nadále s požárem patnácti cisteren zápasí, provoz na trati bude obnoven až v řádu týdnů. Psalo se v pátek 28. února.

Tentýž den: Americký prezident Donald Trump předčasně ukončil schůzku se Zelenským a ten odjel. Zelenský není připraven na mír, do něhož by byly za-

pojeny USA, uvedl Trump na síti Truth Social. Může se vrátit, až bude připraven, dodal.

Ke konci roku 2024 žilo v Česku 1094090 cizinců. Jejich podíl na populaci dosáhl desetiny. Převládají Ukrajinci a Slováci, uvedlo ministerstvo vnitra.

Tenista Tomáš Macháč vybojoval premiérový titul na okruhu ATP. Ve finále turnaje v Acapulcu porazil Španěla Alejandra Davidoviche 7:6 a 6:2. Utkání vyhrál za hodinu a 38 minut.

Tak Sigma se Spartou doma prohrála 1:2. Za stavu 1:1 kopala penaltu, kterou nedala, a poté nastřelila tyčku. KO dostala několik minut před koncem...

Americký prezident Donald Trump nařídil přerušit americkou vojenskou pomoc Ukrajině.

Ve slovenské Levoči byl objeven světový unikát: busta od italského renesančního mistra Donatella. Předtím si prošla i polepšovnou, kde jí tamní dívky nakreslily oční linky a hrály si s ní jako s míčem.

Americký prezident se naplno pouští do svých obchodních bojů. USA od úterý 6:01 našeho času zavedly cla ve výši 25 procent na mexické nebo kanadské zboží, zároveň o deset procent zvýšily cla na čínské zboží. Čína v reakci oznámila, že od 10. března zavádí odvetná cla v rozmezí 10 až 15 procent na některé americké produkty. Kanadský premiér Justin Trudeau o několik hodin dříve uvedl, že jeho země od úterý zatíží 25 procenty dovoz z USA v hodnotě 155 miliard kanadských dolarů (téměř 2,6 bilionu korun).

Osmatřicet metrů dlouhý římský akvadukt objevili archeologové při rekonstrukci zámku v bratislavské městské části Rusovce na pravém břehu Dunaje. Jedná se o archeologický nález, jaký nemá na Slovensku obdoby.

Vítr na vrcholu Sněžky v nadmořské výšce 1603 metrů dosahoval v pondělí 17. března v nárazech rychlosti orkánu. Před polednem zaznamenala meteorologická stanice v Poštovně poryv o rychlosti přes 127 kilometrů v hodině. Hranice orkánu dle Beaufortovy stupnice je přitom nad 118 kilometrů v hodině.

Astronautka NASA Suni Williams a astronaut Butch Wilmore se po devíti neplánovaných měsících ve vesmíru vrátili zpět na zem. Přistáli v kapsli Crew Dragon společnosti SpaceX Elona Muska, který ji vyslal, aby uvázle astronauty přivezl zpět. Původně letěli na devět dní. (NASA)

Americký Národní archiv v úterý zveřejnil poslední část dosud utajovaných dokumentů týkajících se vraždy prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho. Zatím je k dispozici 1 123 dokumentů, které jsou označeny pouze čísly, celkem jich má být na 80 tisíc.

Dosažení míru na Ukrajině slibuje „kolosální ekonomické dohody“ mezi Ruskem a Spojenými státy a také geopolitickou stabilitu ve světě, tvrdí Bílý dům v prohlášení, které zveřejnil po téměř dvouhodinovém telefonickém rozhovoru mezi americkým prezidentem Donaldem Trumpem a šéfem Kremlu Vladimírem Putinem.

Ve čtvrtek 20. března v 10:01 Slunce stálo přesně nad zemským rovníkem, což znamená jediné – na severní polokouli začalo jaro. Jarní rovnodennost přinesla nejen astronomický přechod do nové sezóny, ale i slunečné počasí s odpoledními teplotami šplhajícími až k 17 °C.

Americký prezident Donald Trump tentýž den podepsal výnos, který má vést ke zrušení federálního ministerstva školství. Šéf Bílého domu zároveň přislíbil, že o učitele bude lépe postaráno. Příslušný dokument podle záběrů televize CNN podepsal obklopen několika školáky sedícími v lavicích. Zpravodajský server The New York Times (NYT) poznamenal, že ministerstvo školství prezident nemůže zcela zrušit bez souhlasu Kongresu.

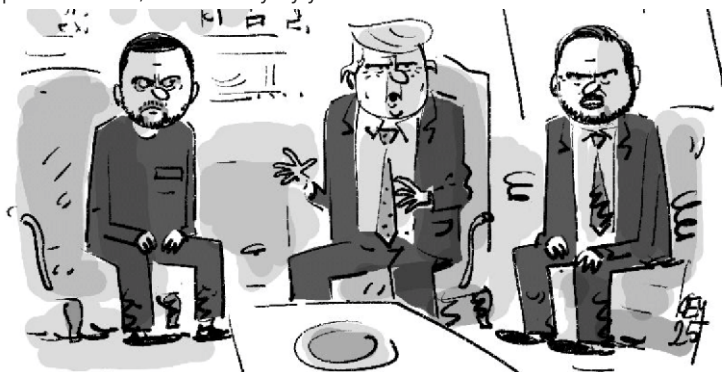
Jako první člověk v historii dokázala Ester Ledecká získat v jednom roce medaili z mistrovství světa v alpském lyžování i ze šampionátu ve snowboardingu. Šest týdnů po únorovém bronzu ze sjezdu v Saalbachu vyhrála ve švýcarském Engadinu naprosto suverénně paralelní obří slalom mezi snowboardistkami.

Fotbalisté Japonska postoupili jako první tým z kvalifikace na mistrovství světa v roce 2026, jež se bude hrát poprvé s 48 účastníky. „Modří samurajové“ si zajistili start na šampionátu ve Spojených státech amerických, Kanadě a Mexiku díky čtvrtetní výhře 2:0 nad Bahrajnem a zahrají si na finálovém turnaji poosmě za sebou. Kdy jsme tam byli naposledy my? Před dvaceti lety!

Po čtyři a půl tuny vážícím skleněném sarkofágu pro dánskou královskou rodinu se Zdeněk Lhotský se svým týmem pustil v železnobrodských sklárnách do dalšího monumentálního díla. Během deseti měsíců vytvořil největší skleněnou lidskou kostru na světě. Váží osm set kilogramů, měří pět metrů a byla vyrobena starobylou metodou tavení skla do formy. Nyní je již uložena v krabicích a bude se stěhovat do Prahy na Národní třídu do zábavního centra v budově Máj.

Petr Hanuška

No jo, no... Jak se mají s podprůměrným komikem domluvit dva nadprůměrní tragédi..?

NOVINKY Z MORAVSKÉ FILHARMONIE OLOMOUC

Andrův stadion uvidí třetí ročník Festivalu filharmonie

Letos se Olomouc opět stane dějištěm hudební události, která propojí symfonickou krásu s nadčasovou melodičností českých písní. Andrův stadion v Olomouci se již potřetí, a to v pátek 6. června, rozezná jejich velkolepým pojetím. Do slavnostního hávu je obléknou jejich tvůrci, ale i významní aranžéři. Tříhodinový koncert pod širým nebem tak nabídne spojení 50 členů Moravské filharmonie Olomouc s osobnostmi české hudební scény. Hostující zpěváci představí nejen důvěrně známé písně, jež se za dlouhá léta staly součástí našeho hudebního dědictví, ale také komornější skladby, hodnotné pro svou poetiku a hloubku.

Srdce jako kníže Rohan s sebou přiveze básník a textař Michal Horáček a výběr ze svých slavných písní uvede nově jako příběh umělecké tvorby. Jeho pásmo poprvé využívá spolupráce s Moravskou filharmonií Olomouc a současně vyzdvihuje čtyřicetileté spolutvůrčí období s Michael Kocábem napříč hudebními žánry. Sám Michael Kocáb se zhostí rocku, šansonu a zhudebněných básní. Dalším hostem se stane Naďa Válová, držitelka ceny Anděl a zpěvačka s nezaměnitelným hlasem. Dvě operní arie uslyšíme v podání členů pražského Národního divadla, Vojtěcha Pelky a Vandy Šípkové. Speciálním hostem, který zazpívá i své autorské písně v samostatné části večera, bude výborný zpěvák s výrazným cítěním pro rytmus a intonaci, Ondřej Ruml.

Pozvání pro letošní ročník přijala i dvojnásobná bronzová Slavice, držitelka Cen Thálie a královna českých muzikálových jevišť, Monika Absolonová. Na Hanu Hegerovou, nezapomenutelnou osobnost českého šansonu, přijede zavzpomínat další dáma šansonu, Renata Drössler. Celý večer svým vystoupením zahájí mladý, talentem a múzami políbený akordeonista Jaroslav Pokuta. Dirigentské taktovky, stejně tak i klavírního doprovodu, se zhostí Jan Kučera a večerem provede laskavý hlas Dity Vojnarové.

Organizátoři Festivalu filharmonie jsou připraveni podpořit Nadaci Anežka a nadaci Naději na kolech.

„Pozvání pro všechny milovníky té nejkvalitnější hudby: přijďte se podívat na velké zpěváky, které doprovází velký filharmonický orchestr na velkém stadiónu. Přijměte velké pozvání a staňte se součástí

velkého večera,“ zve Jiří Ficner, generální manažer SK Sigma Olomouc.

„Jak pravil Jorge Mario Bergoglio: Umělec je člověk, který se dívá a zároveň sní, vidí hlouběji, ohlašuje jiný způsob chápání věcí, které máme před očima. Přeji vám, nechtě 6. 6. sníte i vidíte pospolu s námi,“ uvádí Iveta Gronská, umělecká ředitelka Festivalu filharmonie.

„Festival filharmonie je jedinečnou příležitostí, kdy se symfonická hudba setkává s populární tvorbou v nových, originálních aranžích. Spolupráce s tak výraznými osobnostmi české hudební scény přináší publiku výjimečný zážitek, který propojuje minulost s přítomností a klasiku s moderním přístupem. Těší nás, že Moravská filharmonie Olomouc může být opět součástí této hudební slavnosti pod širým nebem a věříme, že i letošní ročník přinese návštěvníkům nezapomenutelné chvíle,“ dodává Petr Dvořák, náměstek Moravské filharmonie Olomouc.

Přijďte si užít hudební oslavu české písně a nechte se unést kouzlem symfonické harmonie pod večerní oblohou. Ať se vám letošní ročník líbí! Těšíme se na vás, vážení hosté.

*Za potměšilý tvůrce Festivalu filharmonie
Iveta Gronská*

Moravská filharmonie uvádí

10. duben

Bachovi
následovníci –
veřejná generální
zkouška

Reduta, 9.30
VG4

10. duben

Bachovi
následovníci

Reduta, 19.00
A4

15. duben

Klavírní recitál
Karla Košárka

Reduta, 19.00
R5

17. duben

Cherubiniho
Requiem

Reduta, 19.00
P4/M5

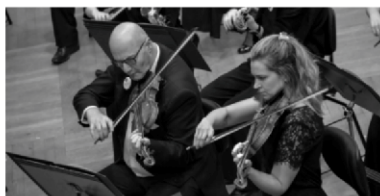
22. duben

České hudební
klenoty aneb Jaro,
lásky čas!

Mozartův sál, 17.30
NR3

24. duben

Klasika na dosah
(JAMU)

Reduta, 19.00
JAMU2

2. květen

Monumentální
koncerty

Reduta, 19.00
D4

6. květen

Cello Republic

Reduta, 19.00
C5

Duben v Moravském

1. út 19:00 B	●	Modrovousův hrad / Derniéra / Arter - 50%	B. Bartók, B. Balázs, Z. Kodály	Opera**
		Tance z Galanty / Sbory pro mužské hlasy	Dramaturgický úvod od 18:15 hod.	
2. st 19:00	●	Manon Lescaut	V. Nezval	Činohra
3. čt 17:00	●	Lekce lidovek pro dospělé I. / Sedmička / Arter - 50%		Workshop
19:00	●	Lekce lidovek pro dospělé II. / Sedmička / Arter - 50%		Workshop
4. pá 09:30	●	La traviata, baby!		Otevřená zkouška
19:00	●	Prodaná nevěsta / Arter - 50% / Senioři - 30%	B. Smetana	Opera
5. so 16:00 ZO	●	Přelet nad kukaččím hnízdem	D. Wasserman	Činohra
		Dramaturgický úvod od 15:15 hod.		
6. ne 09:30	●	Prožij den baletky		Baletní workshop pro děti
10:00	●	Pohádka zakletá do cimbálu	K. Hanušová	Pohádka
16:00 YO	●	Liška B.	R. Těsnohlídek, M. Krobot, L. Smékal	Činohra°
16:00	●	Hlídní dětí & workshop: Liška B. / RC Olivy		
7. po 19:00 K	●	Andělé mezi námi	F. Langer	Činohra
8. út 19:30	●	Kytice / Dramaturgický úvod od 18:45 hod.	K. J. Erben	Činohra
9. st 19:30	●	Nedotknutelní	O. Nakache, É. Toledano	Činohra
11. pá 19:00 P	●	La traviata / Premiéra	G. Verdi	Opera*
12. so 09:00	●	Vstup do světa muzikálu! / Sedmička		Workshop pro mládež
19:00 X	●	La traviata	G. Verdi	Opera*
13. ne 10:00 RPP	●	Zlatovláška / Divadlo Natalie Venturové / Výtvarné dílny ve foyer		Pohádka
14:00 OPP	●	Zlatovláška / Divadlo Natalie Venturové / Výtvarné dílny ve foyer		Pohádka
14. po 19:00 A	●	Královský dvůr / Skrytá tajemství	W. Kilar, P. Glass	Balet
		King's Court / Hidden Secrets / Arter - 50%		
15. út 19:00 L	●	Sedlák kavalír / Komedianti / Derniéra	P. Mascagni, R. Leoncavallo	Opera*
16. st 19:00	●	Labutí jezero	P. I. Čajkovskij	Balet
18. pá 19:00	●	Natěrač / Senioři - 30 %	D. Churchill	Činohra
19. so 19:00	●	Sluha dvou pánů / Rodinné divadlo	C. Goldoni	Činohra
20. ne 19:00	●	Labutí jezero	P. I. Čajkovskij	Balet
22. út 20:30	●	Malý třesk / Červený kostel / AFO	P. Kofroň, M. Piaček, M. Cáb	Opera*
23. st 19:00 C	●	Želary	Z. Lapčíková, H. Litterová	Balet
24. čt 19:00 D	●	Jeníček a Mařenka / Arter - 50%	E. Humperdinck	Opera*
		Dramaturgický úvod od 18:15 hod.		
25. pá 19:00 V	●	Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen	D. Drábek	Činohra
27. ne 16:00 YO	●	Ivan Hrozný	S. Prokofjev, L. Vaculík	Balet
28. po 19:00	●	La traviata	G. Verdi	Opera*
29. út 19:00 B	●	Želary	Z. Lapčíková, H. Litterová	Balet

* v italském originále s českými a anglickými titulky

** v maďarském originále s českými titulky

*** v českém a polském originále s českými a anglickými titulky

° představení bez přestávky

www.moravskedivadlo.cz

tel.: 585 500 500

divadle Olomouc

